

BATŌNKPE ETO NYIFO **Asa Nnya Batŏnkpe Bamə** **Díyifo**

¹⁻² Məyimisani Tiofilo, lə mə kukue tute ko míwŏnii, ntəyi asa nnya kenke Yesu díyifo idu lə lefe nə útsyə wə keyifo ku asatete kasə isu ese lefe nə Anto Onanto díbə ókpa wə úsuko kato. Fə wookpa wə usuko katoo, Yesu áye lə Ləwŏnŏ Kenke eto əsuəale əsuə óte asa wə batŏnkpe ba úləkə asa. ³ Lə eyi fosi ana se úkpə ótaka kəmiə, úləkə wə əsuə óte lə esu kpə nnya lete sitinti bə okpe nkpə. Mba dínyə wəə, údi mə etiki itsyi lə Onanto eto sekakedikŏ əsuə. ⁴ Se bəbə bátšya bensii, ókpe mə kŏfi nkə, “Biendu lə Yerusalem, bomu bisie bikabe kusu itə Ləwŏnŏ Kenke nə míntəyi mi mintŏnsə miə mə Anto letəyi utsyə nkə wootsyese mi. ⁵ Yohanes aləə, ntu te úfi úyifo betidi ntuflesəfləsə eto lekpa nəmə. Fəə lə eyi asiani eto kamaa, Onanto ebufi Ləwŏnŏ Kenke ufləsə mi.”

Anto Onanto Ákpa Yesu Úsuko Kato.

⁶ Lefe nə batŏnkpe bamə ku Yesu létsya bioo, bátŏ wə bənkə, “Bonamute, dimamfe foola fə atakasə Israel eto Sekadidi siamə ənyənsə bio, mŏmŏ lee?”

⁷ Nya Yesu letəyi mə nkə, “Yanle bə bete lefe nye eyi nnya mə Anto lə wə əsuəale əsuəə, letəyi utsyə nkə lesatsyuə ebubə itə. ⁸ Nya lə

lefe nəmə ayo bæ Ləwɔnɔ Kenke bæ mi ɔflɔɔ, wuubə udufə mimblɛ kenke lə əsuə nya wuufi wə əsuəale okpe mi nya biudi mɔ badansiɛ lə Yerusalem ku Yudea kenke ku Samaria idu isu ese kawunsiə eto nsekɔ ke.”

⁹ Se ɔtɛyi nyamfo ɔlosəə, Onanto ɛtsyi wə úsuko kato nya bənyə banlɛ wə bobɛ isu ese lefe nə údufə lə difulɛ əsuə ɔnya lə mə ənəmi.

¹⁰ Nya se bənyə banlɛ kato bobɛ tũũ lə kase údu ɔntɔɔ, lamfolamfo basani inuə bətsyuə ba nkpe awu flubia ələkə əsuə báte mə, ¹¹ nya bátɛyi bənkə, “Galilea eto basani, beso biňyə bənɛ kato bobɛ mə? Yesu əmfo, wə bínyə Onanto ditsyi úsuko katoo, ebusinkli ubə fe kase bínyə ɔnlɛ budu keso kato mmə.”

Matias Əbə Ófo Úsiə Lə Yuda Eto Kenyɛ.

¹² Lə nyamfo eto kamaa, batɔnkpe bamə ɛsinkli bətsyi kɔtini ko baakpo Nnuəbi eto Eyi eto Kɔtini əsuə mfó bəsu Yerusalem. Idu mfó ibə umə nti ebutsyə fe disunkpo eto ɔnwəkətsyəkɔ kani eto kusu. ¹³ Se bədufə uməə, bəsinkli bəsu kaka bakɛ lə abanslo kato. Mə mba lɛkɛ mfó ni Petro, Yohanes, Yakobo, Andreas, Filipo, Tomas, Bartolomeo, Mateo, Yakobo wə ni Alfeo eto ubisaibi, Simon wə ləta mə kasɔ eto disi ku Yuda wə ni Yakobo eto ubisaibi. ¹⁴ Betidi bamfo ákatsya mləmləmlə ku besio bətsyuə ku Maria, Yesu eto ambe ku Yesu eto bayimisani fe ditsyukpa ákato ola ku nsusu bəni.

¹⁵ Lə eyi nyamfó əsuə, bafokanɔfɔ ba eto lekɫabi lídi fe kolofa awosi ənuə ákatsya kato ola. ¹⁶ Mfó nya Petro létaka únyə ɔtɛyi mə

nkə, “Mə bayimi, asa nnya bāwōni bətsyə lə Awōnisa Kēnkə eto Kukue əsuə, lə kase Ləwōnō Kēnkə eye lə Oka David əsuə, ləteyi utschə itsyi lə Yuda wə lətonko betidi bəmüə Yesuu, əbə itə. ¹⁷ Yuda éyifo mba ləkə lə bo ditsyukpa nəmfo eto ɔni, itsyise Yesu ələkə wə nkə wuntsya nyə kedikə lə bo keyifo kamfo kəmiə.”

¹⁸ Nyaa, bəfi kabua ka úyifo eto atabi bəsu báya kasə ka əsuə úsu úkpə. Kaka ófankli úbə ósə kasə, óba úsensə nya wə befonkə kenke ləbə bəkpo lə kasə mfó. ¹⁹ Wə ukpə əmfo eto etiki ába ékpo lə Yerusalem itə betidi bata ánə nnya. Nyaso bəfi kaka úkpə mfó bətəkə bə Akeldama lə mə sele əsuə eto kasə ni bə Kətə eto Kasə.

²⁰ Petro éskosə nkə, “Nyaso bāwōni bákpe lə David eto Əsə eto Kukue əsuə bənkə, ‘Beyani wə diyo bitsyə nya kutsyuə saa mənsiə lə ni!’ Besi bāwōni bə, ‘Bitə lə utidi bamba lə usiə lə wə keyifo eto kənyə.’

²¹⁻²² Nyaso ele bə utschuə dufə bo nti fe futschə luudi adansiə itə Bonamute Yesu itsyi lə wə botaka ketsyi ɔkəmə kəbə nkpə əsuə. Nya ele bə uyifo futschə ləkə ləbo nti idu lə lefe nə kenke bo ku Yesu díkatsyilama, idu lefe nə Yohanes lébe letsya itsyi lə ntuflesəfləsə eto lekpa əsuə ibə ese lefe nə Onanto léfo Yesu úsuko kato.”

²³ Nyaso bələkə betidi inuə ba ni Matias ku Yosef wə baakpo Barsaba nya bensi baakpo wə tsya bə Yusto. ²⁴⁻²⁵ Nya báto ola bətəyi bənkə, “Bonamute, fə nyi utidi saa eto nsusu kəmiə.

Nyaso té bo oni læ betidi inuə bamfo eto nti, wə luusie fe ɔtɔnkpe læ Yuda eto kenye wə léyani údu úsu kaka dińyə itə wə.” ²⁶ Nya lefe nə bákpo aba básə læ bələkə betidi inuə bamfo eto onii, Matias ni nwə bələkə bákpe læ betidi lefosi ɔnwə bamə əsuə.

2

Ləwɔnɔ Kenkə Áyifə Díbə Lə Pentekoste Eto Diyi.

¹ Nyaso se Pentekoste eto Diyi léyoo, bafokanɔfɔ kenke átsya læ kalebe kani kplo.

² Lamfolamfoo, bánɔ kɔsɔ fe ufiebi kekleke eto bɔsɔ ditsyi kato. Nya ufiebi əmə díyi diyo nə kafo bakə kenke. ³ Nya lesatsyuə fe ute eto odia kami díbə dísiə læ mə utsyuə saa əsuə.

⁴ Nya Ləwɔnɔ Kenkə dídufə læ məmble əsuə, nya bétsyiko Onanto bɔtesə læ bele ate ate əsuə fe kase Ləwɔnɔ nəmə díte mə nkə bedi.

⁵ Nya læ lefe nəmfó tututuu, Yudafo ba lætə Onanto dibu ba dítsyi kawunsie eto ese ese əbə bakə læ Yerusalem. ⁶ Nyaso lefe nə bánɔ kudu kple komfóo, betidi kpə ésu bátsya mfó. Iyifo mə yanii ku sikpi se mə utsyuə saa lenɔ banle etiki budi læ wə sele əsuə. ⁷ Lə nyamfo esoo, íyifo mə yanii ku sikpi nya bétsyiko mə əsuə bɔtɔ bənkə, “Nya betidi ba kenke nle etiki budi mfoo, inni Galileafo beni fe? ⁸ Nya ntsyə ibə fe bo utsyuə saa nle etiki bɔnɔ læ bo bele əsuə? ⁹⁻¹⁰ Bo mba ni Partiafo ku Mediafo ku Elamfo, ku mba dítsyi Mesopotamia ku Yudea ku Kapadokia ku Ponto ku Asia ku Frigia ku Pamfilia ku Egipte ku Libia eto lekpake

nə ləfi Kirene ku bafə bamba ba dítsyi Roma ku Yudafə ku betidi ba díkedufə lə Yudafə eto ditsyukpa əsuə ¹¹ ku Kretafə ku Arabiafə. Bombɛ lə bɔnɔ se banɛ Onanto eto asa kplɛ nnya ɔnlɛ buyifo buləkə kate lə bo bele əsuə!”

¹² Kuutsyuə saa wə dínyə mfó mánnɔ eyifosa nyamə kasɔ. Íyifo mə yanii, nya bákato mə əsuə bənkə, “Nnya díbə mfo eto kasɔ nkɔpə?”

¹³ Fɛɛ mba dínyə mfó eto bətsyuə əkəmə mə ákatɛyi bə, “Ntə ete békɔpə, inni kulesa ini kon!”

Petro Édi Yudafə Bamə Etiki.

¹⁴ Mfó nya Petro létaka únyə ku lefosi ɔnwɛ fɛfɛ bamə nya óbesə ɔkɔɛ kato ótɛyi nkə, “Mi Yudafə ku mimba nkpe lə Yerusalem, nla miə bitsyue ato lə nkpasə mi lə bɛnɔ lesa nə díbə mfo. ¹⁵ Inni nte betidi bamfo díkpə fe kase bətsyuə díbu seka, itsyise olesie eto abombo ɔwɔnɔmbə ete ni nyamfo nɛ. ¹⁶ Bomu lesa nə nlɛ bubə mfoo, eyifo lesa nə Onanto eto Unyeləkətidi Yoel letɛyi utsyə kokooko nkə,

¹⁷ ‘Onanto átɛyi nkə,

“Lə eyi fɛfɛ nnya luubə əsuəə,

muufi mə Lɛwɔnɔ nkɔpə lə utsyuə saa əsuə, nya mi bebisaibi ku bebisiobi loobe mə ditiki letsya,

nya mi bakosobi luunyə Onanto eto asakulakula,

nya mi beninə tsya luusie ala.

¹⁸ Ee, sitinti lə lefe nəmfoo, muutə mə Lɛwɔnɔ Kenkɛ yifə disie lə mə beyifoyifo, besio ku basani kenkɛ əsuə.

Nya booləkə mə ditiki kenye bate.

- 19 Nya muutə asa kplɛ kplɛ ku anyinsa bə
 lə difule ku kasə kenke utsyuə saa nyə.
 Biunyə kɔtɔ ku ute ku kuyuə kplɛ bɔ.
- 20 Kofe ebona tũũ,
 nya kofande eto ənəmi lɔɔsɛ həə fe kɔtɔ,
 fɛ Bonamute eto diyənde eto diyi kplɛ
 nəmə looyo.
- 21 Lə lefe nəmfoo, boofu utsyuə saa ke lookpadi
 Bonamute eto diye,
 nya wɔɔtɔ bɔwunsəkoo, wɔɔkɛ bofo." ' "
- 22 Petro esi údi etiki ótɛyi nkə, "Israelfo bɛnɔ
 etiki nyamfo. Yesu Nasaretnyə ni Nwə Onanto
 Lékpɔ Ɔhile Utsyə. Nya ótɛ nyamfo lefe nə
 óyɛ lə wə əsuə úləkə wə əsuəale ótɛ, nya úyifo
 asa kplɛ ku ayanisa kpə ótɛ fe kase mi kosate
 nyi. Itsyisee, íbə lə mi nti mfo. 23 Nya Onanto
 lɛtɔnɔ faa lə wə ketsyue əsuə óyani wə útə mi
 nya bítə babuayifo lélo wə lə lefe nə bɛsɔ wə
 bémanklasə lə uyikabie əsuə. 24 Tsyaa, Onanto
 esi ótakasə wə utsyiko ɔkɔmə nya óbɔ útsyi
 lə ukpə eto ani, itsyise ukpə embofo wə buti
 kakpe. 25 Nyamfo Oka David lɛtɛyi itsyi lə wə
 əsuə nkə,
 'Nnyə se Bonamute ínyə lə mɔ kodianɪ nya
 unsiko mɛ lefe saa esoo,
 mante kulesa sikpi.
- 26 Lə nyamfo esoo, disuəyuə eyi mɛ əsuə,
 nyaso muufi atesə ntə wə lefe saa!
 Itɛ bə utidi wə luukpə mini tsyaa, muusiə
 nkpə nkabe wə kusu.
- 27 Itsyise əmbutə kusu ukpə təkə mɛ kato.
 Nya fəmbutə tsya bə fə ubi kɛnkɛ eto sinə
 bu.

28 Fə dítə mínte nkpə eto kusu
itə lə nńyə lə fə ənəmi koo, muunyə dis-
uəyuə lefe saa.'

29 "Nyaso, mɔ bayimi, nɛ mi bɔteyi sitinti
minkə, bo ona Oka David wə lefo diye əkpə
nya bəbikə wə nya wə kudi nkpe lə bo nti
mfo eyo mmi. 30 Fεε uyifo Onanto eto un-
yeləkətidi. Nyaso óte lesa nə Onanto létayi
utsyə nkə wootsyese David eto kafo eto ubi
lə ubə udi seka lə David eto kenyε. 31 Se
David léte nyamfo ɔtənsə esoo, óteyi utsyə nkə
Kristo ebotaka utsyi ɔkɔmə. Óteyi nkə Onanto
mányani wə utsyə lə ɔkɔmə, nya wə əsue eto
sinə tsya mémbu lə wə kudi kafo mfó. 32 Wə ni
Yesu əmə Onanto létakasə utsyiko ɔkɔmə, nya
ini etiki eto ɔnukualeε, bomblε ni wə badansiε.
33 Wə Anto Onanto ábesə wə kato úsu unsi
lə wə kodiani, nya ófo Ləwɔnɔ Kenkε utsyiko
lə wə ɔflo fe kase óteyi utsyə. Lesa nə benlε
bunyə, kanɔ mfoo, eyifo wə ətəsa nnya úfi útə
bo. 34-35 Ite bə inni David kosate létaka úsu
kato mfó tsyaa, óteyi utsyə nkə,

'Bonamute Onanto əmə áteyi mɔ Onamute
əmə nkə,
"Siə lə mɔ kodiani
isu ese lefe nə moobokosə fə bəlo kasɔ
ətəkə mə akpa lə disinti."'

36 Nyaso nla miə mi Israelfɔ kenke te biənkə
wə Anto Onanto ni futsyə dítə Yesu wə básɔ
lə uyikabie əsue bélo Onanto dítə ófiani Bona-
mute ku Nwə Onanto Lékpɔ ɔhile Bətsyə."

37 Nya se betidi bamfo lenɔ Petro eto etiki
nyamfoo, ílə mə lə akəsi. Nyaso bátɔ Petro

ku batɔnkpe fɛfɛ bɛnkɛ, “Bayimi, be ele bɛ buyifo?”

³⁸ Nyaso Petro áteyi mɛ nkɛ, “Ele bɛ mi utsyuɛ saa sinkli ɔye abua buyifo, lɛ ofloma, lɛ ofo ntuflesɛflɛsɛ eto lekpa nɛmɛ lɛ Yesu Kristo eto diye ɛsuɛ, lɛ Onanto lɛ ufi wɛ abua ɔtsyɛ wɛ, lɛ ofo Onanto eto ɛtɛsa nnya ni Lɛwɔnɔ Kenkɛ. ³⁹ Nkomɛ eto kenyeɛtsyɛtsyɛ te itɛ mi ku mi bebi ku mba kenke ditsyi katsyontsyokɔ ku betidi ba kenke Bonamute bo Anto lookpadi bafiani wɛ bale.”

⁴⁰ Nnya kamaa, Petro édi adansie údi mɛ etiki kpɛ nya ólɛ mɛ kɔlɛ, ólɛ mɛ lekpakpa nkɛ, “Bilɛkɛ mi ɛsuɛ bitsyiko lɛ kotonɛnɛ ko nɛ bubɛ lɛ kawunsie bua kamfo eto betidi ɛsuɛ.”

⁴¹ Lɛ nyamfo esoo, betidi kpɛ ba lenɔ Petro eto ditiki nɛmɛ áfo banɔ, nya bɛflɛsɛ mɛ ntu, nya mɛ utú ébutsyɛ fe betidi akpi ɛtsyɛ. Mɛ dísu bákɔ diyi nɛmfo lɛ bafokanɔfɔ ɛsuɛ nɛ. ⁴² Béfi mɛ lefe bɛtɛ batɔnkpe bamɛ nya báte mɛ asa, nya bákato ola kɛtɛ Onanto, nya békedi lesa kakɔ tsya, nya bɛsie ku bɛtsyuɛ lɛ loniyifoyifo ɛsuɛ.

Bafokanɔfɔ Ɛsie Nkpɛ Lɛ Loniyifoyifo Ɛsuɛ.

⁴³ Se batɔnkpe bamɛ díyifo ayanisa kpɛ esoo, íyifo betidi bamɛ yanii. ⁴⁴ Nyaso bafokanɔfɔ lɛ mfo ákatsya lefe saa nya békésie mɛ asa kenke kɛtɛ bɛtsyuɛ. ⁴⁵ Nya lɛ báte mɛ bikɛ, békefi atabi nnya bɛnyɛ kɛsuko békésie, utsyuɛ saa lɛ kase éhiá wɛ ɛsuɛ. ⁴⁶ Nya békésu kátsya lɛ Anto Onanto eto Disumuyo diyi saa, nya bákatsya lɛ etsyukpa etsyukpa kédi asa lɛ mɛ ayo ku disuɛyuɛ ku utu faa. ⁴⁷ Nya bákatesɛ

Onanto. Itə betidi ba tã ékebu mə. Nya diyi saa, Bonamute kətə betidi fəfə ba bofo lə nkpe díkəbə kákə lə mə əsuə.

3

Onanto Átsya Utidi Wə Léba Onkpoo Kasə.

¹ Diyi lónii, Petro ku Yohanes ésu Onanto eto Disumuyo lə lefe nə Yudafə laato ola kətə Onanto. Iyifo fe kakəmi eto abombo ətsyə lefe. ² Se báyo Disumuyo nəmə eto kesie ka baakpo Kesie Ka Laano Bobee. Mfó bənyə osani utsyuə wə léba onkpo lə kasə taa wə lelefe ke. Wə betidi éketsyi wə kəbəkətsyə mfo diyi saa bə lə úkatə asa lə betidi ba laaye kedufə Disumuyo nəmə. ³ Se únyə Petro ku Yohanes nle bofe kédufə diyo nəməə, ótə mə nkə bətə wə lesatsyuə. ⁴ Bále bənyə nya bábe wə tūū, nya Petro létəyi wə nkə, “Be bo mfo!” ⁵ Nya utidi əmə létakasə ənəmi útəkə lə mə, ku nsusu nkə bəəbə wə lesatsyuə butə.

⁶ Mfó nya Petro dídi etiki ótəyi wə nkə, “Məə, atabi saa ente mə muutə fə! Nyaso muutə fə lesa nə nte mə. Nle fə bətəyi lə Yesu Kristo Nasaretnyə eto diye əsuə minkə taka ənyə lə aye edu!” ⁷ Nya Petro lekəbe utidi əmfo eto kodiani nya útə nkə otaka únyə. Nya lamfolamfoo, wə akpa ku bəkpəbe eto ekubi dímuə ale! ⁸ Nya óbe ósa únyə lə wə akpa əsuə. Mfó útsyiko bəye kesu kesinkli. Nya útəkəko mə údufə Disumuyo mfó, kaye kabé kasa katəsə Onanto. ⁹ Betidi ba kenke ləkə mfó, ənyə wə ənlə bəye nya ənlə Onanto bətəsə.

¹⁰ Se bənyə wəə, bətsyə lekpo bə wə ni futsyə dıkəsie lə Kesie Ka Laano Bobe kátə asa mfó. Nyaso íyifo mə yanii ku sikpi lə lesa nə bəyifo bətə wə əsuə.

Petro Édi Etiki Itsyi Lə Yesu Eto Əsuəale Əsuə Lə Disumuyo.

¹¹ Se osani əmə dímuə Petro ku Yohanes onle kekke lə lekpaake nə baakpo Oka Solomo eto Lekpata nə nkpe lə Onanto eto Disumuyo mfóo, betidi kpə étsyetsyi bésu mə əflo. Wə botsya éyifo mə yanii sekasitsyuə. ¹² Nya se Petro dínyə betidi baməə, ótəyi mə nkə, “Israelfə, bə díyifo mi yanii lə nyamfo əsuə fə? Nya beso bənle bo bobə fe bo kosate eto əsuəale ku Boanto eto sikpitete əsuə eso utidi emfo ləyɛ? ¹³ Nnya ni bənkə Onanto lébesə wə Usumubi Yesu kato. Onanto əmfo ni Abraham ku Isak ku Yakob tsya eto Onanto nə. Wə tsya nsi ni bo bana eto Onanto. Wə Ubi ni Yesu wə bífi bítə biə balo. Nya bəni wə lə Pilato eto ənəmi lə lefe nə bətəyi biə binyi wə kulaa tsya, lə lefe nə Pilato wə léla nkə wóayani wə fə. ¹⁴ Bəni utidi kenke ku əsɛɛ, nya bətonə biə oyani uwudifo bomu lə wə kənyɛ. ¹⁵ Bélo utidi wə ləətə betidi nkpe. Nya Onanto dísinkli ótakasə wə utsyiko əkəmə! Nya bo kosate dínyə wə ku bo ənəmi! ¹⁶ Eyɛ lə Yesu eto diyə əsuəə, nya utidi wə letsyini bənle bunyə mfoo, dímuə əsuəale nə. Nya se ófo Yesu óno esoo, nnya díte únyə bufitsyatsya fe kase mible nle bunyə ku mi ənəmi mfo nə.

¹⁷ “Mə bayimi, nyi miə mi ku mi bəninə éyifo nyamfo eto okloe eyɛ lə mante mante

əsue. ¹⁸ Fεε Onanto éboteyi utsyə nkə eyə
 lə wə bənyeləkətidi əsue wə ubi Kristo, Utidi
 Wə Onanto Lékpó Ǿhile Utsyə ebudi ohiä.
 Nko eso útə nkə wə bənyeləkətidi eto lesa nə
 bátəyi bətsyə bə itə. ¹⁹⁻²⁰ Nyaso bisinkli lə
 abuyifoyifo kama lə bitəkəko Onanto, lə uflə
 mi abua uwi. Lə biyifo nkoo, buinyə Ləwəncə
 Kenkə eto əsuəale itsyi lə Bonamute ɔflə, nya
 wootsyese Yesu wə ni Kristo Wə Onanto Lékpó
 Ǿhile Utsyə. ²¹ Nko ini eso Yesu luusiə kato
 isu ese lefe nə Onanto ləlcə lesa saa utsyə fe
 kase útə wə bənyeləkətidi kenkə lətəyi bətsyə
 taa kə ke. ²² Fe kase Moses lətəyi utsyə
 nkə, 'Bonamute Onanto ebuləkə unyeləkətidi
 utsyuə utsyiko lə mi nti fe kase útə mímbə.
 Nyaso bitsyuə wə ditiki nə ke wooteyi mi koto.
²³ Nyaso nwə ke lembutsyue unyeləkətidi əmə
 kotoo, Onanto ebuləkə wə lə wə betidi nti nya
 wootsylosə wə.'

²⁴ "Lə sitintii, Onanto eto bənyeləkətidi
 kenke idu lə Samuel entə, éboteyi asa nnya
 nle bubə mfo mmi bətsyə. ²⁵ Nnya Onanto
 lətəyi utsyə eyə lə wə bənyeləkətidi əsue eyifo
 mi ale. Nya mi tsya kpe kedikə lə kənyə ka
 Onanto lékle ku mi bana əsue. Fe kase ótəyi
 Abraham nkə, 'Eyə lə fə ufluflu əsuəə, mookpo
 kasə eto betidi kenkə atsyə.' ²⁶ Nyaso se
 Onanto díləkə wə Uyifoyifo Kristo ótee, tute
 ótsyese wə mi ɔflə nkə lə okpo mi atsyə, nya
 lə utə mi utsyuə saa lə ɔyε abua buyifo."

4

Bákpa Petro Ku Yohanes Bésuko Lekpo Eti.

¹ Lefe nə Petro ku Yohanes nýə banle betidi bamə etiki budii, Yudafə eto besumunyə ku Disumuyo eto mba laase mfó eto beninə ku Sadukifo tsya əbə mfó. ² Se bánə bə Petro ku Yohanes nýə mfó bale etiki itsyi lə Yesu eto botaka ketsyi ɔkɔmə əsuə, nnya nle bote bənkə utidi wə díkəkpə ebotaka ubə nkpəə, kafo ányi mə tinti. ³ Nyaso bəmuə mə. Nya se kale mfe nle bolo esoo, bəti mə bákpe le diyo isu əsə kəsiasə. ⁴ Fɛɛ betidi kpə ba lenə mə etikii, báfo etiki sɛɛ nyamfo bánə. Mə utú ebuyifo fe basani akpi anə.

⁵ Nya se kale dísiəə, ibə bə Yudafə eto bəsuəaletidi ku beninə ku afi eto bateasa ákpe disi lə Yerusalem. ⁶ Bátsya ku Usumunyə Ninə Kenke Annas ku Kayafa ku Yohanes ku Aleksandro ku besumunyə ninə eto betidi tsya. ⁷ Nyaso bákpa Petro ku Yohanes bamə báboko mə ənəmi. Nya bətə mə bənkə, “Owoe eto diye ku əsuəale əsuə bíyifo nyamfo?”

⁸ Petro wə díyi ku Ləwɔnə Kenke eto əsuəale átaka únyə nya óteyi mə nkə, “Bo bəsuəaletidi ku umə eto beninə, ⁹ lə bela biənkə biano lesa sɛɛ nə búyifo bútə utidi wə lətsyini mfo ku kase bótsya wəə, ¹⁰ bitə mə kusu lə nteyi mi ku Israel eto betidi kenke lesatsyuə. Yesu Kristo wə ditsyi Nasaret wə bítə básə lə uyikabie əsuə, nya Onanto disi ótakasə wə utsyiko ɔkɔməə, wə diye əsuə nya utidi əmfo dímuə

ale nɛ. ¹¹ Nya Yesu əmfɔ əsuə Awɔnisa Kenkɛ lɛtɛyi nkə,

‘Leba nə mba laato ayo leni bə dimbə kɔncɔ,
ni bomu dɪbə lefiani nə nso bofe lə afɛfɛ
kenke nti.’

¹² Wə hã ni futsyə loofɔ utidi buləkə, itsyise
wə hã ni futsyə Onanto dítəkə diye nya útə wə
əsuəale lə betidi ba tã nti, nkə utə utidi nkpə.”

¹³ Se bəsuəaletidi ku beninə dínyə kase
Petro ku Yohanes ba lenni bekuente nya bámfo
bunə saa, nɛ etiki budi ku ute ku ute ku
əsuəale nkoo, íyifo mə yanii. Nya bənyə bətsyə
lekpo sitinti bə mə ku Yesu áyɛ báyifo keyifo
lə bətsyuə. ¹⁴ Nya se bənyə utidi əmə bátsya
nyə mfó lə mə ɔflɔ, kɛnyɛ əkpə mə, bántɛ
lesa nə baatɛyi bio. ¹⁵ Nyaso bátɛyi mə bə
banyi besu kama etɔ, nya mə hã dísɪə mfó
kefi nsusu lə lesa nə booyifo əsuə. ¹⁶ Mə
bətsyuə átɔ bə, “Be ele bə buyifo ku betidi
bamfo? Boəmbofo bətɛyi boə lesa nə báyifo
mfo enni ayanisa itsyise utidi saa wə nkpe lə
Yerusalem yi nya ɔnɔ ditiki nəmfo. ¹⁷ Bomu
bə lə etiki nyamfo lə ɛyɛ bokpantsyaa, bitə lə
bukə mə ato boə bənsidi etiki saa lə Yesu eto
diye əsuə bio.” ¹⁸ Nya bəsinkli bákpadɪ mə
báboko disikakpekɔ mfó nya bákpe mə kɔfi bə
idu lefe nəmfó ɛntɔ, bənsidi kutsyuə saa etiki
nye báte kulesa itsyi lə Yesu əsuə bio.

¹⁹ Nya Petro ku Yohanes dífe kɛnyɛ bátɛyi mə
bənkə, “Mi kosate bibu nnya bebe biə nte nnya
lɔkɛ Onanto ɔkɔɛ? Bə buyifo lə mi kɔfi əsuə
lee, lə Onanto eto kole əsuə? ²⁰ Bo alɛɛ, asa

nnya búnyə ku bónoo, boembofo kenye boma læ nnya əsuə kəsie kpoo nko.”

²¹ Nyaso beninə bamə nle disi bokpe mfó ənyənki bákpe nya békə mə ato keklege nya báyani mə. Kase betidi bamə kenke dínyə mfo nle Bonamute botesə læ wə eyifosa esoo, beninə bamə mánte kusu ko booye bənə mə koto. ²² Utidi əmə bátsya ébofo alə fosi ana ku kama.

Bafokanɔfo Áto Ola Bə Lə Bakpe Nke Ale.

²³ Lefe nə báyani mə kamaa, Petro ku Yohanes ésu mə betidi bamə ofo nya bátəyi mə lesa nə betidi bamə létəyi mə læ disikakpeko kamə. ²⁴ Nyaso bafokanɔfo læ mfó kenke átsya nya báto ola bətə Onanto bə, “Bonamute, fə díyifo kato ku kaso ku lekpo ku asa nnya kenke nkpe læ nya. ²⁵ Fə leyə læ Ləwəno Kənkə əsuə fətə bo Ona David wə ni fə Uyifoyifo dídi etiki ótəyi nkə,

‘Beso kawunsiə eto betidi ba lenni Yudafə nle bunyenki

kefi nsusu bua?’

²⁶ Kawunsiə mfo eto baka átsya, báto ákpat-sya,

nya bəsuəaletidi lékpe disi béfi nsusu læ Onanto əmə ku Utidi Wə Ókpo ɔhile Utsyə əsuə.’

²⁷ Onukuale uni bə Herodes ku Pontio Pilato ku Israelfo ku mba lenni Israelfo átsya læ umə əmfó nya bátaka bənyə læ fə Uyifoyifo Kənkə Yesu wə fákpo ɔhile fətsyə əsuə. ²⁸ Fəe læ fə əsuəale ku kobe əsuəə, ábe fənkə læ batsyaa, beyifo læ asa nnya fétsyue fətsyə əsuə. ²⁹ Nya

mómwó, O Bonamute, be sikpi sia banle bo bokpe, læ etə bo fə beyifoyifo ləkœsi nə luutə bofo fə Ditiki Sɛɛ nəmə budi. ³⁰ Nnə fə kɔni etsyue læ atsyə betidi, læ eyifo ayanisa kpə, læ fə Uyifoyifo Kɛnkɛ Yesu eto diye əsuə.”

³¹ Se báto ola bálósəə, diyo nə kafo bankpe ko dítinkə nya Ləwɔnɔ Kɛnkɛ leyifə dísiə læ məmble əsuə nya bétsyiko Ditiki Sɛɛ nəmə bɔtɛyi ku əsuəale.

Bafokanɔfɔ Bamə Áwunsəko Bətsyuə.

³² Lə lefe nəmfo kenkee, bafokanɔfɔ kenke eyifo kɛnyɛ kani læ ditsyəbi ku nsusu əsuə mə kuutsyuə saa membu wə hã eto lələkɛsə eto disi, bomu mə lesa saa eyifo məmble eto lele. ³³ Nya batɔnkpe bamfo kenke dífi əsuəale kplɛ bábe Onanto eto Ditiki Sɛɛ ditsya itsyi læ Bonamute Yesu eto botaka ketsyi ɔkɔmə əsuə. Nya Onanto eto atsyɔkpokpo kplɛ dísiə ko mə kenke. ³⁴ Mə kutsyuə saa mánhiã kulesa, itsyise mba ayo nye nɔ nkpee, efi asa nyamfo báte nya bɛfi atabi nnya bənyə, ³⁵ bésuko batɔnkpe bamə nya bésie nnya bətə utsyuə saa læ kase ínɔ itə wə.

³⁶ Lə mfóo, osani utsyuə ake læ mə nti baakpo Yosef, wə ni Lewinyə wə ditsyi kasɔ ka baakpo Kipro. Batɔnkpe bamə ətəkə diye bə Barnaba, eto kasɔ ni nwə laakpe betidi otsyekle. ³⁷ Úfi wə kasɔ kətsyuə óte nya úfi atabi nnya únyə úsuko batɔnkpe bamə.

5

Ananias Ku Safira Átɛyi Sidia.

¹ Nya osani utsyuə tsya dísiə wə baakpo Ananias ku wə usiə Safira. Mə tsya éfi mə kaso kətsyuə báte. ² Nya úfi atabi nyamə eto ətsyuə ókula fə úfi afefe óboko batɔnkpe bamə. Ditsyəbi nəmfo eyifo wə usiə Safira eto bote nya ótɔnɔ nkə beeyifo nko.

³ Nya Petro leto wə nkə, “Ananias, beso fətə Obonsam dítəkə fə kato, nya útə fátəyi Ləwɔnɔ Kenke sidia? Nya féfi fə kaso ka fáte eto atabi ətsyuə fákula fətsyə əsuə? ⁴ Kaso kaməə, fə kale keni fə fáte ke, nya atabi nnya báfo fə kayo tsya eyifo fə ale. Be dítə eso féfi nsusu bua bomfó eto okle? Inni bo betidi bamfo fátəyi sidia, bomu Onanto!”

⁵ Kase Ananias lenɔ ditiki nəmfo koo, lamfolamfo úduɔnɔ ókpo kaso, úkpə! Nyamfo ətə sikpi kplə əmuə mba kenke lenɔ nnya. ⁶ Nya bakosobi ba ləke mə lenti dífi kafia beti wə nya béfi wə bésu bəbikə.

⁷ Fə abombosɔsɔ ətsyə eto kamaa, wə usiə tsya əbə údufə mfó. Fəe wóannɔ tɔ lesa nə díkəbə. ⁸ Nya Petro leto wə nkə, “Təyi mə, se fə ku fə usə dífi mi kaso bétee, atabi nnya kenke báfó mi kayo ni nyamfoo?”

Nya usio əmə dítə mbuayə nkə, “Ee, nyamblə nə.”

⁹ Nya Petro letəyi wə nkə, “Beso fonko fə usə lékle kenye benlɔ Ləwɔnɔ Kenke boto kabe? Bebe bakosobi ba dítsyi fə usə bésu bəbikə ni mba mfo nə. Mə ke luutsyi fintsyə besuko nə.”

¹⁰ Lamfolamfo, wuntsya édu ónɔ nya úkpə. Nya se bakosobi bamə díbə bənyə se úkpə onlabee, bətsyi wuntsya bésu bəbikə lə kaka

bébikə wə usə ke. ¹¹ Itə eso sikpi kplɛ əmuə mba kenke díkafo Ditiki Σεε nəmə bánɔ ku betidi ba kenke lenɔ lesa nə díbə mfó.

Batɔnkpe Bamə Éyifo Ayanisa Kpə.

¹² Lefe nəmfo kenkee, batɔnkpe bamə éyifo ayanisa kpə lə betidi bamə nti. Bafokanɔfo ba lə mfóo, ákatsya lə Yudafo eto Disumuyo kaka baakpo Solomo eto Lekpata. ¹³ Ite bə betidi bamba kpə éfi lelabi ku díbu bətə bafokanɔfo tsyaa, báte sikpi bámfo budufə lə mə nti. ¹⁴ Tsyə fɛɛ betidi kpə, basani ku besio ésinkli lə nkpə bua bo bensi kama nya báfo Bonamute bánɔ. ¹⁵ Nya betidi lékpa mə befimfi bálabesə lə mə belabekə əsuə lə kpakpaakpe kaka bébu bə Petro eboye lə ɔlɛ botsyilama, lə wə koyo lə kokpo lə befimfi bamfó əsuə lə bəmuə ale. ¹⁶ Nya betidi kpə lə kəmə ka letsyilama Yerusalem lékpa mə befimfi ku mba awɔnɔ bua nɛ bule báboko mə oflo nya bátsya məmble bufi.

Yudafo Eto Beninə Ənə Etiki Ku Yesu Eto Batɔnkpe.

¹⁷ Nya Yudafo eto Usumunyə Ninə Kenke ku wə betidi ba ni Sadukifo eto ditsyukpa lɛsɛsə ənəmi kekleke lə batɔnkpe bamə əsuə. ¹⁸ Lə nyamfo esoo, bəmuə mə bákpe lə umə eto diyo. ¹⁹ Lə kətsyə kamfóo, Onanto eto ɔtɔnkpe utsyuə əbə ósini diyo nəmə eto siku nya úləkə mə nya ótyei mə nkə, ²⁰ “Bidu bisu Yudafo eto Disumuyo lə bisu bidi betidi ba kenke etiki itsyi lə nkpə fofɔ bomə əsuə.”

²¹ Nyaso se kale dísiəə, lə kase Onanto eto ɔtɔnkpe lətɛyi mə əsuəə, bésu bédufə Disumuyo mfó nya bétisyiko mə asa bote.

Lə lefe nəmfoo, Usumunyə Ninə ku wə betidi ákpadí Yudafɔ kenke eto beninə itə bɔtsya nya bákpe betidi bətsyuə bə besu bələkə batɔnkpe bamə lə diyo nəmə baboko. ²² Fɛɛ se bésu mfó, bənnɔyə mə! Nyaso bésinkli bəbə bátɛyi mə bənkə, ²³ “Se búsuu, búnyə buə diyo nəmə eto biku kenke ti, nya mba laase kesie ńyə mfó. Fɛɛ se bósini bikuu biaməə, bóənnɔyə betidi bamə eto kuutsyuə lə diyo nəmə kafó.” ²⁴ Lefe nə mba laase Disumuyo nəmə eto uninə ku besumunyə ninə bamfo lenɔ ditiki nəmfoo, íyifo mə yanii tinti, itsyise bánte lesa nə díbə lə batɔnkpe bamə lə əsuə.

²⁵ Nyamfo eto kamaa, utsyuə əbə ɔtɛyi mə nkə, “Betidi ba bímuə békpe lə diyoo, bebe, nyə mə ńyə lə Disumuyo nəmə banlɛ betidi asa botee!” ²⁶ Lamfolamfoo, mba laase mfo eto uninə ku wə betidi édu bésu Disumuyo mfo bésu bəmuə mə baboko. Fɛɛ se báte sikpi bə betidi bamə ebubə bato mə aba esoo, bənnə mə lə əsuəale əsuə.

²⁷ Se bákpa mə bésuko, bésu bəńyənsə mə lə bakpronkpo bamə eto ənəmi. Usumunyə Ninə átɔ mə nkə, ²⁸ “Bóantɛyi mi boənkə biensidi etiki bətɛyi kulesa itsyi lə Yesu əmfo əsuə? Fɛɛ bíusənsə wə ditiki nəmə békpo lə Yerusalem kenke. Nya bela biə biefi wə ukpə eto dikpilolo bitəkə bo lə əsuə!”

²⁹ Mfó nya Petro ku batɔnkpe bamba bamə díləkə kənyɛ bátɛyi bə, “Etiki eto ɔnukuale ni

bə Onanto ni futsyə ele bə butsyue koto, inni utidi. ³⁰ Yesu wə bəlo se bítə básə bámanklasə lə uyikabie əsuə, bo bana eto Onantoo, ni nwə létakasə wə utsyiko okómə úbə nkpə nɛ. ³¹ Onanto ətsyə wə lə wə sediani lə kato kaka ni kakpləkɔ kenke fe ɔtɔnkotɔnko ku Ofomfokətə itə lə Israelfɔ lə bənyə kusu batsyi mə akɔəsi bawuninsə lə Onanto lə ufi mə abua ɔtsyɛ mə. ³² Bo ku Lɛwɔnɔ Kenkɛ, nə Onanto leefi kətə mba leetsyue wə koto ni mba ni ditiki nəmfo eto badansiɛ.”

³³ Se bakponkpo bamə lenɔ ditiki nəmfo lə batɔnkpe bamə eto kenyeɛ, kafo esi kányi mə tinti, nyaso báse nnya uyi bənkə ele bə balo mə. ³⁴ Fɛɛ Farisifɔ eto osani ɔni wə lɛkɛ lə bakponkpo bamə nti baakpo Gamaliel áni ko mə. Úyifo utidi wə betidi kenke díkebu tinti, nya úyifo afi eto oteasa tsya. Wə ni futsyə létaka únyə ɔtɛyi nkə, bətə lə batɔnkpe bamə lə babɔ, fe lə befi nsusu lə etiki nyamə əsuə. ³⁵ Nya ɔtɛyi mə nkə, “Israelfɔ, bəlo bebe sinini lə lesa nə bela biə bieyifo betidi bamfo! ³⁶ Lefe ditsyue nə lefe mmə, osani utsyue wə lɛkɛ baakpo Teuda, wə dífi wə əsuə uyifo fe uninə wə nkpe díbu onso. Betidi alofa ana dítekəko wə. Nya lefe nə bəlo wə, wə betidi ba dítekəko wə ésensə, nya wə ditsyukpa nəmə léba. ³⁷ Lə nnya kamaa, lə betidi eto leklafee, Yuda wə ni Galileanyə ákpa betidi ókpo lə əsuə fe wə bətəkəkotsyue. Nko ke se úkpə, wə bətəkəkotsyue mfó ko dísensə. ³⁸ Nyaso lesa nə minyə mɔtɛyi mi ko ni bə, beyani betidi bamfo. Lə asa nnya banlɛ bote nye asa nnya

banle buyifo eyifo mə kosate eto etsyuesaa, yəmbəklə fə yuusensə ³⁹ Fεε lə Onanto eto etsyuesa inii, boəmbofo mə kusu buti. Lə boambe kukɔɔ kulaa tsyaa, buubə bunyə boə bələ botaka kənyə lə Onanto Kosate əsuə!”

⁴⁰ Bakpronkpo bamə áfo Gamaliel eto nsusu bo útə mə. Nyaso bákpadí batɔnkpe bamə báboko mə nti, nya bábłə mə. Nya besi bəkə mə ato bə bensi tɛyi kulesa saa itsyi lə Yesu eto ditiki əsuə bio. Nya báyani mə bədu.

⁴¹ Se batɔnkpe bamə dídu lə lekpokakpoko bantɔɔ, bənyə disuəyuə tinti, itsyise bənyə bənkə Onanto ákla mə ókpe lə betidi ba baakpe kofani lə Yesu eto disi nti. ⁴² Nya diyi saa, bákate Ditiki Sεε nəme kátɛyi lə Yudafo eto Disumuyo ku ayo ayo kafe bənkə Yesu ni Nwə Onanto Lékpó Ɔhile Utsyə.

6

Bələkə Bawunsəkotsyuə Ekuanse.

¹ Lefe nəmfo se bakasebi bamə dítsyiko bufuii, kənə əbə kédufə lə Yudafo ba laatɛyi Sigriki ku mba laatɛyi Sihebri eto nti. Nnya ni bə lə bésie diyi eto lesaa, díankayo mba laatɛyi Sigriki eto bako besie. ² Lə nyamfo esoo, lefosi inuə bamə ákpadi bafokanɔfo bamə kenke, nya bátɛyi mə bənkə, “Yanleke bə bobiasə lefe lə didisa siesie eto etiki əsuə lə lefe nə ele bə bufi bo lefe kenke butə Ditiki Sεε nəmə eto budi. ³⁻⁴ Nyaso mɔmɔɔ, bayimi, betsyilamasə ənəmi lə biləkə basani ekuanse ba nyi kobe nya Ləwɔɔ Kenke nsi ko mə. Buufi mə butsyə

lè keyifo kamfo eto kénye itè bə bofo lefe bókè itè olatoto ku Ditiki Sɛɛ nəmə letsya bobè.”

⁵ Ditiki nəmə álekè itè məmblè kenke, nyaso bələkə Stefano wə ni utidi wə nkpe bofokanɔ nya Lɛwɔnɔ Kenkè nsi ko wə lefe saa. Nya bələkə Filipo ku Prokoro ku Nikanɔ ku Timona ku Parmena ku nwə díkafiani Yudanyə wə baakpo Nikolas wə ditsyi Antiokia. ⁶ Bələkə betidi ekuanse bamfo báte batɔnkpe bamə. Nya báto ola bətəkə mə ani lè disi itè keyifo kamə eto buyifo.

⁷ Lè nyaso Onanto eto Ditiki Sɛɛ nəmə dísuksə busənsə kakpe. Nya bafokanɔfɔ lè Yerusalem dífui bakpe. Yudafo eto besumunyə kpə tsya átsyi bəwuninsə báfo Ditiki Sɛɛ nəmə.

Yudafo Eto Beninə Ɛmuə Stefano.

⁸ Nyaso Stefano wə Onanto lékpo atsyɔ útə əsuəalee, éyifo ayanisa kpə lə betidi bamə nti.

⁹ Fɛɛ Yudafo ba díkafo mə əsuə əsuə eto busiə ba ditsyi Kirene ku Aleksandria ku bətsyuə ba ditsyi Kilikia ku Asia eto ditsyukpa étsyiko etiki bunə ku Stefano. ¹⁰ Fɛɛ mə kutsyuə saa mámfo buńyə lə wə ənəmi lə kobe ko Lɛwɔnɔ Kenkè díte wə eso. ¹¹ Nyaso bákpe disi ku betidi bamba bə lə batəyi bidia lə wə əsuə bə, “Bónɔ se úkedi etiki uńyə lə Moses ku Onanto tsya əsuə!”

¹² Kényelala kamfo ənə lefonyi lékpe lə betidi bamfo ku beninə ku afi eto bateasa bamə kenke əsuə. Nya bəmuə Stefano nya béfi wə bésuko bakponkpo eto ənəmi. ¹³ Nya báboko betidi bətsyuə ba lékle kénye bátəyi sidia bənkə, “Osani əmfo ékedi etitiki lefe saa

kənyə lə Disumuyo Kenke kamfo ku lə Moses eto kɔfi əsuə. ¹⁴ Nya bóno bə óteyi tsya nkə utidi əmə ditsyi Nasaret baakpo Yesu mfóo, áteyi nkə wooba Onanto eto Disumuyo Kenke kamfo nya woofloma akpa nnya Moses dítə bo!”

¹⁵ Nya mba kenke ləke lə lekpokakpokə mfó létakasə ənəmi bákpo lə Stefano əsuə, nya bənyə bə wə ənəmi əkəyənde fe kato eto ɔtonkpe eto ale.

7

Stefano Ábe Onanto Eto Dikiti Sɛ Nəmə Letsya.

¹ Nya Usumunyə Ninə Kenke létə Stefano nkə, “Etiki nnya banle budi mfoo, sitinti ini banle bɔteyi?”

² Nya Stefano dítə wə mbuayɛ nkə, “Boantomə ku mɔ bayimi, bitsyue koto kukɔnɔ lə bənɔ! Diyənde eto Onanto ələkə wə əsuə óte bo ona Abraham lə Mesopotamia eto kasɔ fə údu mfo úsu úsiə lə kasɔ ka baakpo Haran.

³ Óteyi wə nkə, “Taka lə edu lə kasɔ kamfo ku lə fə betidi ɔflo lə esu kasɔ ka moote fə əsuə!”

⁴ “Nyaso údu lə wə kasɔ nya úsu úsiə lə Haran. Lə Abraham eto anto eto ukpə eto kamaa, nya Onanto lékpa wə óboko kasɔ ka binsi mfo mmi nɛ. ⁵ Onanto mémbudɪ kasɔ kamfo eto dikuku sɛkɛ saa útə Abraham fe wə kale, inni lə kokpa kɔni. Bomu óteyi wə ɔtonsə nkə kasɔ kamə ebofiani wə ku wə befluflu eto kale, ite bə ibə ese lefe nəmfóo, ubi saa mánke wə. ⁶ Nnya Onanto létəyi wə ni nkə,

‘Fə befluflu ebofiani bafɔ lə kasɔ ka lenni mə kalɛ əsuə. Boosiə mfo fe ndomufɔ nya boote mə ohiã itə alɛ alofa ana flɔflɔflɔ.’ ⁷ Nya usi ótɛyi wə tsya nkə, ‘Moolo betidi ba díyifo mə mə ndomufɔ dikpi. Nya lə nnya kamaa, buudu lə kasɔ kamfó bəbə basumu mə lə kaka mfo.’ ⁸ Mməə ini Onanto lékle kénye ku Abraham ini lelolala eto kényeklekle nɛ. Nyaso Abraham ála Isak lelo lə diyi flamflale se bále wə. Isak tsya ála Yakob lelo, nya Yakob tsya léla lelo lefosi bebi inuə ba bále díbə báfiani Yudafɔ eto ese lefosi ənuə ba lefo diye.

⁹ “Yakob eto bebi bamfo ásesə ənəmi lə mə oyimi Yosef əsuə. Nya bəmuə wə báte fe ndomunyə lə Egipte eto kasɔ. Fɛɛ Onanto əsiəko wə, ¹⁰ nya úləkə wə útsyiko kanyi ku bulə saa əsuə. Se Yosef ləbɔ únyə lə Egipte eto Oka Farao eto ənəmii, Onanto ətə wə ditsyəbi sɛɛ ku kobe, itə Oka əmə éfi wə útsyə nwə laabe Egipte eto kasɔ ku wə diyɔ ku bikə kenke.

¹¹ “Lə lefe nəmfoo, kukpense kekleke əbə lə Egipte ku Kanan eto nsɔ kenke, nya ínə kanyinyənyə kpə éboko. Bo bana mánke didisa nə buudi. ¹² Nya se Yakob lenɔ nkə didisa kpe lə Egipte, ókpe wə bebi ba ni bo bana ditute nkə besu baya didisa baboko wə. ¹³ Lə mə dísu nuəfəə, Yosef ələkə wə əsuə óte wə bayimi nya Egipte eto Oka tsya díbə óte Yosef eto bayimi bamə. ¹⁴ Lə nnya eso Yosef ákpe wə bayimi nkə besu bakpa wə anto Yakob ku wə betidi kenke ba diyifo fe betidi fosi akuanse ku enɔ báboko. ¹⁵ Nyaso Yakob édu úsu

Egipte kaka wə ku wə bebi díkpə. ¹⁶ Kamaa, bétsyi bəkpənkpə bamə bésinkli bésuko umə wə baakpo Sikem bésu bébikə mfó. Bébikə mə lə kudi ko Abraham léya ku sika flubia eto atabi ətsyuə lə Hamo eto bebi oflo.

¹⁷ “Se kənyətsyətsyə ka Onanto dítsyə útə Abraham eto lefe nle boyoo, wə befluflu ba mfe nkpe lə Egipte ébole bəfui tinti. ¹⁸ Kafəfəkwə, Oka fəfə wə dímanə Yosef étsyiko seka budi lə Egipte eto kasə. ¹⁹ Farao emfo ələkə nsusu bua úyifo Abraham eto befluflu bamfo disiale nya úkisi mə tsya. Itə óhiə mə bələkə mə bebisambi ba bále lə ayo báto bákpe lə kase buukpə.

²⁰ “Lefe nəmfo eto lefe nnya bále Moses nə. Nya bənyə bə úyifo ubi wə laano bobə tsya. Lə nyamfo esoo, wə antomə éfi wə bákula afa ətsyə sǝǝ lə diyo. ²¹ Nya lefe nə bənyə bə bənsiembofo wə bəkulaa, bələkə wə lə mə əsuə. Nya Farao eto ubisiobi dísu ókə wə nya úfi wə ófianisə wə kafo eto ubi. ²² Óbə wə nya békluasə wə fe Egiptenyə lə mə esu ku mə asayifofə əsuə. Nya óbə ófiani utidi wə ləkə əsuəale lə wə etikididi ku wə eyifosa kenke əsuə.

²³ “Se Moses léfo alə fosi anaa, íbə wə lə nsusu nkə lə usu obe kase banle wə bayimi Israelfə buyifo. ²⁴ Lə lefe nə úsu mfoo, únəyə kase Egiptenyə nle mə ɔni disiale buyifo. Esoo, úsu ówunsəko wə ósə Egiptenyə əmfo ólo. ²⁵ Moses ébu nkə wə kosate eto betidi əbɔɔ kasə nkə Onanto ebɔyɛ lə wə əsuə úləkə mə, fəɛ mə mánnə nnya kasə nko. ²⁶ Kəsiəsəə,

únyə Israelfo inuə ba nle bokpɔ. Úsu nkə lə usu okpla mə nya óteyi mə nkə, ‘Bebée! Bayimi, bini! Yanle bə bikakpɔ keyifo lesafimfi mi bətsyua nko!’

²⁷ “Nya mə inuə bamə eto nwə nle wə ɔyimi disiale buyifo dínə Moses útsyə kutsyə nya ótɔ wə nkə, ‘Bə leka fə lə nnya əsuə? Owoe díləkə fə bo ɔtɔnkɔtɔnko ku okponkpo lə bo etiki nyamfo əsuə fɛ? ²⁸ Lee, ala fə aalo mə fe kase fálo Egiptenyə əmə kənə?’ ²⁹ Se Moses léno ditiki nəmfoo, útsyetsyi úsu óbiɔ lə Midia eto kasɔ fe ɔfo. Nya mfó óle bebisaibi inuə.

³⁰ “Lə alɛ fosi ana eto kamaa, Onanto eto ɔtɔnkpe ələkə əsuə óte wə fe ute wə nle biyu eto kuyi botonsə eto ditsyəbi lə Sinai eto kotini ɔflo lə mfiminti mfo. ³¹ Se Moses dínnyə nyamfo nkoo, íyifo wə naa. Nyaso lefe nə ónyi ófi nkə lə obe lesa nə inii, nnya Onanto eto ɔkɔɛ ábo óteyi nkə, ³² ‘Mɔ ni fə banamə eto Onanto, Abraham ku Isak ku Yakob eto Onanto.’ Moses étinkə ku sikpi eso wénsifo mfó bobé.

³³ “Onanto əmə áteyi wə nkə, ‘Ləkə fə afokpa! Itsyise kaka fənyəə, kasɔ kənke keni. ³⁴ Mbunyə kase mɔ betidi nle kanyi bunyə lə Egipte eto kasɔ mfó. Mbɔno mə bɔwɔnɔno ku nku bo banle kakpadi mə. Nyaso mbubə miə lə mbə nləkə mə. Bə, mookpe fə koto lə Egipte!’

³⁵ “Moses emfo ni utidi wə Israelfo léni nya báto wə bənkə, ‘Owoe díləkə fə bo ɔtɔnkɔtɔnko ku okponkpo lə bo etiki nyamfo əsuə fɛ?’ Wə ni nwə Onanto létsyese nkə udi seka lə mə əsuə ku mə Ofomfokətə, eyɛ lə Onanto eto ɔtɔnkpe wə díləkə əsuə óte lə ute wə díkənyə

lə mfiminti mfó nɛ. ³⁶ Ókpa mə betidi bamə údunko lə Egipte nya úyifo ayanisa úləkə asa kpə óte lə Egipte eto kasɔ ku lə Lekpo Sia eto kɛnyɛ ku lə lefe nə banyɛ lə mfiminti alɛ fosi ana sɔ̃ɔ̃.

³⁷ “Moses əmfo ni nwə letɛyi Israelfɔ nkə, ‘Onanto ebotsyese mi wə unyeləkətidi fe kase ótsyese mə, nya wuuləkə wə utsyiko lə mi kosate eto nti.’ ³⁸ Wə ni nwə letɔnko Israelfɔ ba lɛkɛ lə mfiminti mfó. Wə lɛkɛ mfó ku bo banamə. Wə ni nwə dídinko Onanto eto ɔtɔnkpe etiki lə Sinai eto kɔtini əsuə. Wə nsi ni futsyə léfo Onanto eto ditiki nə lətə nkpe óboko bo.

³⁹ “Fɛɛ bo banamə mámfo Moses eto etiki nyamə nyaso bəkə wə bətsyə kutsyə nya bála bə eni lə beesinkli besu Egipte eto kasɔ.

⁴⁰ Nyaso bátɛyi Aaron bənkə, ‘Tsyə bəfiə ba lofo bo bɔtɔnko ətə bo, itsyise boante lesa nə dísu íyifo Moses əmfo wə dínə bo óbɔnko lə Egipte eto kasɔ.’ ⁴¹ Lə nyaso báto ufíə fe onantsyui eto ubi. Wə bəkətə kedi nya bənyə disuəyuə diyi nəmfo lə ufíə əmə bəfi mə ani bəyifo mfó eso. ⁴² Lə nyamfo eso Onanto étsyi kama ókpe mə. Nya oyani mə utə kofe ku kofande ku befanđebi eto kesumu, fe kase bəwɔni bákpe lə bənyeləkətidi eto kukue nkə,

‘Israelfɔ, inni mə bélo bebuki bítə kedi
lə alɛfosi ana nnya bəkə lə mfiminti mfó.

⁴³ Bomu Molok eto dibú ku Romfa eto befanđebi

bia bəfianinsə bəfiə ba bíkətə kedi nɛ.
Lə nyaso muutə bəmuə mi besuko kasɔ fãã lə
Babilonia eto kama bisu bəkə mfo.’

44 “Bo banamə étsyi Onanto eto diyo nya óto, óyenko mə læ mfiminti kafo. Bato diyo nəmə fe kase Onanto díləkə óte Moses nkə bato ni pεpεpε. 45 Kama kamaa, bo bana ba léfo diyo nəmə betsyiko læ mə antomə oflɔɔ, étsyi ni ku mə læ lefe nə báye ku Yosua, nya bésu báfo kaso kamə betsyiko læ ese nnya Onanto lélà læ mfó se bántɔ. Nya lεkε læ mə nti mfó isu ese Oka David eto lefe. 46 Onanto ála David eto asa tinti. Lə nnya eso David áto Onanto nkə utə wə kusu læ oto kəsiəkɔ utə wə, Yakob eto Onanto. 47 Fεε Salomo ko díbə óto diyo nəmə.

48 “Fεε Onanto Ξsuəalenyə Kenke ənsiə læ ayo nnya kawunsiə mfo eto betidi léto. Onanto áye læ wə bənyeləkətidi əsuə óteyi nkə,

49 ‘Kato ni mə sekakedikɔ eto lekpomε,
 nya kaso ni mə akpa eto kətəkəkɔ.

Lə nnya esoo, nte diyo nə eto okle footo ətə mε.

Sie ni kaka ele bə nsiə?

50 Lee, inni mə kosate díyifo asa nyamfo kenke?’ ”

51 Lə nyaso Stefano ési óteyi mə nke, “Leto-tidi kon eto betidi bini! Ntsyə bimbə bofokano mə! Bíti ato læ Onanto eto ditiki əsuə fe kase mi antomə díyifo. Lefe saa biataka kənyə læ Lεwɔɔɔ Kεnkε əsuə. 52 Nte Onanto eto bənyeləkətidi ba mi banamə dímənyə læ əsuə? Báló Onanto eto bənyeləkətidi ba díbə bábe letsya taa kɔ bə ɔsɛtidi Wə Onanto Lékpɔ ɔhile Utsyə læ bubə. Nya ɔsɛtidi Wə Onanto Lékpɔ ɔhile Utsyə əməə, wə bəni nya bíkə wə bítə báló wə nε. 53 Mi ni mba léfo Onanto eto

kɔfi ko útə mi ɛye læ Onanto eto ɔtɔnkpe eto ani, fɛɛ beni bíentsyue ko koto!”

Bákpo Stefano Aba.

⁵⁴ Se bánɔ etiki nnya Stefano læteyi læ mə əsuə, kafo ányi mə tinti nya báyimi mə anyi ku læblofi. ⁵⁵ Fɛɛ se Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ nsiko Stefano esoo, óbesə wə ənəmi kato fãã, nya únyə Onanto eto diyənde ku Yesu wə ńyə læ wə sediani. ⁵⁶ Nya óteyi mə nkə, “Bebe! Nnyə se kato læsini nya mínyə Utidi eto Ubi əmə se uńyə læ Onanto eto sediani!”

⁵⁷ Nya báfã bembembe nya bėti mə ato eto kafo nya bédufə wə læ əsuə bəmuə wə. ⁵⁸ Nya bənə wə bábɔnko læ umə əmə, nya bétsyiko wə aba. Nya mba əmə dínə wə bábɔnkoo, bələkə mə awukplɛ nnya bankpe bətsyə læ okosobi wə baakpo Saulo eto akɔ. ⁵⁹ Nya lefe nə banlɛ wə aba bɔkpɔ, Stefano ákpadi Bonamute nya óto ola nkə, “Bonamute Yesu, fo mə lɛwɔnɔ!” ⁶⁰ Óse akonki nya ófa bembembe óteyi nkə, “Bonamute, fi mə abua nnya báyifo mfo atsyɛ mə!” Nya se óteyi nyamfo ólosə, úkpə.

8

¹ Lə lefe nə banlɛ Stefano boloo, Saulo ni futsyɛ díkədi ute kakpe mə.

Saulo Ákpɔ Ku Bafokanɔfɔ.

Diyi nəmfo ke nya bétsyiko bɔkpɔ ku bafokanɔfɔ kate mə ohiã læ Yerusalem. Nya məmble dítsyetsyi bésu Yudea ku Samaria eto lekpake. Fɛɛ batɔnkpe bamə alɛɛ, məmə akɛ

lə mfó. ² Nya mba léfo Yesu bánɔ eto bətsyuə ésu bétsyi Stefano bésu bébikə ku nkuenlo.

³ Lə nnya kamaa, Saulo ətəkəko nya úlə bafokanɔfɔ bamə kekleke nya údufə ayo kafa úkabəbɛ basani ku besio ta kənə kələkə kakpe mə lə ayo.

Filipo Abe Onanto Eto Ditiki Sɛɛ Nəmə Letsya Lə Samaria.

⁴ Nya bafokanɔfɔ lə mfó ésensə bésu kalebe saa nya banlɛ Boanto eto Ditiki Sɛɛ nəmə letsya bobɛ. ⁵ Nya Filipino wəə, údu úsu Samaria nya ótsyi betidi Ditiki Sɛɛ nəmə itsyi lə Nwə Onanto Lékpɔ ɔhile Utsyə əsuə. ⁶ Betidi kpə étsyue ato bánɔ etiki nnya ɔnlɛ budi itsyise bənyə ayanisa kpə nnya úyifo eso báfo wə ditiki nəmə. ⁷ Óla awɔnɔ bua kpə utsyiko lə betidi əsuə, nya nkomə eto awɔnɔ bua nyamfó lékpɔ kudu bembembe fɛ báɔ lə mə əsuə. Nya ótsya mba eto ani ku akpa díkpə ku mba léba bákpo lə kasɔ tsya nya bataka báyɛ. ⁸ Nyamfo esoo, disuəyuə akɛ lə Samaria eto umə tinti!

⁹ Osani utsyuə akɛ lə Samaria baakpo Simon, uyifo utsyuə wə leeyifo afantosi eto afa. Lə lefe kentsyɛ nə léfe əsuəə, uyifo utsyuə wə díkatsya betidi kekleke nya íkeyifo betidi yanii. Nya úkəbú wə əsuə ɔkplenyə wə lefé lə wə eyifosa ku etiki nnya úkedi eso. ¹⁰ Samariafɔ eto bekpefi ku beninə kenke ékebu wə lə kase úkate əsuə keyifo eso. Le nnya esoo, béfi wə etikididi fe, “Wə ni Onanto eto əsuəale nya baakpo Əsuəale Kplɛ.” ¹¹ Se úkeyifo afa éfo lefe kentsyɛ esoo, béfi mə ənəmi bətəkə lə wə

əsuə. Itsyise beetsyuə wə koto kano wə etiki. ¹² Fεε mómɔɔ, báfo Filipino eto ditiki nə ɔnlɛ bɔtɛyi bano itsyi lə Onanto eto Sekadidi ku Yesu Kristo əsuə. Nya basani ku besio kpə léfo ntuflesəfləsə eto lekpa lə Bonamute Yesu Kristo eto diye əsuə. ¹³ Nya Simon əmə mfo tsya léfo ɔno. Nya lefe nə ófo ntuflesəfləsə eto lekpa nəmfoo, úkətəkəko Filipino keso kalebe saa ka ɔntɔ. Nya lə ənyəsa ku ayanisa nnya úkeyifo esoo, íyifo wə naa!

¹⁴ Nya lefe nə batɔnkpe ba ləkɛ lə Yerusalem lenɔ bə Samariafo ébofo Onanto eto Ditiki Sεε nəmə banɔɔ, bákpe Petro ku Yohanes lə mə ɔflo. ¹⁵ Se bésu bédufəə, báto ola lə bafokanɔfo fəfo bamə eto disi bə lə bafo Lɛwɔno Kenkɛ. ¹⁶ Nko ini nə itsyise isu ese lefe nəmfoo, bámfo tɔ Lɛwɔno Kenkɛ. Ntu ete bəfləsə mə lə Bonamute Yesu eto diye əsuə. ¹⁷ Nyamfo esoo, Petro ku Yohanes éfi mə ani bətəkə mə lə esi, nya mə tsya léfo Lɛwɔno Kenkɛ.

¹⁸ Se Simon dínyə nkə lə batɔnkpe bamfo éfi ani bətəkə mə lə esi koo, báfo Lɛwɔno Kenkɛɛ, úfi atabi nkə lə utə Petro ku Yohanes nya ɔtɛyi mə nkə, ¹⁹ “Bitə mintsya əsuəale nyamfo itə bə utsyuə saa ke mimfi ani mintəkə lə ofo Lɛwɔno Kenkɛ.”

²⁰ Nya Petro letɛyi wə nkə, “Ekudi itə fə ku fə atabi kenkɛ! Membu fə ebofo Onanto eto atəsə boya ku atabi. ²¹ Embofo lekpa saa bokpa lə keyifo kamfo əsuə itsyise ləkɔəsi mankpa fə lə Onanto eto ənəmi. ²² Ləkə fə nsusu lə asa buayifoyifo əsuə lə alɛ Bonamute lekpa. Ətsyənə wuufi fə abua ɔtsyɛ fə lə fə nsusu bua bufi lə asa nyamfo eto okle əsuə eso. ²³ Itsyise

nnyə miə akpe kənənsɛ kpɛ nya asa bua eto buyifo tsya eyi fə utu, nya fafiani ndomunyə itə lebua.”

²⁴ Nya Simon lɛtɛyi Petro ku Yohanes nkə, “Beto ola bɛɛ Onanto lekpa kpa bitə mɛ bə kotonənə kekɛɛ ko bɛtɛyi mfo eto okle embubə mɛ lə əsuə.”

²⁵ Nya lefe nə Petro ku Yohanes díkedi mə sedansie nya bédi etiki itsyi lə Bonamute eto Ditiki Sɛɛ nə mə əsuə lə Samaria mfóo, báye lə Samaria eto kəmə kpə bédi mə etiki lə Ditiki Sɛɛ nəmə əsuə lefe nə besinkli bantə lə Yerusalem.

Filipo Édi Etiki Ku Etiopia Eto Keyifo Eto Uninə.

²⁶ Itə Filipoo, Bonamute eto ɔtɔnkpe wə dítsyi kato əbə ɔtɛyi wə nkə, “Taka lə esu ɔnwɛdikuɛti lə mfiminti eto kusu ko lidu lə Yerusalem kɔntɔ lə Gasa.” ²⁷ Mfo ɔtaka nya ɔye kusu komə. Lefe nə ɔntɔɔ, ɔtsyako utidi utsyuə lə kusu nɛ bubə. Utidi əmfo éyifo uyifoyifo ninə wə nsi lə Etiopia eto Besio eto Oka baakpo Kandake eto sekakedikɔ eto atabi eto kɛnyɛ. Uyifoyifo ninə əmfo étsyi olakatokɔ lə Yerusalem. ²⁸ ɔtɔ lə oto nya unsi lə nkenke bo ɔtɔmini nɛ bunə kafo, nya lə kase ɔnyɛ ɔntɔɔ, úkakla asa itsyi lə Unyeləkɛtidi Yesaya eto Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue əsuə. ²⁹ Nya Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ dídi Filippo etiki ɔtɛyi nkə, “Ye mlə lə etu ɔtɔmini eto nkeke bomfó.”

³⁰ Filippo akɔse ɔye útu wə nya ɔnɔ se uyifoyifo ninə əmfo nɛ asa bokla ketsyi ko lə Yesaya

eto kukue ko ówóni kafo. Nya ótɔ wə nkə, “Asa nnya fanle bokla mfo anɔ nnya kaso?”

³¹ Nya uyifoyifo ninə əmfo díte mbuaye nkə, “Owo lo, ntsyə yuubə bə moofɔ nnya kaso bɔnɔ lə lefe nə kuutsyuə saa ləmbə mfo loofɔ nnya kaso buləkə kate mə?” Nyaso óle Filipino lekpa kpa nkə ubə udufə lə nkenke eto kufue komə kafo usiə lə wə oflɔ.

³² Nya etiki nnya úkakla lə Kukue Kenke eto Awónisa nnya nkpe mfó ni nkə,

“Bákpa wə báyenko fe kase baayenko osamu kesuko wə kalokɔ.

Nya unsi kpoo fe osamu wə dímemfi nnya kulesa lə bákɔ wə bisə,
nya wémfe kənye óteyi kulesa.

³³ Bákpe wə kofani, nya bəntə ota wə əsuə disi. Kuutsyuə saa embofo kulesa bətəyi itsyi lə wə beflufu əsuə,
itsyise bála wə nkpe diku lə kaso mfo.”

³⁴ Nya uyifoyifo ninə əmfo letəyi Filipino nkə, “Teyi mə, wə kosate Unyeləkətidi Yesaya ɔnlə, lee utidi bamba utsyuə?”

³⁵ Mmə nnya Filipino dítsyiko, óteyi wə asa lə Awónisa Kenke eto Kukue komə əsuə, nya úləkə Ditiki Sɛɛ nəmə kaso ku kase enlɛ bote itsyi lə Yesu əsuə.

³⁶⁻³⁷ Nya se banye lə kusu bantɔɔ, bésu báyo kaka ntu ntsyuə nnyə lə usunte oflɔ. Nya uyifoyifo ninə əmə letəyi Filipino nkə, “Be, nyə ntu ntsyuə! Beso fəmbɔfo mə ntuflesəfləsə eto lekpa nəmə buyifo mfó?”

Nya Filipino letəyi wə nkə, “Lə afo anɔ ku fə utu kenke, ebofo mu bofo.”

³⁸ Nya uyifoyifo ninə əmfə lətəyi nkə, “Mfo nno miə Yesu Kristo ni Onanto eto Ubi.” Nya útə nkə bənyəsə ətəmini eto nkenke bomə, nya bédufə lə ntu bomə əsuə, nya Filipino dífləsə wə ntu.

³⁹ Nya lə lefe nə bábɔ lə ntu bomə əsuəə, Bonamute eto Ləwɔnɔ ákpa Filipino dídunko, nya uyifoyifo ninə əmfə ménsinyə wə bio. Úsukosə wə kusu ko ɔnyə ku disuəyüə.

⁴⁰ Nnya kamaa, Filipino ənyə nkə uńyə lə umə wə baakpo Asoto. Idu mfóo, óbe Ditiki Səə nəmə letysa lə kəmə ka nkpe lə kusu mfó kenke isu ese lefe nə údufə Kaisarea eto umə.

9

Saulo Áyani Əsuə Útə Yesu.

¹ Le lefe nəmfə kenke əsuəə, Saulo áti kama Bonamute eto bafokanɔfɔ kekleke nkə lə olo mə. Nya úsu Yudafo eto Usumunyə Ninə Kenke ɔflo. ² Mfó úsu ótɔ nkə bətə wə ekue lə ufi ɔlɛ usuko Yudafo eto ntsyakɔ lə Damasko lə ɔkɛ əsuəale umuə basani ku besio ba kenke díkafo Ditiki Səə eto kusu fɔfɔ komfo bánɔ lə okpa mə usuko Yerusalem.

³ Nya lefe nə Saulo díkanyi ɔfi Damasko ku wə nsusu bomfoo, dikunə diyənde ditsyuə ko dítsyi kato lékpo wə lə əsuə. ⁴ Údu ónɔ nya ónɔ ɔkɔɛ utsyuə nɛ wə bətəyi nkə, “Saulo, Saulo, beso fanlɛ mə bəkpɔnko kekleke nko?”

⁵ Nya Saulo létɔ nkə, “Bonamute, fə owoe uni?”

Ɔkɔɛ ɛmɛ ɛtɛ mbuayɛ nkɛ, “Mɔ Yesu wɛ fanlɛ bɔkprɛnko kekleke uni. ⁶ Mɔmɔɔ, taka lɛ esu umɛ ɛmɛ. Bɔɔtɛyi fɛ lesa nɛ ele bɛ yifo.”

⁷ Nya betidi bamɛ ku Saulo nyɛ lɛ kusu bantɔ mfɔ léle bɛnyɛ, bántɛ lesa nɛ baatɛyi. Bánɔ nkomɛ eto etikididi, fɛɛ bɛnnyɛ kuutsyuɛ saa. ⁸ Nya lefe nɛ Saulo létaka únyɛ fɛ úminkli ɛnɛmii, wénsifo bunyɛ. Nya bálɛ wɛ lɛ kɔni bákpa wɛ bédufɛnko Damasko eto umɛ. ⁹ Úsiɛ mfo eyi ɛtsyɛ wɛnnyɛ asa, wéndi lesa, wɛnnɛ kulesa.

¹⁰ Nya lɛ lefe nɛmfɔ, okasebi wɛ léfo ɔnɔ ákɛ lɛ Damasko wɛ baakpo Ananias. Bonamute ɛlɛkɛ ɛsuɛ ɔtɛ wɛ ɔkpadi wɛ ɔtɛyi nkɛ, “Ananias!”

Nya ɔtɔnɔ nkɛ, “Bonamute, nnyɛ mɔɔ!” ¹¹ Nya Bonamute lɛtɛyi wɛ nkɛ, “Taka lɛ ayɛ lɛ kusu kɔ baakpo Kusutsyɔtsyɔ, nya lɛ esu Yuda eto diyo lɛ atɔ nwɛ baakpo Saulo wɛ ditsyi Tarso eto disi. Okpe mfo ɔlɛ ɔla boto. ¹² Nya lɛ bulɛkɛkate bomɛ ɛsuɛ, únyɛ osani utsyuɛ wɛ baakpo Ananias wɛ díbɛ úfi ani útɛkɛ wɛ lɛ disi itɛ bɛ usinkli nyɛ asa.”

¹³ Mfo nya Ananias dílɛkɛ kɛnyɛ ɔtɛyi nkɛ, “Bonamute, mbɔnɔ sesiasesia bulɛ bo eto okle utidi ɛmfɔ nlɛ bafokanɔfɔ bokpe lɛ Yerusalem!”

¹⁴ Nya míkanɔ tsya bɛ ɔfo ɛsuɛale eto ekue utsyiko lɛ besumunyɛ ninɛ ɔfɔ nkɛ ubɛ umuɛ bafokanɔfɔ kenke lɛ Damasko!”

¹⁵ Fɛɛ Bonamute átɛyi wɛ nkɛ, “Su lɛ esu eyifo lesa nɛ míntɛyi fɛ. Nnya ni bɛ mbulɛkɛ utidi ɛmfɔ miɛ lɛ udi mɔ ɔyɛkpa wɛ luufi Ditiki Sɛɛ nɛmɛ usuko mba lenni Israelfɔ ku baka ku

Israelfo kenke læ bate mɛ. ¹⁶ Mɔ kosate ebote wə kase sɔɔ ele bə ɔyɛ udi ohiã læ mɔ disi.”

¹⁷ Nyaso Ananias ɛsu údufə diyo nə Saulo lækɛ, nya úfi wə ani útəkə læ wə, nya ótɛyi wə nkə, “Mɔyimi Saulo, Bonamute Yesu wə díləkə wə əsuə óte fə læ kusuu, wə Yesu kosate ke ni futsyə létsyese mɛ fə ɔflo nkə læ esinkli ənyə asa nnya læ Lɛwɔnɔ Kenke læ disiəko fə.” ¹⁸ Lamfolamfoo, iyifo Saulo fe bufə bəfə lesatsyuə nə nte fe akpɛ eto dikpə seka læ wə ənəmi nya útsyiko asa bunyə. Nya se ótaka uńyə, bəyifo wə ntuflesəfləsə eto ləkpa læ Yesu eto diye əsuə. ¹⁹ Nya se údi lesa ólosə, usinkli údufə læ wə əsuə úmuə ale.

Saulo Ábe Dikiti Sɛ Nəmɔ Letsya Lə Damasko.

Saulo əsiə læ bafokanɔfo ɔflo læ Damasko itə eyi asiani. ²⁰ Lə lefe nəmfo əsuə, údu úsu Yudafo eto ntsyako úsu údi etiki úləkə óte nkə Yesu eyifo Onanto eto Ubi.

²¹ Iyifo mba kenke lenɔ wə ditiki nəmfo yanii. Nya bátɔ mə əsuə bənkə, “Inni utidi əmfo létsya ófe úkalo Yesu eto mba ntəkəko wə læ Yerusalem lefe nə léfe məə? Nya inni bubə úbə nkə wəəbə umuə bafokanɔfo usuko besumunyə ninə ɔflo?” ²² Nya Saulo dísekosə wə etiki sɛtɔ ókpasɛ ótɛyi nkə sitinti ɔnlɛ bɔtɛyi. Yudafo ba lækɛ læ Damasko mfó eto kuutsyuə mámfo kulesa bɔtɛyi kənyə læ wə əsuə. Ókpasɛ mə nkə Yesu ni Nwə Onanto Lékpo ɔhile Utsyə əmə. ²³ Lə lefe kpə eto kamaa, Yudafo bamə átsya báse uyi bənkə boolo Saulo. ²⁴ Fɛɛ bətsyuə əbə bátɛyi wə itsyi

lè ketsyue kamə əsuə. Lə nyamfo esoo, bákase umə əmə eto mbəsie ketsye ku kakomi itə kase buunyə wə balo eso. ²⁵ Nyaso lə ketsye kanii, Saulo eto bayenkotsyuə éfi wə bákpe lə ditsyitsya kafo nya báyeke wə ku ukuə lə dibie nə nkpe lə ofati əsuə úbə kasə óbə údu lə umə əmə.

Saulo Ésu Údufə Yerusalem.

²⁶ Se úsu údufə Yerusalem, óla nkə lə usu ɔko ku bakasebi ba nkpe mfó. Fɛɛ bámfo bánno bə uyifo okasebi eso mə tsya áte wə sikpi. ²⁷ Nyaso Barnaba áwunsəko wə ókpa wə úsuko batonkpe bamə ɔflo óteyi mə kase ótsyako Bonamute lə kusu, nya Bonamute dídi wə etiki. Usi óteyi mə kase Saulo dílekə əsuə óte údi etiki lə kpakpaakpe itsyi lə Yesu əsuə lə Damasko. ²⁸ Lə nyasoo, báfo wə bákpe lə mə nti, óke ku mə nya báye bábé Ditiki Sɛɛ nəmə letsya lə Yesu eto diyə əsuə lə Yerusalem.

²⁹ Nya kama údi etiki nya ókpe kənə ku Yudafo bətsyuə ba laatɛyi Sigriki, fɛɛ bábɛbɛ kusu bə lə balo wə. ³⁰ Lefe nəmfóo, se wə bayimi ba ni bafokanɔfo lenə nnya nkoo, bákpa Saulo bésuko Kaisarea nya bákpa wə bətsyese wə umə Tarso.

³¹ Lə lefe nəmfóo, bafokanɔfo kenke ba lɛkɛ lə Yudea ku Galilea ku Samariaa, ála bəwɔnɔ bəsiə, sikpi eto bulə saa mensikɛ mə lə əsuə, nya bənyə sɛtɔsusu nya bəsiə nkpe lə Bonamute eto kototsyuetsyue əsuə, nya béfi mə əsuə bákpe lə Lɛwɔnɔ Kenke eto əsuəale eto bəwunsəko əsuə.

Petro Ésu Lida Ku Yopa.

³² Petro áye ótsyilama nlebe kpə óbe bafokanɔfɔ kenke. Nya úsu únyə bafokanɔfɔ ba nkpe lə umə wə baakpo Lida tsya. ³³ Mfó úsu únyə osani utsyuə wə baakpo Ainea wə nle bufi nlabə lə kalebe kani, ani ku akpa díkpə alə mfamfla sɔ̃. ³⁴ Nya se Petro dínyə wəə, óteyi wə nkə, “Ainea, Yesu Kristo átsya fə bufi! Taka ényə lə əkənə fə belabeke!” Lamfolamfo Ainea átaka únyə. ³⁵ Nya se betidi ba kenke nkpe lə Lida ku Saron eto kəmə dínyə bə Ainea átaka ɔlə bɔye kafe mfóo, bátsyi bawuninsə béfi əsuə bətə Bonamute əmə.

³⁶ Usio utsyuə wə léfo óno aké lə Yopa wə baakpo Tabita nya lə Sigriki əsuə bə Dorkas eto kasɔ ni kafɛ. Úfi wə lefe kenke úyifo kasɛɛ kpə nya úyifo kafo ekpe útə bakombo. ³⁷ Úbə óno bufi nya úkpə. Se bəfləsə wə ntu báləsəə, bésu bálɔ wə bákpo lə abanslo kato. ³⁸ Lefe nəmfó se báno bə Petro əbə údufə Lida itsyise Lida mantsyo lə Yopa ɔflɔɔ, bafokanɔfɔ lə Yopa ákpe wə betidi inuə bə bakpa wə baboko Yopa akpa akpa.

³⁹ Nyaso Petro əmuə əsuə nya útəkəko mə besu kaka balabesə wə kato. Nya bakɔbəsɪə ba nkpe mfóo, dínyə batsyilama Petro banlɛ nku buwi, nya béfi awu akpa akpa nya Dorkas léka lə wə nkpe lefe banlɛ wə bote.

⁴⁰ Petro ətə nkə məmblɛ bɔ lə diyo nəmə kafo nya óse akonki óto ola. Nya útsyi ənəmi útə ɔkɔ əmə nya óteyi nkə, “Tabita, taka!” Lamfolamfo úmənkli wə ənəmi, nya kase únyə

Petro koo, ótaka úsiə. ⁴¹ Nya Petro ənə kəni utsyuə nya ówunsəko wə ótaka únyə. Petro esinkli ókpadi bafokanəfo ku bakəbəsia bame bəbə, nya úfi wə ókpe mə lə ani ku nkpə. ⁴² Nya ditiki nəmfo dísensə lékpo lə Yopa mfó, itə betidi kpə áfo Bonamute bánə. ⁴³ Lə nnya kamaa, Petro əsia lə Yopa mfó itə eyi kpə lə nwə baakpo Simon wə díkeyifo kubukikue eto keyifo mfó oflo.

10

Petro Ésu Únyə Kornelio.

¹ Lə lefe nəmfóo, osani utsyuə əsia lə Kaisarea eto umə wə baakpo Kornelio. Uyifo uninə utə Romafə eto bamamanyə eto dit-syukpa nə baakpo Italiafə. ² Uyifo utidi sɛɛ nya wə ku wə diyo eto betidi kenke díyifo mba leesumu Onanto. Utidi əmfo ákawunsəko Yudafə eto bakombo, nya úkato ola lefe saa kətə Onanto. ³ Diyi ləni lə ketsyitsyokomi eto abombo ətsyə sekaa, únyə buləkəkate butsyuə. Únyə lə buləkəkate əsuə bomə nkə Onanto eto ətənkpe utsyuə əbə, nya ókpadi wə nkə, “Kornelio!”

⁴ Nya lefe nə Kornelio dínyə wəə, óbe wə tũũ ku sikpi nya ótə wə nkə, “Onamute, be ini?”

Onanto eto ətənkpe əmfo átəyi wə nkə, “Kase faato ola ku kase feeyifo kafo ekpe kətə betidi édufə Onanto ənə. ⁵ Kpe betidi bətsyuə lə besu Yopa lə besu bakpadi osani wə baakpo Simon wə bensi baakpo Petro baboko.

⁶ Okpe læ Simon wə nsi læ lekpo oflo wə leeyifo kubukikuə eto keyifo mfo.”

⁷ Se Onanto eto ɔtɔnkpe əmfo díduu, Kornelio ákpadi wə diyo eto betidi inuə ku bama-manyə eto mba laase wə tsya eto ɔni wə ni utidi sɛɛ. ⁸ Nya ɔtɛyi mə lesa nə díbə, nya ókpe mə nkə besu Yopa.

⁹ Se kale dísiə nya banyə læ kusu bantɔ nya ibu sɛkɛ læ bedufə Yopa mfóo, Petro ábe úsu diyo nə bankpe eto kato itə kakɔmi eto lefosi abombo ənuə eto olatoto. ¹⁰ Kukpense étsyiko wə bɔlɛ, fɛɛ mfe banlɛ lesa bonwa nə. Nya únyə buləkəkate butsyuə. ¹¹ Únyə se kato lesini, nya únyə lesa nə fe kafia flubia kplɛ kətsyuə ka lɛmɔ, nya banlɛ kə læ esi ana nyamə ketsyi kato kanlɛ kasɔ bubə. ¹² Lə kafia kamə kafo aakə bebuki akpa akpa ku bawa ku baklɔbɛ. ¹³ Mfó ɔnɔ ɔkɔɛ utsyuə nlɛ bɔtɛyi nkə, “Petro, taka, lo læ edi!”

¹⁴ Fɛɛ Petro édi etiki ɔtɛyi nkə, “Owo lo! Kulefe! Bonamute, méndi tɔ kulesa nə Yudafɔ leekisi budi nyə!”

¹⁵ ɔkɔɛ emfo esi ɔtɛyi wə nkə, “Lesə nə Onanto díyifo kɛnkɛɛ, mantɛyi fə iyifo ekisisa!”

¹⁶ Únyə buləkə kate bomfo sitsyə sɔɔ. Nya ditsyɛfə kamaa, bétsyi kafia kamfo besuko kato.

¹⁷ Lefe nəmfoo, ditsyɛbi nə díləkə əsuə léte mfó éyifo Petro yanii, nyaso ɔtɔ wə əsuə nkə, “Be nnya mínyə mfo lete, nnya kasɔ nkɔpə?” Lefe nəmfo kee, betidi ba Kornelio lékpe mfó əbə bédufə umə əmə. Nya se bənyə diyo nə

banle bóbóβεε, bəbə bəńyə lə ni kesie. ¹⁸ Nya bəńyə banle kaka Simon Petro nkpe disi bɔtɔ.

¹⁹ Nya se Petro dísiə úkəbu disi itsyi lə buləkəkate bo únyə əsuəə, Ləwɔnɔ ídi wə etiki leteyi nkə, “Bebe basani itsyə əbə balɛ fə bóbəβε. ²⁰ Taka, muə əsuə lə esu ko mə. Mante sikpi ku mə butəkəko kesu. Mɔ uni létsyese mə.”

²¹ Nyaso Petro ésu únyə mə nya ótəyi mə nkə, “Mɔ ni nwə benle bóbəβε. Bomfo buεε.”

²² Bətə wə mbuayɛ bənkə, “Butsyi Kornelio wə ni Romafɔ eto omamanyə ninə ɔflo. Uyifo utidi sɛɛ wə ləesumu Onanto. Nya Yudafo kenke laala wə asa tinti. Onanto eto ɔtɔnkpe utsyuə leteyi wə nkə okpe fə utidi lə əbə wə diyo lə ɔnɔ fə kənyɛ eto etiki nya fanyenko.” ²³ Lə nyaso Petro átɔnɔ ókpa mə údufənkɔ kaka onkpe nya ófo mə fe wə bafɔ útə bətsyime wə ɔflo.

Se kale dísiəə, ótaka útəkəko mə. Nya bafokanɔfɔ ba ditsyi Yopa mfo eto bətsyue dítəkəko mə bésu.

²⁴ Bésu bédufə Kaisarea kəsiəsə. Lefe nəm-fóo, Kornelio ébokpo wə diyo eto betidi utsyə ku wə bayetsyue bətsyue nya bensi bənsəkə Petro eto bubə kedufə. ²⁵ Kase Petro nlɛ diyo nəmə budufəə, Kornelio átsyako wə nya óse akonko lə Petro eto ənəmi nya óbokosə wə disi kasɔ. ²⁶ Fεε Petro átəyi wə nkə, “Taka əńyə! Mintsya utidi ətə mini.” ²⁷ Nya lə kase bantɔ banle etiki budii, Kornelio ákpa wə úsuko kaka betidi fɛfɛ létsya bensi.

²⁸ Nya Petro leteyi mə nkə, “Mi kosate yi biə bo Yudafə eto kəfi məntə kusu nkə ndufə utidi wə lenni bo oni eto diyo nye nsu wə oflo kulaatsya. Fεε Onanto ələkə óte mə nkə membu kuutsyuə saa fe utidi wə dimeńyə utə lee menyifo kənke. ²⁹ Lə nyaso se fákpe fə bakpadi məε, mánni nya míntaka mímbə nε. Nya beso benle mə bokpadi?”

³⁰ Kornelio átəyi wə nkə, “Fe eyi ana ni nnya léfee mməə, nya lə lefe nəmfə sekaa, se minle ola boto lə kakəmi eto ətsyə eto lefe lə mə diyoo, lefua utidi utsyuə ko ləbə únyə mə lə ənəmi, okpe awu nnya díkəyənde! ³¹⁻³² Ótəyi mə nkə, ‘Kornelio, Onanto áno fə olatoto ku kase feeyifo kafo ekpe kətə betidi. Nyaso kpe betidi lə besu Yopa lə bakpadi nwə baakpo Simon wə bensi baakpo Petro wə nkpe lə Simon wə leeyifo keyifo kubukikue eto lə lekpo oflo baboko.’ ³³ Nko eso lamfolamfo mínkpe fə otənkpe miə ubə okpadi fə lə əbə nya fintsyə lekplatsya fátaka fákpe akpa kusu fəbə nε. Nyaso bomble si lə Onanto eto ənəmi mfo busəkə fə bə lə əbə atəyi bo ditiki nə Bonamute letəyi fə nkə batəyi bo.”

Petro Édi Etiki Úləkə Ditiki Sεε Nəmə Kaso Óte Mə.

³⁴ Nyaso Petro édi mə etiki nkə, “Nnyə ntsyə lekpo sitinti minkə Onanto aambe betidi eto ənəmi lə wə eyifosa əsuə. ³⁵ Bomu kusə saa eto utidi wə laabokosə wə əsuə kasə kətə wə, keyifo kasεε, wə waala nε. ³⁶ Mfo nno miə bəno Ditiki Sεε nə Onanto díləkə óte Israelfə bə, eyε lə Yesu Kristo wə ni betidi kənke eto

Onamute əsuəə, boonyə diyuə. ³⁷ Biyi lesa kplɛ nɛ díbɛ Israel eto kasɔ kenke idu lɛ lefe nɛ Yohanes lébe letsya lɛ Galilea eto kasɔ itsyi lɛ ntuflesəfləsə eto lekpa nɛmɔ əsuə. ³⁸ Nya benɔ tsya kase Onanto lékpo Yesu wɛ ditsyi Nasaret ɔhile utsyɛ lɛ lefe nɛ úfi Lɛwɔnɔ Kenkɛ ku əsuəale útə wɛ. Nya ótsyilama úkeyifo asa sɛɛ, nya ótsya mba Obonsam díkelə kelekɛ mɛ ketsyiko lɛ bulə bomə əsuə itsyise Onanto əsiə ko wɛ.

³⁹ “Búdi adansie lɛ asa nnya kenke úyifo lɛ Israel eto kasɔ ku Yerusalem. Mfó əmə básɔ wɛ lɛ uyikabie əsuə bálo nɛ. ⁴⁰ Fɛɛ Onanto esi ótaka wɛ utsyiko ɔkɔmɛ úbɛ nkpɛ lɛ diyi tsyɛfə əsuə nya úləkə wɛ óte betidi dínyə. ⁴¹ Fɛɛ inni betidi ba kenke dínyə wɛ. Bomu bo mba Onanto díləkə nkɛ budi wɛ badansieɛ, bo ni mba dínyə wɛ nɛ. Nya búdi nya búnə ku wɛ lɛ wɛ botaka kənyə eto kama. ⁴² Bo ni mba ótsyese nkɛ busu bɔtɛyi Ditiki Sɛɛ nɛmɛ lɛ kalebe saa butə betidi nɛ. Nya lɛ buləkə bote boənkə, Onanto ni futsyɛ díləkə Yesu fe Okponkpo itə bəkpənkpɛ ku kawunsie eto betidi kenke. ⁴³ Nya Onanto eto bənyeləkətidi ba kenke dídi etiki itsyi lɛ wɛ bənkə utsyue saa kee léfo wɛ ɔnɔɔ, Onanto ebufi wɛ abua ɔtsyɛ wɛ lɛ Yesu eto diye eto əsuəale əsuə.”

Lɛwɔnɔ Kenkɛ Áyifə Dísiə Lɛ Mba Lenni Yudafo Tsya Əsuə.

⁴⁴ Nya lefe nɛ Petro ńyɛ ɔnlɛ etiki nyamfo budii, Lɛwɔnɔ Kenkɛ áyifə dísiə lɛ mba kenke lekɛ mfo banlɛ Petro eto ditiki nɛmɛ bonɔ əsuə!

⁴⁵ Yudafɔ eto bafokanɔfɔ ba dítækəko Petro betsyi Yopa bəbə mfóo, etiki nyamə éyifo mə yanii! Itsyise Onanto ətə wə Ləwɔnɔ Kenkə nəmə áyifə díbə dísiə lə mba lenni Yudafɔ tsya əsuə. ⁴⁶ Fɛɛ bəmbofo bətəyi bə inni nko ini. Itsyise bánɔ se banlɛ bele bamba kpə bətəyi katəsɛ Onanto. Nya Petro letəyi nkə, ⁴⁷ “Betidi bamfo tsya áfo Ləwɔnɔ Kenkə fe kase bo tsya lefo esoo, boəmbofo bɔni boə boəmbuflesə mə ntu.” ⁴⁸ Nyaso útə kusu nkə bəfləsə mə ntu lə Yesu Kristo eto diye əsuə. Lə nyamfo eto kamaa, bálɛ Petro ləkpakpa bə usiə lə mə oflɔ itə eyi asiani.

11

Petro Ələkə Asa Kaso Óte Yerusalem Eto Bafokanɔfɔ.

¹ Yanklɛ fɛ batɔnkpe bamə ku bafokanɔfɔ bamba lə Yudea lenɔ bə betidi ba lenni Yudafɔ tsya ébɔtsyi bəwuninsə bəfo Onanto eto Dítiki Sɛɛ nəmə bánɔ. ² Nyaso lefe nə Petro dísinkli úsu Yerusalem eto uməə, Yudafɔ eto bafokanɔfɔ ba ləkɛ mfóo, mántɔnɔ ko wə. Nya bətɔ wə bənkə, ³ “Beso fésu fásɔnɔ lə bafɔ ba dímanla alo nya fákpe kɔni lə ɔkpe ɔni əsuə fédi lesa ku mə?”

⁴ Nyaso Petro ələkə etiki nyamfo kenke kaso óte mə nkə, ⁵ “Lə lefe nə minkɛ lə Yopa minlɛ ola botoo, nnyə buləkəkate butsyuə. Mfó mínyə kafia kplɛ kətsyuə ka banlɛ lə esi ana kətsyi kato banlɛ kə kaso bobokosə lə mə oflɔ. ⁶ Se minlɛ ola mímbɛɛ, nnyə bebuki akpa akpa eto kakle kpe lə kafia kamə kafo, batobuki ku

betubuki ku mba laabodi læ kaso ku baklobæ ákpo mfó. ⁷ Ete míno òkæ utsyuæ nlæ etiki budi katèyi nkæ, ‘Petro! Taka, lo læ edi!’

⁸ “Nyaso nlækæ kénye ntèyi minkæ, ‘Kula o-o! Kulefe! Bonamute, méndi tò kulesa nè Yudafò leekisi budi nyæ.’

⁹ “Fææ òkæ æmfo esi údi etiki útsyi kato ótèyi nkæ, ‘Lesà nè Onanto diyifo kénkææ, mantèyi fè diyifo dimankpa.’

¹⁰ “Nnyæ bulækækate bomfo sitsyæ sǝǝ. Læ nnya kamaa, kafia kplæ kamfo ka eto kafe bebuki bamfo nkpo, bétsyi ke bábesæ kato isu ese lefe nè kánya vǝ. ¹¹ Læ lefe næmfó tututuu, betidi itsyæ ba bákpe bæ bakpa mæ baboko Kaisarea æbæ bédufæ diyo nè minke.

¹² Nya Læwǝnǝ Kénkæ létèyi mæ nkæ ntækæko mæ læ busu. Mǝ bayimi ekua bamfo ditsyi Yopaa, ætækæko mæ busu Kaisarea búsu búdufæ osani wæ lekpe mæ batǝnkpe ini Kornelio eto diyo.

¹³ Ótèyi bo kase Onanto eto òtǝnkpe dílækæ æsuæ óte wæ nya ótèyi wæ nkæ, ‘Bæbe utsyuæ akpe Yopa læ usu òbæbe nwæ baakpo Simon Petro. ¹⁴ Wuudi mi etiki nnya luutæ bæ fæ ku fæ diyo eto betidi kenke luunyæ bofo.’

¹⁵ “Fæ míntsyiko Ditiki Sææ næmæ bǝtèyii, Læwǝnǝ Kénkæ ébubæ dídufæ mæ mæmblæ kenke læ æsuæ fe kase dídufæ bo læ æsuæ læ kaso ketsyikoko kamæ! ¹⁶ Nyamfo díte mínkloma lesa nè Bonamute létèyi lefe nè ótèyi nkæ, ‘Sitinti Yohanes efi ntu uflæsæ betidi. Fææ Onanto ebufi Læwǝnǝ Kénkæ uflæsæ mi.’ ¹⁷ Nya læ Onanto ætæ betidi ba lenni Yudafò ætæsa nyamfo fe kase úfi útæ bo læ lefe nè bófo

Bonamute Yesu Kristo bónnɔ, owoe mini bæ læ mmfo Onanto kusu buti nko?"

¹⁸ Se bánɔ etiki nyamfoo, bénsite lesa nə bɔtɛyi. Bomu bátɛsə Onanto bátɛyi bənke, "Sitinti Onanto ətə betidi ba lenni Yudafɔ tsya kusu nkə batsyi bawuninsə læ bənyə nkpe."

Bafokanɔfɔ Lə Antiokia Efui Bakpe.

¹⁹ Nya lefe nə asa nyamfo nle bubə nkoo, bafokanɔfɔ ba dítsyətsyi bédu læ bulə bo dítu mə itsyi læ kase bálo Stefano əsuəə, bésu bédufə Foinike ku Kipro ku Antiokia eto kəmə. Nya bátsyilama banle ditiki sɛɛ nəmə bɔtɛyi Yudafɔ hã. ²⁰ Nya bafokanɔfɔ ba ditsyi Kipro ku Kirene dísu Antiokia bésu bátɛyi betidi ba lenni Yudafɔ Bonamute Yesu eto Ditiki Sɛɛ nəmə. ²¹ Nya se Bonamute eto əsuəale ləkə ko mə esoo, bafokanɔfɔ ba dífi əsuə bətə Bonamute əbə befui bakpe.

²² Lefe nə bafokanɔfɔ ba nkpe læ Yerusalem lenɔ ditiki nəmfoo, bátsyese Barnaba bæ usu læ usu obe lesa nə nle bubə læ Antiokia. ²³ Se úsu údufə mfó nya únyə kase Onanto lewunsə ko məə, únyə disuəyuə tinti nya usi ókpe mə nkəale nkə bənyə kekleke læ bəfokanɔ əsuə nya læ bedi ɔnukuale bətə Bonamute ku mə utu kenke. ²⁴ Barnaba eyifo utidi sɛɛ wə nkpe bəfokanɔ nya Ləwɔnɔ Kenke nsi ko wə tinti. Eyɛ læ wə bəwunsəko əsuəə, bafokanɔfɔ bamə əbə befui bakpe.

²⁵ Lə nnya kamaa, Barnaba ésu Tarso, úsu óbɛbɛ Saulo mfo. ²⁶ Se únyə wəə, ókpa wə bédu bəbə Antiokia nya mə inuə bamə dísiə mfó lələ wɔlɔlɔ. Bakɛ mfó bákate betidi kpə

asa. Antiokia mfóo, nya betsyiko bafokanɔfo bokpo bæ Kristofɔ nɛ.

²⁷ Lə lefe nəmfo tututuu, Onanto eto bənyeləkətidi bətsyuə etsyi Yerusalem bəbə Antiokia. ²⁸ Mfó mə nti eto ɔni wə baakpo Agabo, létaka únyə lə Ləwɔnɔ Kenkɛ eto əsuəale əsuə nya ótɛyi nkə kukpense keklege ebubə lə kawunsia kenke. Nyamfo əbə ítə lə lefe nə Romafɔ eto Okankple wə baakpo Klaudio nle seka budi. ²⁹ Nyaso bafokanɔfo bamə éfi nsusu bæ baako asa lə befi batsyese bafokanɔfo ba nkpe lə Yudea eto kasɔ. Nya mə utsyuə saa léko kase woofɔ. ³⁰ Nya se báko bikə biaməə, béfi mi bətə Barnaba ku Saulo nya béfi mi bésu bətə Yudea eto bafokanɔfo eto beninə.

12

Herodes Ákpe Batɔnkpe Bamə Bulə.

¹ Lə lefe nəmfo əsuə, Oka Herodes əmuə bafokanɔfo eto bətsyuə nkə lə ókpe mə bulə keklege. ² Útə balo Yakobo wə ni Yohanes eto ɔyimisani ku lesiabi. ³ Nya se únyə nkə nnya úyifo ákɛ Yudafɔ ɔkɔɛɛ, úmuə Petro tsya lə lefe nə beedi Abolo nnya Ƴyənkišəsa Ləmbə eto Diyi. ⁴ Se bəmuə wəə, bákpe wə lə diyo kaka mba laase diyo nəmə eto ena ena eto akpa ana ba laafloma bətsyuə ńyə lefe saa banle wə bose. Herodes eto nsusu ni bæ lə ubə ufi wə utə betidi lə bakponko wə lekpo lə mə diyisɛɛ nə baakpo Ukpə Ása Bo Óyila eto kama. ⁵ Nyaso mba laase mfó ákase Petro

lè diyo nèmè. Fɛɛ bafokanɔfɔ bamè ákato ola keklege ákalɛ Onanto lekpa kpa lè wè disi.

Onanto Ɛlèkè Petro Wè Bákpè Lè Diyo.

⁶ Nya lè ketsye ka eto kəsiesə ka Herodes díbu disi nkə wútələkə Petro lè diyo utə betidi baməə, Petro álabə selabə lè mba laasə eto inuə eto nti. Nya bákpe wə lə kɔnyɔ kplɛ ko bəfi batsyasə lə mə kosatə eto ani əsuə. Nya fɛ mba laasə mfó eto bətsyuə dínyə banlɛ siku siamə bəsə. ⁷ Akpaakpa koo, Kato eto Ɖtɔnkpe ko lɛbɔ nya lekpasə léfo diyo nèmə kenke. Nya Kato eto Ɖtɔnkpe dífi wə kɔni útəkə Petro lə lekpa kə ósanklisə wə nya ótɛyi nkə, “Kosə mlə lə ataka ənyə!” Kɔnyɔ kplɛ ko nkpe wə lə kɔni lɛsini kóbɔ kókpo lə kasɔ. ⁸ Nya Kato eto Ɖtɔnkpe əmə lɛtɛyi wə nkə, “Fi fə awu ku afɔkpa akpe.” Nya Petro díyifo nko. Nya Ɖtɔnkpe əmə disi ótɛyi wə nkə, “Fi fə awu kentsyɛ akpe lə ətəkəko mɛ.”

⁹ Nya Petro létaka útəkəko wə, nya óbɔ lə diyo nèmə kafo. Lefe nəmfo kenke, wánte lə lesa nə Kato eto Ɖtɔnkpe əmə nlɛ buyifo eyifo sitinti, úbu nkə kola ete ɔnlɛ busiə. ¹⁰ Nya báye báfe mba laasə eto ditsyukpa tute ku bənuəfə. Nya se báyo situ eto kesie kplɛ ka baayɛ kedufə umə əməə, siku siamə kosatə ko lɛsini əsuə. Nya báye lə kesie kamə tsya báfe. Nya se báye bésu sɛtɔ sɛkɛɛ, Kato eto Ɖtɔnkpe əmə ko lénya údu lə wə ɔflo.

¹¹ Lə nnya kamaa, fɛ Petro léte lesa nə díbə wə lə əsuə nya ótɛyi wə əsuə nkə, “Mɔmɔ mbote miə sitinti ini bə Bonamute létsyese wə

Ɔtɔnkpe ɛmfɔ nkɛ ubɛ ulɛkɛ mɛ utsyiko lɛ Herodes eto ani ku asa nnya Yudafɔ dɪbu bɛ booyifo mɛ tsya lɛ diyo nɛmfɔ kafo!”

¹² Nya se ɹnyɛ nnya dɪbɛ utsyɛ lekpoɔ, ɹdu ɹsu Maria wɛ ni Yohanes Marko eto ambe eto diyo kaka betidi kpɛ lɛtsya banlɛ ola boto.

¹³ Nya se Petro lɛyo diyo nɛmɛ eto kɛsiɛ, ɹsɔ siku siamɛ. Nya uyifoyifosiobi utsyuɛ wɛ baakpo Roda ɹbɔ ɹsu nkɛ woabe futsyuɛ uni.

¹⁴ Se ɹnɔ Petro eto ɔkɔɛ utsyɛ lekpoɔ, ɹnyɛ disuɛyuɛ ofensɛ! Itɛ wɹnsini wɛ siku siamɛ, bomu ɹtsyetsyi ɹsu wɛ betidi ɔflɔ ɹsu ɹtɛyi mɛ nkɛ Petro ɛbɛ ɹnyɛ lɛ siku kama.

¹⁵ Bɹtɛyi wɛ bɛnkɛ, “Ntɔ disi lɛbia fɛ?” Nya usi ɹnyɛ lɛ nnya ɛsuɛ nkɛ sitinti ini. Nyaso bɹtɛyi wɛ bɛnkɛ, “Nyalɛ ɹtsyuɛ, wɛ kato eto ɔtɔnkpe uni!”

¹⁶ Lɛ lefe nɛmfɔ kenke ɛsuɛ, Petro esi ɹnyɛ ɔlɛ kesie eto siku bɔsɔ. Nya lefe nɛ bɹsini se nya bɛnyɛ wɛ, ɹyifo mɛ yanii. ¹⁷ ɹyifo mɛ kɔni nkɛ bɹnkpo kudu. ɹtɛyi mɛ asa nnya dɪbɛ ku kase Bonamute dɪbɛ ɹlɛkɛ we utsyiko lɛ diyo nɛmɛ kafo. Nya ɹtɛyi mɛ nkɛ, “Bisu bɛtɛyi Yakobo ku bayimi bafɛfɛ asa nnya dɪbɛ.” Nya udu mɛ lɛ ɔflɔ ɹsu kalebe bamba.

¹⁸ Nya se kale dɪsiɛ, ɹyifo mba laase mfɔ yaa, nya ɛboko bulɛ kpɛ. Bɹtɔ mɛ ɛsuɛ bɛnkɛ, “Se tutuutu Petro lefe mɔmɔ?” ¹⁹ Nya Herodes ɛtɛ bɹbɛbɛ wɛ tinti, fɛɛ bɛnnyɛ wɛ. ɹtɛ bɛmuɛ mba laase diyo nɛmɛ bɹkpoko mɛ lekpo, nya ɹtɛ nkɛ balo mɛ. Lɛ nnya kamaa, Herodes ɛdu lɛ Yudea ɹsu ɹsiɛ lɛ Kaisarea itɛ lefe ditsyuɛ.

Oka Herodes Eto Ukpə.

²⁰ Lə lefe nəmfóo, Herodes ənyə ɔblo tinti ókpe Tiro ku Sidon eto betidi, nyaso bésu lə sitiditu əsuə bə lə besu bənyə wə. Bésu bátɔ bɔwunsəko betsyi lə Blasto wə ni Herodes eto nwə laabe diyo ɔflo bə ɔlɛ Herodes lekpa kpa lə utə lə lɔniyifoyifo lə dibə lə mə inuə bamə ku Herodes eto nti. Ibə nko itsyise Herodes eto kasɔ bəkənyə mə didisa ketsyiko.

²¹ Nya lə diyi nə Oka Herodes ditsyə məə, ókpe wə bekankə nya úsiə lə wə lekankpome əsuə údi betidi bamə etiki. ²² Se údi etiki ólosə, betidi bamə áfa básɔ ani bətə wə nya bátəyi bənkə, “Onanto Kosate eto ɔkɔɛ uni! Inni utidi!”

²³ Lamfolamfoo, Bonamute eto Ɔtɔnkpe ákpe Herodes bufi lə əsuə, itsyise wémfi atɛɛ Onanto. Nya batsyini dídi wə əsuə kenke, nya úkpə.

²⁴ Nya Onanto eto Ditiki Sɛɛ nəmə ləye letsyo, dísensə nya bafokanɔfo difui bakpe.

²⁵ Nya lefe nə Barnaba ku Saulo lélosə mə keyifo ka bákpe mə bə besu beyifoo, bésinkli betsyi Yerusalem bəbə nya bákpa Yohanes wə tsya baakpo Marko báyenko báboko.

13

Bákpe Barnaba Ku Saulo Kɔtɔ.

¹ Lə Antiokiaa, Onanto eto bənyeləkətidi bətsyuə ku bateasa áke lə bafokanɔfo eto ditsyukpa nəmə nti. Mə ni Barnaba ku Simon wə baakpo utidi naa ku Lukio wə ditsyi Kirene

ku Manaen nwə ku Oka Herodes béklusə bako taa mə sikpefi lefe ku Saulo. ² Nya lefe nə banle Bonamute botəsə nya baka lə kényeklekle əsuəə, Ləwəno Kénke əbə dídi mə etiki nkə, “Biləkə Barnaba ku Saulo bitsyə itə keyifo ka eso mínkpadi mə.” ³ Lə nyamfo esoo, beninə bamə ákle kénye nya báto ola nya bətəkə mə ani, nya bətsyə mə kusu.

Barnaba Ku Saulo Ésu Kipro.

⁴ Se Ləwəno Kénke ditsyə mə kusu lélosəə, bésu umə wə baakpo Seleukia. Mfó béfi oklo báyla lekpo nəmə bésu kaso ka ntu letsyilama eto umə wə baakpo Kipro. ⁵ Se bésu bédufə umə wə baakpo Salamii, bésu Yudafə eto ntsyako bésu bédi mə ditiki sɛɛ nəmə. Nya Marko Yohanes díkəko mə fe mə əwunsəkotsyue.

⁶ Se bédu mfóo, báye lə kaso kamə bésu bédufə umə wə baakpo Pafə. Mfó bátsyako Yudanə wə ni ofate wə ni sedia eto unyeləkətidi wə baakpo Bar-Yesu eto ubi. ⁷ Ofate əmfo ku Aba eto unyesie wə baakpo Sergio Paulo eyifo bayetsyue. Nko eto Aba eto unyesie əmfo wə diyifo obesibe ákpadi Barnaba ku Saulo nkə bəbə bənyə wə, itsyise óla nkə lə əno Onanto eto ditiki nəmə. ⁸ Nya se bésuu, ofate əmə wə baakpo tsya bə Elima lə Sigriki əsuəə, ənə etiki ku mə. Óla nkə lə uləkə Aba eto unyesie əmfo eto nsusu utsyiko lə etiki nnya Saulo ku Barnaba lela bə beedi əsuə.

⁹⁻¹⁰ Fɛɛ Saulo wə tsya bensi baakpo Pauloo, ábe ofate əmfo ku ləblofi keklege. Nya úləkə

óte wə læ ƛəwɔnɔ ƛenƛe eto əsuəale nkə, “Fə Obonsam eto ubi, eyifo odia ku nwə laawɛ betidi kakpe. Nya feekisi kasɛyifoyifo, nya faatsyi Bonamute eto ɔnukualetiki kawuninsə keyifo bidia! ¹¹ Bonamute ebutəkə fə ƛɔni mɔmɔ nya wuutə fə ənəmi ba, nya fensiembunyə kofe bio isu ese læ lefe ditsyuə eto kama!”

Lamfolamfo ƛətɔntɔ eti Elima læ ənəmi, nya wénsifo asa bunyə bio. Úkawunya ani kabɛɛ utidi nkə læ ɔyenko wə. ¹² Lefe nəmfo se Aba eto unyɛsiə əmfó dínyə nyamfo nkoo, íyifo wə yanii, nya ófo Bonamute eto ditiki nəmə ónɔ.

Barnaba Ku Saulo Ésu Antiokia Lə Pisidia.

¹³ Nnya kamaa, Paulo ku mba ntəkəko wə ésu bédufə læ ɔƛɔ nya bədu læ Pafɔ bésu Perge wə ni umənkplɛ wə nkpe læ Pamfilia eto kasɔ. Mfó nya Marko Yohanes dídu mə læ ɔfɔ úsinkli úsu Yerusalem. ¹⁴ Se bədu læ Pergee, bésu Antiokia, umənkplɛ wə nkpe læ Pisidia. Nya læ ɔnwɛditsyøyii, bésu Yudafo eto katsyako nya bəsiə kasɔ læ betidi bamə nti. ¹⁵ Lefe nə bákakla asa betsyiko læ Moses eto ƛɔfi eto kukue ku Onanto eto bənyeləkətidi eto asawɔniwɔni bálosə, katsyako eto batɔnkotɔnko ətə Paulo ku wə bətsyuə bote bə, “Bayimi, læ utsyuə kpe ditiki ditsyuə nkə woatɛyi læ ufi okpe bo nkɛalee, læ ubə ɔtɛyi.”

¹⁶ Mfó Paulo létaka unyə nya óte ƛɔni kato lete bə bedi kaa, nya ótɛyi mə nkə, “Israelfɔ ku mimba kenke ba lenni Israelfɔ ba leetsyue Onanto koto, bitsyue ato læ bɛnɔ! ¹⁷ Israelfɔ eto Onanto ni nwə díləkə bo banamə nya ókpo

mə atsyo. Nya úyifo mə kusə kplɛ eto betidi læ lefe nə bəsia kafɔle ka ni Egipte. Onanto ələkə mə utsyiko Egipte eyɛ læ wə əsuəale kplɛ nyamə əsuə. ¹⁸ Óbe mə nya ókpa mə óyenko læ mfiminti itə alɛ fosi ana nnya báke mfo. ¹⁹ Se ótsylɔsə əsə akuanse læ Kanan eto kasɔɔ, úfi mə kasɔ kamə utə Israelfɔ fe mə kedikɔ. ²⁰ Nyamfo kenke əbə itə fe alɛ alofa ana awosi anɔ eto nti.

“Lə nyamfo eto kamaa, Onanto ətə mə bakpronkpo ba dídi seka læ mə əsuə isu ese Onanto eto Unyeləkətidi Samuel eto lefe. ²¹ Nya báɛ wə lekpa kpa bə utsyə oka utə mə. Nya Onanto díte mə Kis eto ubi Saulo wə ditsyi Benyamin eto kafo, nya údi seka itə alɛ fosi ana. ²² Nnya kamaa, Onanto átakasə wə læ seka əsuə nya úfi David úsiəsə læ lekankpome nəmə əsuə. David əmfo ni utidi wə əsuə Onanto dídi etiki utsyiko nkə, ‘Yese eto ubi David ni utidi wə mɔ utu laala, itsyise wuuyifo lesa nə maala.’

²³ “Nko ke ini bə Onanto áyɛ læ David eto kafo, nya úləkə Ofomfokətə wə ni Yesu utə Israelfɔ fe kase utsyə bo kenye. ²⁴ Nya fe Yesu luubəə, Ntufɛəsətidi Yohanes əbə ótɛyi Israelfɔ kenke nkə batsyi mə nkpə bawuninsɛ læ mə akɔəsi bayɛ abua buuyifo læ ufləsə mə ntu. ²⁵ Lə lefe nə Yohanes eto keyifo nɛ kalosɛkɔ bubəə, ótɛyi betidi bamə nkə, ‘Owoe bibu biə wə mini? Mɔ ni nwə benɛ kusu bobɛ le? Owo lo! Fɛɛ wə kpe læ kusu ɔɛ bubə mɛ kama, nya mənnyətə bə nyankli wə afukpa eto kekue kulaa tsya!’

26 “Mɔ bayimi, Israel bebi, mi mba ni Abraham eto bebi ku mimba lenni Yudafɔ fɛ biesumu Onanto, nkpe manlo eto bofo bomfo əbə itə bomblɛ kenke. 27 Betidi ba nkpe lə Yerusalem ku mə beninə māmfo Yesu bánɔ bə wə ni mə Ofomfokətə əmə. Nya bánɔ kasɔ Onanto eto bənyeləkətidi eto ditiki nə baakla kate bo lə ɔnweditsyəyi saa əsuə. Fɛɛ bətə bənyeləkətidi eto etiki əbə itə se báló wə dikpənkpɪ eso. 28 Nya ite bə bənnɔyə kabua saa lə wə əsuə tsyaa, bátɛyi Pilato bə utə kusu lə balo wə.

29 “Nya lefe nə békeyifo lesa nə Awɔnisa Kenke eto Kukue letɛyi utsyə itsyi lə lə wə əsuə bəlosəə, bələkə wə lə uyikabie əsuə bésu bebikə. 30 Fɛɛ Onanto átakasə wə utsyiko ɔkɔmə. 31 Nya lə eyi kpə əsuəə, úləkə wə əsuə óte betidi ba wonko mə leyɛ itsyi Galilea isu Yerusalem. Mə ni betidi ba nle adansie budi lə wə əsuə lə Israel eto kusə nɛ.

32-33 “Nya mɔmɔɔ, búbə mfo boə boefi Ditiki Sɛɛ nəmə boboko mi bə Onanto eto kenye ka útsyə bo banaməə, əbə itə bo, bo mba ni mə bebi. Nnya ni bə Onanto ətə nkə Yesu si otaka utsyi ɔkɔmə ubə nkpe. Nyamfo ni lesa nə David ləwɔni lə wə kusənkue nuəfə kafo nkə Onanto áteyi itsyi lə Yesu əsuə nkə,
‘Mɔ Ubi feni.

Nya mmii, mbofiani fə anto.’

34 Nya nyamfo ni lesa nə Onanto letɛyi itsyi lə wə botakasə ketsyiko ɔkɔmə kəbə ni nkə wembubu lə kudi kafo.

‘Mookpo fə atsyɔ nnya diyifo kenke fe kase mɪnse uyi mintsyə miə mookpo David.’

³⁵ Nko usi ótèyi læ David eto kusè bamba nkè,
 ‘Mèmbutè bè fè uyifoyifo kènke òmfo kè læ kudi
 kafo ebú.’

³⁶ “Ditiki nàmfo manyè læ David eto kutsyè
 itsyise usiè nkpè úyifo Onanto eto lelabi əsuè,
 nya ukpè nya békikè wè ku wè bana mè nya
 wè əsuè eto sinè tsya díbú. ³⁷ Fɛɛ nwè Onanto
 létakasè utsyiko ɔkɔmèə, wè əsuè eto sinè
 mémbú læ kudi kafo.

³⁸ “Nyaso bayimi, bola boə betè læ ekpa bè
 ɛyɛ læ Yesu əmfo əsuəə, nya bábe abuabu-
 fikatsyè eto ditiki nèmè letsya bətè mi nɛ.

³⁹ Nya utsyuə saa wè lefo Yesu ɔnɔɔ, Onanto
 ebufi wè abua ɔtsyè wè nya weembolo wè
 dikpi. Nyamfo ni lesa lɔni nè Moses eto kɔfi
 dímamfo buyifo kulefe nɛ. ⁴⁰ Nyaso bebe

kukɔnɔ! Biəntè læ Onanto eto bənyeləkətidi
 eto etiki nnya bátèyi bətsyè læ ɛyɛ bubə kətè
 læ mi əsuè nko. ⁴¹ Itsyise Onanto átèyi nkè,

‘Bebe mimba ləəmè mɔ ditiki. Bitè læ iyifo mi
 yanii læ bətsylo!

Itsyise lesa nè minlɛ buyifo mmii,

iyifo lesa nè biembofo bənɔ,

lè utsyuə ələkè ni kasɔ ote mi kulaa tsya.’

”

⁴² Se Paulo ku Barnaba nlɛ bobɔ læ
 disikakpekɔ mfóo, betidi bamè átèyi mè bè
 besi bəbè bedi mè etiki nyamfo læ ɔnwɛditsyuə
 eto diyi nè luubè. ⁴³ Nya lefe nè bésensè læ

disikakpekɔ mfóo, Yudafɔ kpè ku bafokanɔfɔ
 ba léfiani Yudafɔ nya baate Onanto sikpi ba
 lɛkɛ læ disikakpekɔ mfóo, ətəkəkɔ Paulo ku
 Barnaba. Batɔnkpe bamè édi mè etiki nya

bale mə kələ bə bənyə kekleke lə bəsiə nkpə lə lefonə Onanto əsuə.

⁴⁴ Lə Onwəditsyayi nə disi dítəkəko nəmfóo, ibu səkεε eni umə əmə kenke eto betidi əbə disikakpekə nəmə lə banə Bonamute eto ditiki nəmə. ⁴⁵ Nya lefe nə Yudafə eto beninə dinyə sitiditu sia díbə disikakpekə mfóo, básəsə ənəmi lə mə əsuə, nya bétsyiko etiki bunə ku Paulo lə etiki nnya onle bətəyi əsuə nya baka wə. ⁴⁶ Fεε Paulo ku Barnaba ákpe utu besi bədi etiki bətəyi mə bənkə, “Ele bə budi Onanto eto Ditiki Sεε nəmfo itə Yudafə bətənsə. Nya se benə ditiki nəmfo nya bətəyi biənkə bianla nkpə manlo bomfoo, búfi ni bələ mba lenni Yudafə butə. ⁴⁷ Nyamfo ni kəfi ko Bonamute dítə bo nkə,

‘Nnyifo fə fe okandis ntə mba lenni Yudafə

bə lə efi bofo aboko kawunsie eto lekpo saa.’ ”

⁴⁸ Nya lefe nə mba lenni Yudafə lenə lesa nə bətəyi mfo, bənyə disuəyuə tinti, nya bətəsə Bonamute eto ditiki nəmə. Nya mba kenke Onanto díləkə itə nkpə manloo, áfo bánə.

⁴⁹ Nya Bonamute eto ditiki nəmə dísensə dísu kasə kamə kenke.

⁵⁰ Fεε Yudafə bətsyuə édi ute bákpe lə besio ba nkpə dibu ba leesumu Onanto ku umə eto beninə eto nti. Nya bétsyiko Paulo ku Barnaba bulə kənyə mə lə əsuə, nya bala mə babəsə lə mə lekpace mfó. ⁵¹ Fεε lefe nə banle budu lə umə əməə, báfle utembu wə nkpə mə lə akpa bákpo lə umə əmə nnya léte bə umə əmə eto betidi áni mə. Nyamfo eto kamaa, bədu mfo

bésu Ikonion. ⁵² Nya bafokanɔfɔ ba lɛkɛ lɔ Antiokia mfó dínyɛ disuɛyɛ tinti nya béyi ku Lɛwɔnɔ Kɛnkɛ.

14

Paulo Ku Barnaba Ésu Bédufə Ikonion.

¹ Nya se bédufə Ikonion tsyaa, Paulo ku Barnaba ésu Yudafɔ eto katsyakɔ mfó. Nya se bátɛyi Yudafɔ ku mba lenni Yudafɔ Ditiki Sɛɛ nɛmɛə, mɛ nti eto betidi kpɛ áfo bánɔ.

² Nya Yudafɔ ba dímamfo Onanto eto Ditiki Sɛɛ nɛmfɔ bánɔ, ɛnɛ etiki ku mɛ nya bábi-asɛ mba lenni Yudafɔ eto nsusu nya bɛtɛ bɛ bátaka bɛnyɛ lɔ Paulo ku Barnaba lɔ ɛsuɛ.

³ Fɛɛ batɔnkpe bamɛ ɛsiɛ lɔ umɛ ɛmɛ itɛ lefe kentsyɛ ditsyuɛ ákate Ditiki Sɛɛ nɛmɛ ku ute. Nya Onanto tsya dílɛkɛ wɛ lefonɛ eto etiki eto sitinti ótɛ ɛyɛ lɔ ayanisa kpɛ nnya útɛ bɛyifo ɛsuɛ. ⁴ Ibɛ bɛ umɛ ɛmɛ eto betidi áma lɔ akpa ɛnuɛ, bɛtsyuɛ ɛtɛkɛ lɔ Yudafɔ eto kama nya bɛtsyuɛ tsya dítɛkɛ lɔ batɔnkpe bamɛ eto kama.

⁵⁻⁶ Lɔ lefɛ ditsyuɛ eto kamaa, umɛ ɛmɛ eto betidi bɛtsyuɛ ba leeni Yudafɔ ku Yudafɔ ku mɛ beninɛ éfi nsusu bɛ bataka bɛnyɛ lɔ mɛ ɛsuɛ bakpɔ mɛ aba. Batɔnkpe bamɛ ánɔ mɛ ketsyue kamɛ, nya bɛtsyetsyi bédu básu Likaonia eto kɛmɛ ka ni Listra ku Derbe ku kɛmɛ ka nkpe lɔ lɛkpake mfó. ⁷ Nya bédi Ditiki Sɛɛ nɛmɛ mfó.

Paulo Ku Barnaba Lɔ Listra Ku Derbe.

⁸ Se básu Listraa, osani utsyuɛ akɛ mfó wɛ lɛtsyini taa lefe nɛ bále wɛ nya wámfo tɔ

botaka kaye kulefe. ⁹ Úsiə mfó úkanɔ ditiki sɛɛ nɛ Paulo ńyɛ ɔnlɛ budi. Nya se Paulo lébe wɛ tũũ, únyɛ nkɛ ófo ónɔ nya wɛ bufi bomɛ luuyɛ wɛwɛ, ¹⁰ Nyaso Paulo áfã bembembe ótɛyi wɛ nkɛ, “Taka ənyɛ lɛ fɛ akpa əsuə!” Nya osani əmfo lésa ótaka únyɛ nya útsyiko bɔyɛ kafe.

¹¹ Se betidi ba dínɔyɛ mfó banlɛ ditiki nɛmɛ ato butsyue dínɔyɛ lesa nɛ Paulo dífifo, báfã bembembe lɛ Likaoniafɔ eto sele əsuə bátɛyi nkɛ, “Bananto beni! Báyifɛ bɛbɛ bo nti fenkɛ betidi!” ¹² Lɛ nyaso bətəkɛ Barnaba diyɛ bɛ Seus. Nya bətəkɛ Paulo tsya bɛ Herme, itsyise wɛ ni futsyɛ dínɔyɛ nlɛ etiki budi nɛ. ¹³ Nya Seus eto usumunyɛ, nwɛ eto kesumukɔ ńyɛ lɛ umɛ əmɛ eto kabanto mfóo, éfi banantsyui ku kaflawasi óboko nkɛ lɛ wɛ ku wɛ betidi bamɛ lɛ befi bətɛ batɔnkpe bamfo kedi lɛ umɛ əmɛ eto kabosie.

¹⁴ Nya lefe nɛ Paulo ku Barnaba lenɔ lesa nɛ baala bɛ beeyifo, bənɛ mɛ kosate eto awu nnya bankpe báfuadi, nya bɛtsyetsyi bédufɛ lɛ betidi bamɛ nti. Mfó nya báfã ¹⁵ bátɛyi bɛnkɛ, “Boantomɛ, be bɛnlɛ buyifo mfó? Bontsya kasɔ kamfo eto betidi ete buni fe mi kɛ. Búbɛ mfo bɔɛ boefi ditiki sɛɛ nɛmfo boboko mi. Bisinkli bɛyɛ asa bimba nyamfo eto kakle buyifo lɛ bifi atɛsɛ bitɛ Onanto wɛ dítɛ bo nkɛ. Wɛ ni futsyɛ dífifo kato ku kasɔ ku lekpo ku asa nnya nkpe lɛ nnya kenkɛ! ¹⁶ Kɔɔ Onanto ətɛ kusu betidi kenkɛ nkɛ bəsie nkɛ lɛ kase mɛ léla əsuə. ¹⁷ Tsya usi wɛəlɛkɛ kate mi nkɛ okpe sitinti eyɛ lɛ asa sɛ nnya weeyifo kɛtɛ mi. Wɛətɛ mi ɔsɔmi ku bekelenkɛ lɛ lefe sɛɛ əsuə

nya wǣtə̄ mi edisa ku disuə̄yuə̄ tsya.” 18 Ite bə̄ bātə̄yi mə̄ nyamfo kenke tsyaa, ilə̄ fə̄ betidi bamfo lə̄yɛ̄ kedi kamfo mə̄ butə̄.

19 Nya Yudafə̄ bə̄tsyuə̄ ditsyi Antiokia, umə̄ wə̄ nkpe lə̄ Pisidia ku Ikonion bə̄bə̄ bābiāsə̄ betidi bamfo eto nsusu, nya bātə̄nɔ̄ ku mə̄ bāto Paulo aba nya bākpi wə̄ lə̄ kasə̄ bābənko lə̄ umə̄ ə̄mə̄, nya bə̄bu bə̄ úkpə̄. 20 Nya lefe nə̄ bafokanə̄fə̄ ba nkpe mfo díbə̄ bə̄nyə̄ batsyilama wə̄ə̄, ótaka nya usinkli úsu umə̄ ə̄mə̄. Nya se kale disiēə̄, wə̄ ku Barnaba édu bə̄su Derbe.

Paulo Ku Barnaba Esinkli Besu Antiokia Wə̄ Nkpe Lə̄ Siria.

21 Nya besu bedi Ditiki Sɛɛ nəmə̄ lə̄ Derbe. Nya se betidi kpə̄ bə̄tsyuə̄ díkafo bānə̄, bə̄si besinkli bə̄su Listra ku Ikonion ku Antiokia lə̄ Pisidia eto kasə̄. 22 Mfoo, besi bākpe bafokanə̄fə̄ nkpe mfo nkə̄ale bə̄ bə̄nyə̄ kekleke lə̄ mə̄ bə̄fokanə̄ ə̄suə̄. Nya bātə̄yi mə̄ tsya bə̄, “Ele bə̄ bunyə̄ kanyi kpə̄ fə̄ lə̄ bunyə̄ disuə̄yuə̄ lə̄ Onanto eto sekakedikə̄.” 23 Lə̄ nnya kama Paulo ku Barnaba tsya ə̄lə̄kə̄ batə̄nko tənko bə̄tə̄ bafokanə̄fə̄ eto etsyukpa nyamə̄ kenke, nya lə̄ olatoto kə̄tə̄ Onanto ku lə̄ kenyeklekle ə̄suə̄ə̄, bə̄fi mə̄ bākpe lə̄ Bonamte wə̄ bāfo bānə̄ eto ani.

24 Nya lefe nə̄ bābə̄ lə̄ kəmə̄ ka nkpe lə̄ Pisidia, bə̄sinkli bə̄su Pamfilia eto kasə̄. 25 Nya batə̄yi Ditiki Sɛɛ nəmə̄ lə̄ Perge fə̄ bāfə̄ bə̄su Atalia. 26 Mfó bə̄siə̄ lə̄ ɔ̄klo bāyɛ̄ bə̄su Antiokia, kaka eto batə̄nko tənko díkefi batə̄nkpe bamə̄ bākpe lə̄ Onanto eto ani itə̄ keyifo ka bākalosə̄ mómə̄.

27 Se bésu bédufe Antiokiaa, bákpadí bafokanɔfo ba nkpe mfó kenke bətsyə ditsyu nya bátəyi mə kusu ko báye eto etiki. Nya bátəyi mə asa nnya kenke Onanto leyenko mə bəyifo ku kase ósini bofokano eto kusu utə mba lenni Yudafɔ. 28 Nya bəsiə lə Antiokia ku bafokanɔfo mfo itə lefe kentsyεε ditsyuə.

15

Batɔnkpe Bamə Ku Beninə Ákpe Disi Lə Yerusalem.

1 Lə lefe nə Paulo ku Barnaba lekε lə Antiokiaa, betidi bətsyuə ba ditsyi Yudea əbə mfó nya bákate bafokanɔfo bamə asa nnya ni bənkə, “Lə bánla fə lelo fe kase Moses eto lekpa letee, embunyə bofo.” 2 Paulo ku Barnaba ku betidi bamfo ənə ditiki nəmfo ekle. Lə nyamfo esoo, bətə bənkə bafokanɔfo eto bətsyuə təkəko Paulo ku Barnaba lə besu Yerusalem lə mə ku batɔnkpe bamə ku bafokanɔfo eto beninə ba nkpe lə mfó lə bale lelolala eto etiki nyamfo babe. 3 Nyaso se bafokanɔfo eto ditsyukpa nəmə ditsyə mə kusu báləsəə, bédu bésu Foinike ku Samaria eto kəmə nya bésu bənyə bafokanɔfo ba nkpe mfó. Bátəyi mə bə mɔmɔɔ, mba lenni Yudafɔ tsya éfi mə əsuə bətə Onanto, nnya ni bənkə mə tsya áfo bánɔ. Ditiki nəmfo ákpe məmble disuəyue tinti. 4 Nya se bésu bédufe Yerusalem, mə beninə bamə ku bafokanɔfo ku batɔnkpe bamə áfo mə kukɔnɔ. Nya Paulo ku Barnaba dífi mə kusu ko bésu eto amaniə bábɔ mə ku asa nnya kenke Onanto díyifo óye lə mə əsuə.

⁵ Fεε Farisifo ba díkafo Ditiki Σεε nəmə eto ditsyukpa eto bətsyuə átaka bənyə lə mə nti bátəyi bənkə, “Ele be bayimi ba lenni Yudafo tsya la lelo nya lə beyifo lə Moses eto kofi əsuə.”

⁶ Nyaso mə beninə ku batənkpe bamə átsya fe ditsyukpa nya bédufə lə ditiki nəmfo əsuə.

⁷ Nya lə katsyakə kamfóo, lə lefe nə bákale etiki nyamə bábe εkleε, Petro átaka únyə nya ótəyi mə nkə, “Bayimi, mi kosate yi biə Onanto díləkə mə taa kə utsyiko mi nti nkə ntəyi betidi ba lenni Yudafo tsya Ditiki Σεε nəmfo lə mə tsya lə bafə banə. ⁸ Nya Onanto wə nyi betidi eto utu kəmiəə, ələkə óte nkə ófo mə nya útə mə wə Ləwəno Kenke fe kase úfi útə bo tsya.

⁹ Wánkpe kabakəfə lə bonko mə nti, nyaso ófo mə lə bəfokanə əsuə. Nya úfi mə abua ótsyē mə fe bo ke. ¹⁰ Nya məmɔɔ, beso biato Onanto kabe mmə? Bo ku bo banamə māmfo bikə bia nkpe kalende butsyi! Beso bənlə mi bufi ketsyisə bafokanəfo mfo? ¹¹ Owo lo! Nnya ni bə bófo bóno boə kase Onanto dínyə bo kaminse nya ófo bo lə nkpe εye lə Bonamute Yesu eto lefonə əsuəə, wofo mə tsya fe kase məətsya léfo bánə.”

¹² Lə nyasoo, məmblə kenke ésinkli báye etiki budi nya bəsiə bétsyue ato lə nnya Barnaba ku Paulo letəyi bənkə, Onanto áye lə mə əsuə úyifo ayanisa kpə itə mba lenni Yudafo. ¹³ Lefe nə bákalosəə, Yakobo tsya átaka únyə ótəyi nkə, “Bayimi, bitsyue ato lə bəno. ¹⁴ Simon Petro éboklomasə bo ibə efe ditute, lə kase Onanto díləkə wə lelabi

óte betidi ba lenni Yudafɔ nya úləkə bətsyuə útsyiko lə mə nti nkə bafiani wə bale. ¹⁵ Nya ditiki nə wə bənyeləkətidi ləteyi bətsyə əbə itə fe kase bawɔni bə Bonamute átəyi nkə,

¹⁶ ‘Lə nyamfo eto kamaa, muusinkli mbə nya muusinkli nto Oka David eto sekakedikɔ.

Nya muusinkli nto asa nnya lébia mfó bə lə isinkli elɔ itsyə kukɔɔ.

¹⁷ Itə bə betidi ba díbu, ku mba lenni Yudafɔ kenke ba mínkpadi minkə bedi mə betidi ebubə mə ɔflo.

Nko ini ne bə Bonamute éyifo lə lesa saa nə óteyi útsyə əsuə.

¹⁸ Onanto ləteyi ditiki nəmfɔ betidi léte taa kɔ ke.’

¹⁹ “Nyaso mə, Yakobo, nle mi bəteyi minkə betidi ba lenni Yudafɔ mfo nya béfi mə əsuə bətə Onantoo, yanle bə ibə bə buti mə kusu lə asa nyamfo əsuə. ²⁰ Bomu bitə lə bɔwɔni mə kukue buə baye asa nnya beefi kətə bəfiə kedi nnya ləetə baanansə əsuə budi ku sɛsonɔdi ku bebuki ba báwaninsə simuə bálo ku kɔtɔ eto budi. ²¹ Itsyi taa kɔɔ, asa nnya Moses ləwɔni utsyəə, baakla nnya nya baateyi nnya lə Yudafɔ eto katsyako lə ɔnweditsyəyi saa lə umə saa.”

Báwɔni Kukue Bətə Bafokanɔfɔ Ba Lenni Yudafɔ.

²² Nya batɔnkpe ku beninə ku bafokanɔfɔ kenke eto ditsyukpa lətɔɔ bələkə betidi bətsyuə bə bətəkəko Paulo ku Barnaba besu Antiokia. Betidi inuə ba bələkə eyifo bafokanɔfɔ

eto beninə. Mə ni Yuda wə bensi baakpo tsya bə Barsaba ku Sila.

²³ Nya kukue ko bálə bésuko eto etiki nnya nkpe lə ko əsuə ni nkə,

Bo, batənkpe ku beninə ba ni mi bayimi ba nkpe lə Yerusalem, boə boəsiəsə mi, bo bayimi ba lenni Yudafo mba nkpe lə Antiokia ku Siria ku Kilikia.

²⁴ Bóno boə bo mfo eto bafokanofə eto bətsyuə əbə mfó bəbə bənə etiki ətsyuə ku mi itsyi lə bo Yudafo eto lelolala eto lekpa əsuə. Nyaa, inni bo létsyese mə bə bəbə batəyi mi etiki nyamfo eto okle. ²⁵⁻²⁶ Nyamfo eso se bókpe disi bətsyuə, bələ beninə inuə lə bo nti bətsyese ku bo bayimi lala Barnaba ku Paul ba díkefi mə nkpe bətə fə keditətə itə Bonamute Yesu Kristo bə lə bəbə mi oflo.

²⁷ Yuda ku Sila tsya ebətəyi mi asa nnya bówoni bokpe mfo. ²⁸ Itsyise iyifo Ləwono Kenke eto lelabi ku bo lele tsya boənkə yanle bə ibə bə bufi Yudafo eto afi buyifo bitsyikə butsyisə mi enso asa nyamfo. ²⁹ Beni asa nnya bəfi bətə bəfiə kedi ku koto budi ku bebuki ba bawaninsə simuə bəlo eto budi ku səsənədi. Lə biələ mi əsuə məə, lesa saa ebuyuə ko mi.

Bisiə kukono.

³⁰ Nyaso batənyə bamfo áma kusu bəsu Antiokia. Nya se bəsu bədufəə, bəkpadı bafokanofə bamə kenke bəbə bətsya. Nya bəfi kukue ko bətsyiko Yerusalem mfó bətə mə.

³¹ Nya mba kenke ləkə mfo ənyə disuəyuə ku nkeale itsyi lə etiki nnya bəkla lə kukue komə əso.

³² Nya se Yuda ku Sila díyifo Onanto eto bənyeləkətidi esoo, bələkə asa kaso báte mə, bále mə kolə, nya bákpe mə nkəale. ³³ Nya se bəsiə mfó eyi asianii, bafokanɔfo bamə ətə mə kusu bə besinkli besu Yerusalem lə diyuə əsuə. ³⁴ Fəe Sila nkə wuusie mə lə oflo mfó. ³⁵ Nya Paulo ku Barnaba dísiə lə Antiokia mfó nya mə ku babamba kpə ákə mfo bákate mə asa kedi mə etiki utsyi lə Bonamute əsuə.

Paulo Ku Barnaba Ésie Bətsyuə Esu Nti.

³⁶ Lə eyi ətsyuə kamaa, Paulo átəyi Barnaba nkə, “Tə lə busi busu bobə bo bayimi ba nkpe lə kəmə ka kenke búkesu budi Ditiki Səe nəmfó ku nka bóyε bófe lə bobə kase banlenko.” ³⁷ Barnaba átɔnɔ nya óla nkə lə okpa Yohanes nwə tsya besi baakpo Marko ɔyenko. ³⁸ Fəe Paulo mántɔnɔko wə kulaa! Itsyise lefe nə mə ku wə dísu Pamfiliaa, Marko Yohanes ésikli lə mə kama údu, nya wənsiə bəlosə mə keyifo. ³⁹ Nyaso Marko Yohanes eto etiki nyamfo əbə ékpe mə inuə bamə kənə ekle, itə bə bəsense lə bətsyuə. Barnaba ákpa Marko ɔyenko nya bəfi ɔklo bəsu Kipro. ⁴⁰ Nya Paulo lékpa Sila ɔyenko, nya bafokanɔfo ba nkpe mfó dífi mə bákpe lə Onanto eto ani fε bédu. ⁴¹ Nya báyε lə Siria ku Kilikia nya bákpe bafokanɔfo eto etsyuka nnya kenke nkpe mfó nkəale.

16

Timoteo Ətəkəko Paulo Ku Sila.

¹ Nya Paulo ku Sila dídu bəsu umə wə baakpo Derbe, nya báyε mfo bəsu Listra.

Lə mfóo, bésu bənyə ofokanonyə utsyuə wə baakpo Timoteo. Wə ambe éyifo Yudanyə wə díkafo Kristo ὄνο. Fεε wə anto éyifo Grikinyə. ² Bafokanofə kenke ba nkpe lə Listra ku Ikonion, ékebu Timoteo tinti. ³ Wə ni futsyə Paulo lela kekleke nkə lə okpa wə oyenko. Nyaso útə bala wə lelo fe kase Yudafə eto lekpa léte, itsyise Yudafə ba kenke nkpe lə lekpo nəmfo yi bənkə wə anto éyifo Grikinyə. ⁴ Nya se báma kusuu, báye lə kəmə ka kenke nkpe mfó báfe, nya bátəyi mə ketsyue ka batənkpe eto beninə ba nkpe lə Yerusalem dítsyue bətsyə. Nyaso bátəyi mə bə lə beyifo lə nnya əsuə. ⁵ Nyamfo eso betidi bamə əbə befui bakpe, nya nko ke tsya mə bofokano tsya dimuə ale enso nε.

Paulo Ənyə Buləkəkate Lə Troa.

⁶ Lə nyamfo eto kamaa, báye bésu Frigia ku Galatia, itsyise Ləwəno Kenke məntə mə kusu nkə bátəyi Ditiki Σεε nəmə lə Asia eto kaso. ⁷ Nya lefe nə bésu bédufə Misiaa, bála bə lə besu Bitinia eto kaso. Fεε mfó tsyaa, Yesu eto Ləwəno Kenke məntə kusu nkə besu mfó. ⁸ Nyaso bésinkli báye lə Misia eto kaso oflo nya bésu bédufə umə wə nkpe lə lekpo oflo baakpo Troa. ⁹ Ketsye kamfóo, Paulo ənyə kələkəkate. Únyə nkə osani utsyuə wə ditsyi Makedonia nya únyə onle wə lekpa kpa bələ ákatəyi nkə, “Yila əbə Makedonia lə əbə mfo lə əbə awunsəko bo o-o!” ¹⁰ Nya lə buləkəkate bomfo esoo, búmuə əsuə akpa kpa nya búdu búsu Makedonia. Itsyise nyamfo lə bo bote

nkə Onanto ála nkə læ otsyese bo læ busu bətəyi Ditiki Sɛɛ nəmə mfó.

Lidia Éfi Wə Əsuə Útə Onanto Lə Filipi.

¹¹ Nyaso búsu búfi ɔklo læ Troa, nya bóye bófe búsu Samotrake. Nya se kale dísiəə, búdu búsu Neapoli. ¹² Se búdu mfóo, búsu búdufə Filipi wə ni Makedonia eto umə nkplɛ. Nya mfó tsya eyifo Romafə eto umə. Nya búsiə mfó itə eyi ətsyuə.

¹³ Lə Ɔnwɛditsyɛyii, búdu læ umə əmfó búsu utuflo utsyuə kaka búbu boə mfó eto bediti aato ola kətə Onanto. Nya búsiə mfó bɔnlɛ besio ba díbɛ mfó Onanto eto Ditiki Sɛɛ nəmə bətəyi. ¹⁴ Nya ɔni ake mə lenti baakpo Lidia Tiatira. Woate ago eto mfia nya uyifo utidi wə léfo Onanto ɔno kekleke. Nya lefe nə unsi mfó ɔnlɛ etiki nya bɔnlɛ bətəyi ato butsyuee, Onanto ásini wə nsusu nya ófo etiki nnya Paulo nlɛ budi mfó kenke ɔno. ¹⁵ Nya se wonko wə diyo eto betidi kenke léfo ntuflesəfləsə eto lekpa nəməə, ɔlɛ bo lekpakpa nkə, “Lə befo bɛno biə mintsya eyifo Bonamute eto ofokanɔnyə sitintii, nyalɛ bibə bɛsɔno læ mə ɔflo.” Nya únənko bo ditiki nəmfo isu ese lefe nə bótɔno búsu bósɔno læ wə ɔflo.

Bákpe Paulo Ku Sila Lə Aba Eto Diyo.

¹⁶ Nya diyi lɔni se bɔntɔ læ ola katokɔɔ, bót-syako ndomunyə siobi utsyuə wə lɛwɔno bua nsi læ əsuə wə læənyə asa katəyi. Nya woayɛ læ nnya əsuə keyifo atabi kətə wə banamute mə. ¹⁷ Nya usiobi əmfɔ dítəkəko bo ku Paulo kama kafã katəyi nkə, “Betidi bamfo eyifo Onanto

eto beyifoyifo, nya bəbə mfo bə lə bate mi konantosu ko luutə Onanto tə mi nkpə.”

¹⁸ Nko eto eyifosa ətsyə nko éfo eyi kpə. Nya se ditsyəbi nəmə díbe dílə Pauloo, útsyi ɔwuninsə nya údi ləwɔɔ nə nsi lə usiobi əmə əsuə nkə, “Nlɛ fə bola lə Yesu Kristo eto diye əsuə miə bɔ lə wə əsuə!” Nya lamfolamfoo, ləwɔɔ bua nəmə ko ləbɔ lə wə əsuə.

¹⁹ Nya se wə banamute dínyə bə mə kudisu étii, bəmuə Paulo ku Silas nya bənə mə bésuko umə əmə eto beninə ɔflo lə obia nti. ²⁰ Nya bátɛyi lə obia nti mfó bənkə, “Betidi bamfo eyifo Yudafo, nya bəbə mfo banlɛ bo umə bobiasə. ²¹ Bəbə mfo balɛ asa nnya dínyə lə Romafɔ eto afi əsuə bote.”

²² Nya betidi kpə díbə bátsyilama mə, nya bétsyiko Paulo ku Sila bunə kesuko setɔ ku kama. Nya bakpronkpo bamə díte kusu bənkə bələkə mə bikə lə əsuə, nya bətə kusu bənkə bablɛ mə ku akete. ²³ Lefe nə báblɛ mə báfo afabe lə əsuə tintii, bəfi mə bésu bákpe lə Aba eto diyo. Nya bátɛyi utidi wə laase mba bákpe lə diyo mfó bənkə ɔlɔ obe Paulo ku Sila kekkeke. ²⁴ Nya se bəkə wə ato nko esoo, ókpa mə úsu ókpe diyo nəmə eto kaka nso ale nya úti mə ókpe mfó, ókpe mə lə amana.

²⁵ Nya lə ntsyənti lefe nə Paulo ku Sila ləkɛ mfo bákato ola kətə Onanto nya banlɛ əsə busə katəsə wə nya mba nkpe lə diyo nəmə ku mə əkətsyuə ato. ²⁶ Dikunə, kasɔ ko dítinkə kekkeke, nya diyo nəmə kenke tsya dítinkə itə bə diyo ni biku kenke ásini, nya amana nnya bákpe mba bákape lə diyo nəmə dífəsə ɛbɔ.

²⁷ Se nwə laabe mba bákpe læ diyo lésanklii, únyə nkə ayo nyamə eto biku kenke ásini bite leya. Nyaso se úbu nkə mba bákpe læ diyo nəmə kenke étsyətsyi béluu, úləkə wə lesiabi nkə læ olo əsuə. ²⁸ Nya se Paulo dínyə lesa nə óla nkə læ uyifo əsuəə, ófã ókpadi wə ótəyi nkə, “Menyifo nko! Bomble kenke kpe mfo.”

²⁹ Nyaso utidi əmfo ákpadi nkə befi okandie baboko. Nya læ ketinkə ku difufu əsuəə, úsu óse akonki læ Paulo ku Sila oflɔ. ³⁰ Nya se ókpa mə ɔbɔnko læ diyo nəmə kafoo, ótɔ mə nkə, “Boantomə, be ele bə nyifo læ nyə bofo?”

³¹ Nya bátəyi wə bənkə, “Fo Bonamute Yesu anɔ nya eye læ nnya əsuəə, ebunyə bofo itə fə ku fə diyo eto betidi kenke.” ³² Nya bésu bátəyi wə ku wə diyo eto betidi kenke Bonamute eto ditiki nəmə. ³³ Nya ketsye kamfo ke nya úsə mə afabe nnya báfo, nya wə ku wə diyo eto betidi kenke léfo ntuflesəfləsə eto lekpa nəmə. ³⁴ Lə nnya kamaa, ókpa Paulo ku Sila úsuko wə diyo nya útə mə lesa bédi. Nya wə diyo eto betidi kenke dínyə disuəyue tinti, itsyise báfo Onanto báno.

³⁵ Se kale dísiəə, umə əmə eto bakponkpo ákpe wə bamamanyə nkə besu bátəyi nwə laabe mba bákpe læ diyo eto uninə nkə, “Nyani bafɔ bamə læ bedu.”

³⁶ Nyaso mə obebe əmfo átəyi Paulo ku Sila bənkə, “Bakponkpo bənkə nyani mi læ bidu. Nyaso bisu læ diyue əsuə.”

³⁷ Nya Paulo letəyi bamamanyə bamfo bənkə, “Bablə bo læ umə ta eto ənəmi læ lefe nə eto lefe bánkponko bo tɔ lekpo nya béfi bo

bésu bákpe læ Aba eto diyo. Fεε Romafɔ buni! Nya mɔmɔɔ, beso bala bɛnkɛ beyu bɛlɛkɛ kaa læ budu bæ læ betidi mante? Kulefe! Tɛ læ mɛ kosate læ bæbɛ bɛlɛkɛ bo kusu!”

³⁸ Nyaso bamamanyɛ bamfo ésinkli básu bátɛyi bakpronkpo bamɛ kɛnyɛ kamfo. Nya se bánɔ bæ Paulo ku Sila eyifo Romafɔɔ, sikpi əmuə mɛ tinti! ³⁹ Lə nya mfo eso básu bálɛ məə lekprakpa bəyueə sə mɛ kafo, fɛ bɛlɛkɛ mɛ læ aba eto diyo nɛmɛ. Nya bálɛ məə lekprakpa bæ bédú læ umə əmɛ læ besu kalebe bamba. ⁴⁰ Nyaso Paulo ku Sila édu básu Lidia eto. Mfó nya básu bənyə bafokanɔfɔ bamba. Nya bési bákpe mɛ nkɛale enso, fɛ bédú læ umə əmɛ.

17

Paulo Ku Sila Édu Básu Tesalonika.

¹ Nya se básu báye læ Amfipoli ku Apoloníaa, básu bédufɛ Tesalonika. Nya mfóo, Yudafɔ eto katsyakɔ ákɛ. ² Nya fe kase Paulo laala buyifoo, úsu mfó nkɛ læ úsu udi mɛ etiki læ disikakpekɔ kamɛ. Nya læ ɔnwɛditsyɛyi ətsyɛ nya dítekɛ læ bətsyue əsuəə, úsukate mɛ asa itsyi læ etiki nnya nkpe læ Awɔnisa kɛnkɛ eto kukue əsuə. ³ Nya ókpasə mɛ bulə bo bátɛyi bətsyɛ bæ Kristo ebubə unyɛ ku kase læ nnya kamaa, wootaka utsyi ɔkɔmɛ ubə nkpe. Paulo átɛyi mɛ nkɛ, “Utidi wɛ eto etiki minlɛ mi bɔtɛyi mfo ni Yesu wɛ ni Nwə Onanto Lékpɔ ɔhile Utsyɛ nɛ.” ⁴ Etiki nnya ókpasə óte mɛ mfó átsyi mɛ bətsyue eto nsusu bówuninsə, nya báfo bánɔ bətəkəkɔ Paulo ku Sila. Nya Grikifɔ kpɛ ba laate Onanto sikpi ku besio kpɛ

ba nkpe díbu tsya átsyi bawuninsə læ umə əmə bətəkəko mə.

⁵ Fɛɛ Yudafo asɛsə ənəmi læ mə əsuə. Nyaso babɛɛ betidi bua bətsyuə læ umə əmə ba bətə bə umə əmə eto betidi læ bataka bənyə læ mə əsuə. Nyaso bákpa betidi kpə ba lányə læ ditsyəbi saa əsuə ku kudu besu batsyilama Yason eto diyo ku nsusu bə læ bəmuə Paulo ku Sila læ bakpa mə besuko umə əmə eto katsyakɔ. ⁶ Nya se bənnnyə mə esoo, bəmuə Yason ku bafokanɔfo bətsyuə nya bənə mə besuko katsyakɔ kamə. Mfó banlɛ bofa katɛyi bənkə, “Betidi bətsyuə lɛ boyɛ katsyilama kakpɛ bulə læ kalebe saa, nya bəbə mfo tsya bə læ bakpɛ, bulə. ⁷ Nya Yason tsya léfo mə ókpɛ læ wə diyo. Nya betidi bamə létaka bənyə læ Roma eto Okankplɛ eto kofi əsuə. Nya mə asatete nlɛ bətɛyi nkə oka bamba wə baakpo Yesu si okpɛ!” ⁸ Nya se bánɔ nyamfoo, betidi bamə ku umə eto beninə ənyənki nyanklaa. ⁹ Nya bátɛyi bənkə ele bə Yason ku wə betidi fo kayo fɛ mba dínyə mə kama fɛ læ bayani mə.

Paulo Ku Sila Édu Bésu Beroia.

¹⁰ Nyaso diyi nəmfo eto ketsyee, bafokanɔfo læ umə əmə ákpa Paulo ku Sila bətsyetsyiko bésuko Beroia. Nya se bésu bédufə mfóo, bésu Yudafo eto katsyakɔ. ¹¹ Mba læ Beroiaa, mə nsusu ásini læ Ditiki Sɛɛ nəmə əsuə esó Tesalonikafo. Nyaso bətsyue ato bánɔ lesa nə banlɛ bətɛyi. Nya diyi saa, nya banlɛ budufə læ Awɔnisa Kɛnkɛ eto Kukue komə əsuə kabe læ etiki nnya Paulo nlɛ bətɛyi eyifo sitinti. ¹² Itə eso mə nti eto bətsyuə kpə áfo bánɔ. Grikifo

eto besio kpə ba nkpe díbu ku basani kpə tsya áfo báno bátsyi bawuninsə.

¹³ Fεε lefe nə Yudafə ba nkpe lə Tesalonika lenə bə Paulo kpe ɔle Ditiki Sεε nəmə budi lə Beroiaa, bésu mfó bésu bákpe kənə ku bulə lə umə əmə. ¹⁴ Nyaso bafokanfə ba nkpe mfoo átaka kpla bənyə nya bákpa Paulo bésuko lekpo kénye. Nya íbu Sila ku Timoteo lə Beroia mfó. ¹⁵ Mba lékpa Paulo bayenko, áyenko wə bédufənkə Atene. Se bétsyi mfo banle bubəə, Paulo ətəkə mə kénye nkə bəbə batəyi Sila ku Timoteo lə bakəse bəbə betu wə mfó.

Paulo Ákə Lə Atene.

¹⁶ Lefe nə Paulo lékə lə Atene unsi unsəkə Sila ku Timoteo, iyifo lesa nə dílə wə tinti se únyə kase betidi bamfo dítsyə bəfiə beesumu, nya umə əmə kenke díyi ku bəfiə. ¹⁷ Lə nyasoo, úsu mfó nkə weesu udi Yudafə ku betidi bamba ba laate Onanto sikpi tsya etiki lə mə katsyako. Nya diyi saa, úkedi mba úkənyə lə asi tsya etiki. ¹⁸ Nya lefe lónii, betidi bətsyuə ba ni Epikurofə ku Stoafə ba ni kawunsiə eto babesibe kplə ənə etiki ku Paulo nya bátəyi bənkə, “Be kon utikidi wə leenyi kulesa əmfo nle botəyi?”

Nya babamba tsya letəyi bənkə, “Iyifo fenkə nsə bamba eto bəfiə əsuə ɔnle etiki budi ketsyiko.” Nya betidi bamfó édi etiki nko itsyise báno bə Paulo édi etiki itsyi lə Yesu ku wə botaka ketsyi ɔkəmə kəbə əsuə. ¹⁹ Lə nyamfo esoo, bákpa wə bésuko kaka baakpo akpo lə Areopago ini umə eto beninə eto disikakpekə, nya bátəyi bənkə, “Bola boə boate asafəfə nnya

fanle bote mfo eto kasɔ. ²⁰ Itsyise asa nnya fanle bote eyifo bo yanii. Nyaso bola boə boano nnya kasɔ.” ²¹ Nya Atenefɔ kenke ku bafɔ ba nkpɛ lə kasɔ mfɔo, eefi mə lefe kətə asafɔfɔ saa eto etiki bətɛyi ku nnya bɔnɔ.

²² Nyaso Paulo átaka únyə lə disikakpekɔ kamə lə betidi bamfó eto ənəmi, nya ótɛyi mə nkə, “Lə kusu saa əsuə, nyə ntsyə lekpo miə mi Atenefɔ, biyifo betidi ba laala kesumu tinti. ²³ Itsyise se minlə botsyilama kalɛ asa ola kabee, nya se mínyə mi nsumukɔ, nnyə kesumukɔ kani ka báwɔni bətəkə lə kə leba əsuə bənkə, ‘Búfi nyamfo bútə bo Anto wə bunyi.’ Nya Anto wə binyi fɛ bɛnlɛ wə busumu mfoo, wə əsuə minla miə meedi mi etiki mɔmɔ nɛ.

²⁴ “Anto əmfo ni Bonamute wə diyifo kawunsiə, kato ku kasɔ ku asa nnya kenke nkpɛ lə ke. Nya woənsiə kpoo lə disumuyo fe nə kasɔ mfo eto betidi dífi mə ani báto. ²⁵ Nya woanhiã bə udi kulesa itsyi lə betidi eto ani ɛyɛ lə mə keyifo tsya əsuə, itsyise wə kosate ni futsyə ləətə utsyuə saa nkpə ku lesa saa nə baahiã. ²⁶ Wə díləkə utidi saa ɛyɛ lə utidi ɔni əsuə bə lə busiə nkpə fe kɔtɔ kɔni eto bebi lə kasɔ kamfo kenke əsuə. Wə kosate dítsyə lefe ku kedikɔ útə mə tsya. ²⁷ Nya Boanto dítsyue nyamfo utə bo betidi itə bə lə bəbɛbɛ wə esu lə bunyə wə, ekpe bə lə sintintii, woantsyonko bo. ²⁸ Itsyise fe kase mi mba laateyi akpa letɛyii, ‘Wə ni nwə nsi nkpə nyaso bo tsya nsi nkpə, nya bunsi nkpə ku wə nya boalabe selabe lə wə.’ Nya baateyi tsya bənkə, ‘Bóbɔ butsyi lə wə.’

29 “Nya se buni Onanto eto bebi esoo, yanle bæ ibæ bæ bubú boæ Onanto æmfo te fe lesa næ bo betidi dífi sika sia nye siflubia nye kuyi nye leba búyifo ku bo ani nye lesaatsyuæ næ baawoe nye læ ditsyæbi saa æsuæ. 30 Nya idu læ kawunsiæ eto kasɔ ketsyikokɔ ibæ ese mómɔɔ, Onanto mænnæ utidi saa koto itsyise bánte wæ eso. Fɛɛ mómɔ mfoo, úkæ bo ato nkæ bulækæ bo æsuæ læ asa nyamfo eto kakle æsuæ læ butsyi ænæmi butæ wæ. 31 Itsyise útsyæ diyi næ utidi wæ úlækæ utsyæ luubæ okpronko bo lekpo itsyi læ bo ditsyæbi æsuæ eyɛ læ kɔtsyɔntsyɔsu æsuæ Nya úlækæ Nwæ Onanto Lékpɔ ɔhile Utsyæ óte bo idu læ lefe ne ótakasæ wæ utsyiko ɔkómæ ubæ nya unsi nkpæ.”

32 Nya lefe næ bánɔ bæ Paulo edi etiki itsyi læ botakaketsyi ɔkómæ kæ bæ æsuæ, mæ nti eto bətsyuæ æmæ wæ. Fɛɛ mæ bətsyuæ tsya æmæ wæ bátseyi bənkæ, “Bola boæ busi boanɔ lesatsyuæ itsyi læ utidi eto businkli kataka ketsyi ɔkómæ æsuæ.” 33 Nyaso se íbæ nko esoo, Paulo édu mæ læ æsuæ. 34 Fɛɛ betidi bətsyuæ ætækæko wæ nya bətsyi báwuninsæ báfo bánɔ. Nya utsyuæ uni ákɛ mæ lenti wæ díyifo Areopago eto uniné wæ baakpo Dionisio ku usio wæ baakpo Damari ku babamba bətsyuæ tsya áfo bánɔ.

18

Paulo Ésu Korinto.

1 Læ nnya kamaa, Paulo édu læ Atene úsu Korinto. 2 Mfó úsu únyæ Yudanyæ wæ baakpo Akwila, nwæ bále læ Ponto. Wæ ku wæ usiæ Priskila étsyi Italia bæbæ mfó yanklɛ tɔ, itsyise

kasɔ kamə eto Okankplɛ wə baakpo Klaudo átɛyi nkə Yudafo kenke du lə Roma. Paulo ɛsu úsunyə mə, ³ nya úsiə lə mə ɔflo ɔnlɛ mə bɔwunsəko lə kubukikue kanka eto keyifo ka woeyifo kedi əsuə. ⁴ Nya lə Ɔnweditsyəyi saa, Paulo ɛkesu Yudafo eto katsyakɔ nya úkələkə asa kasɔ kate Yudafo ku Grikifo kenke itə lə bə lə batsyi mə akɔəsi bawuninsə.

⁵ Nya lefe nə Sila ku Timoteo ditsyi Make-donia bəbəə, Paulo ənyə lefe kpə úfi útə Ditiki Sɛɛ nəmə bote ku ni kasɔləkələkə kate Yudafo bamə nkə Yesu ni Nwə Onanto Lékpɔ Ɔhile Utsyə tinti. ⁶ Nya lə lefe nə Yudafo bamfó létaka bənyə lə wə əsuəə, nya bésie wə abie lə Yesu eto disɪ esoo, Paulo áflɛ sitə lə wə əsuə, nya ɔtɛyi mə nkə, “Lə bikpə nye benyaa, nyə mɔ ani, nyə mɔ akpa minyi nnya kulesa saa. Idu mɔmɔ mfoo, ndu ntɔ lə betidi ba lenni Yudafo ɔflo lə nsu ntɛyi mə Ditiki Sɛɛ nəmfo.”

⁷ Nya se údu mfóo, úsu ókɛ lə osani ut-syuə wə lenni Yudanyə wə baakpo Tito Yusto wə laate Onanto sikpi nya wə diyo nkpe lə Yudafo eto katsyakɔ ɔflo. ⁸ Fɛɛ katsyakɔ kamə eto uninə wə baakpo Krispo ku wə diyo eto betidi kenke áfo Bonamute bánɔ, nya báyifo mə ntuflesəfləsə eto lekpa. Nko ke, báyifo ntuflesəfləsə eto lekpa bətə bafokanɔfo kpə bamba tsya lə Korinto mfó nɛ.

⁹ Nya lə diyi lɔni eto ketsyee, Bonamute ətə Paulo ənyə kələkate ka əsuə ɔtɛyi wə nkə, “Mante sikpi! Nya mensinkli lə Ditiki Sɛɛ nəmfo bɔtɛyi eto kama. ¹⁰ Itsyise nsiko fə, nya kutsyuə saa əmbofo fə kabua buyifo. Betidi

kpə kpə lə umə mfó ba ni mɔ bale.” ¹¹ Nyaso Paulo əsiə lə umə əmfo lələ lɔni ku kutsyə kedi Onanto eto Ditiki Sɛɛ nəmfo kate betidi.

¹² Lə lefe nə bətsyə Galio fe Roma eto Aba eto unyəsia lə Akaia eto kasɔɔ, Yudafɔ bətsyue áɔɔ mə əsuə lebo nya báwoe etiki lə Paulo əsuə nya bəmuə wə bésuko lekpokakpokɔ. ¹³ Nya bátɛyi Aba eto unyəsia əmə nkə, “Utidi əmfo lə betidi eto nsusu bobiasə nkə basumu Onanto lə kusu ko nńyə lə bo afi əsuə.” ¹⁴ Nya kase Paulo nkə lə uləkə kɛnyɛ lə udi etiki koo, Aba eto Unyəsia Galio əmfo ko dídi etiki ɔtɛyi Yudafɔ bamə nkə, “Mi Yudafɔ bɛnɔ! Lə bənkə etiki nnya bɛyenko bəboko mfo eyifo etiki kekleke nnya léta kɔfi ibuu, nyalɛ mɔkɛ nnya lefe ntsyue mi etiki koto. ¹⁵ Fɛɛ se iyifo kənə itsyi lə etiki ku aye ku mi afi eto asa ini esoo, mi kosate su bɛtɛyi nnya. Bətsyə mə okponkpo lə mi asa nyamfo əsuə.” ¹⁶ Nyaso óla mə ɔbɔnko lə wə lekpokakpokɔ mfó. ¹⁷ Nyaso betidi eto ditsyukpa nəmfo əmuə Sostene wə ni mə katsyakɔ kamə eto ununə nya báblɛ wə lə lekpokakpokɔ ɔflɔ mfo. Fɛɛ Galio mánkpe mə kɛnyɛ.

Paulo Ésinkli Úsu Antiokia.

¹⁸ Paulo esi úsiə lə Korinto eto umə mfó éfo eyi kpə. Lə nnya kamaa, ókla bafokanɔfɔ bamfó nya wə ku Akwila ku Priskila léyila lekpɔ bésu Siria. Tsya fɛ úduu, Paulo ətə nkə bakpi wə disi lə Kenkrea itsyi lə ntamu bo óka utsyə eso. ¹⁹ Se úsu údufə Efesoo, óyani Priskila ku Akwila útsyə mfo. Nya wə dídu úsu Yudafɔ eto katsyakɔ lə úsu ɔlɛ asa obe ku

Yudafɔ ba nkpe mfo. ²⁰ Betidi ále wə lekpa kpa bæ læ ɔkɛ læ mə ɔflo sɛkɛ, fɛɛ wántɔnɔ. ²¹ Lə nyaso se ɔnlɛ buluu, ótɛyi mə nkə, “Lə Onanto atɔnɔɔ, muusinkli mbə mi ɔflo.” Nya údufə læ ɔklo əsuə nya údu læ Efeso.

²² Se úsu údufə læ Kaisareaa, ófe úsu Yerusalem nya úsu úsiəsə bafokanɔfɔ mfo. Nya usi ófe úsu Antiokia. ²³ Se úsiə mfo sɛkɛɛ, usi údu óye ɔbɔ læ Galatia ku Frigia. Nya læ lefe nəmfó əsuəə, ótsylama mfó kenke óbɛ bafokanɔfɔ ba nkpe læ dikuku mfó, nya ókəkpe mə nkɛale.

Apolo Ésu Efeso.

²⁴ Nya Yudanyə utsyuə díbɛ Efeso. Wə ni Apolo. Bále wə læ Aleksandria. Nya uyifo utidi wə nkpe kenye laafo etiki budi, nya unyi Awɔnisa Kenkɛ eto kúkue eto etiki tsya.

²⁵ Ekpe bæ wóɔnɔ Bonamute eto diye ɔnɔ nya woedi etiki itsyi læ Yesu əsuə ku ute tsyaa, Yohanes eto ntu fləsəfləsə eto etiki hã ete unyi.

²⁶ Nya se únyə ɔnlɛ etiki budi ku wə utu ku əsuəale læ Yudafɔ eto katsyakɔ mfó fɛ Priskila ku Akwila lenɔɔ, bákpa wə bésuko mə diyo bésu bələkə Boanto eto Ditiki Sɛɛ nəmə kasɔ kukɔnɔ báte wə nya báte wə asa bawunsə.

²⁷ Nya se Apolo díbu disi nkə woesu Akaiaa, Efeso eto bafokanɔfɔ ésu bawunsəko wə nya bawɔni kukue bətsyese bafokanɔfɔ læ Akaia mfó bæ læ úbɛ mfóo, læ bafɔ wə kukɔnɔ. Se úsu údufə mfóo, ówunsəko betidi kpə ba léfiani bafokanɔfɔ ɛye læ Onanto eto lefonə əsuə.

²⁸ Nya óso Yudafɔ ani læ kase unə etiki ku

ku ute læ betidi nti. Nya etiki nnya nkpe læ Awonisa Kenke eto Kukue əsuə, úfi úləkə óte ékpa wuee bæ Yesu ni Nwə Onanto Lékpó Ohile Utsyə.

19

Paulo Ésu Efeso.

¹ Lə lefe nə Apolo ləkə læ Korintoo, Paulo tsya áye læ akpa eto kusu nya úsu údufə læ Efeso. Mfo úsu únýə bafokanɔfo bətsyuə. ² Nya ótɔ mə nkə, “Idu lefe nə béfo benɔɔ, bífo Ləwɔnɔ Kenke?”

Nya bátɛyi wə bənkə, “Owo lo! Be ni Ləwɔnɔ Kenke fə? Bóanno tɔ ni kulesa saa.”

³ Nya usi ótɔ mə nkə, “Nyale nte ntu-fləsəfləsə eto lekpa beyifo mi?”

Nya bátɛyi wə bənkə, “Yohanes eto ntu-fləsəfləsə eto lekpa.”

⁴ Nya Paulo díləkə kasɔ óte mə nkə, “Yohanes əfləsə betidi ba ditsyi báwuninsə læ mə abua əsuə. Nya ótɛyi mə nkə ele bæ bafɔ utidi wə luubə læ wə kama banɔ. Nya utidi əmfo ni Yesu.”

⁵ Nya se bánɔ ditiki nəmfoo, bátɔnɔ nya úfləsə mə ntu læ Bonamute Yesu eto diye əsuə.

⁶ Nya se nə Paulo dífi ani útəkə læ mə əsuə, Ləwɔnɔ Kenke əbə dísiə læ məmble əsuə, nya bətsyiko bele bele bətɛyi nya bələkə Onanto eto ditiki kənyə bəte. ⁷ Nya basani bamə eto utu lídi fe lefosi inuə.

⁸ Nya se Paulo dísu Yudafɔ eto katsyakɔɔ, údi mə etiki ku ute læ afa ətsyə əsuə, úləkə

asa kaso óte mə ku kasɔnɔnɔ nya ókplat-sya kekleke læ kase wookpa mə nsusu usuko Onanto eto Sekakedikɔ əsuə. ⁹ Fɛɛ mə bətsyuə méntsyue wə ditiki sɛɛ nəmə ato nya báni bofokanɔ, nya læ betidi eto ənəmii, bédi etiki bua nnya dińyə læ Onanto eto kusu sɛ əsuə. Nyaso Paulo édu læ mə ɔflo nya ókpa bafokanɔfo óyenko nya bėdu bėsu Tirano eto suku eto diyɔ. Mfóo, nya ókatsyako mə diyi saa, kédufə læ etiki əsuə ku mə. ¹⁰ Itə alɛ ənuə əsuəə, ókɛ mfó óte mə asa. Nya Ditiki Sɛɛ nəmfɔ dísensə ɛyɛ ísu Asia ku lekpa ke nəmfó kenke. Nya mba ni Yudafo ku mba lenni Yudafo tsya lenɔ ditiki nəmə.

Skeva Eto Bebi Ekuanse Ábɛbɛ Əsuəale.

¹¹ Nya Onanto díte Paulo əsuəale nnya úfi keyifo ayanisa. ¹² Nya læ bėfi wə ofiamɛ nye wə əsuə eto awu bėtidi ufimfi utsyuə læ əsuə koo, úkənyə bufitsyatsya, nya ékala awɔnɔ bua tɔsa kabɔnko læ betidi ba əsuə ɛkɛ.

¹³ Nya Yudafo bətsyuə ba ni bafate ba laatsyilama idu kalebe isu kalebee, ébu bənkə boofɔ boyɛ læ Bonamute Yesu eto diyɛ əsuə bala awɔnɔ bua læ betidi əsuə. Nya bátɛyi bənkə, “Nnla mi læ Yesu wə eto diyɛ əsuə Paulo laayɛ kala mi mbɔsə læ utidi əmfɔ əsuə!”

¹⁴ Nya betidi ba nɛ nyamfó eto okle buyifo éyifo bakosobi ekuanse ba ni Yudanyə utsyuə wə ni Usumunyə Ninə wə baakpo Skefa eto bebi.

¹⁵ Fɛɛ se bėsu bə beedi læwɔnɔ bua ditsyuə etikii, letɛyi mə nkə, “Mɔɔ nnyi Yesu, nya minyi Paulo tsya. Fɛɛ mimii, bawoe bini?”

¹⁶ Nya utidi əmə əsuə ləwɔnɔ bua nəmfo nsii, ləblə mə! Nya báfo afabe tinti, nya bétsyetsyi bábo lə diyo nəmə leyaleya!

¹⁷ Nnya díbə mfó ésensə efia Efeso kenke itə bə Yudafo ku mba lenni Yudafo kenke áno nnya. Lə nyamfo esoo, sikpi əmuə mə tinti, nya Bonamute Yesu eto diye disi lebe kato lekpe. ¹⁸ Nya mba letsyi akəsi báwuninsə eto bətsyuə kpə díbə bələkə mə asa bua nnya béyifo kasɔ lə betidi eto ənəmi. ¹⁹ Nya mba ni bafate lə mə nti dífi mə afa eto ekue ku kekue ku bəbə báboko nya bátonsə nnya lə betidi eto ənəmi mfó. Ekue ku asa nyamfo kenke eto koya ebuyifo fe sika flubia eto akpi fosi anɔ. ²⁰ Nyamfo lə bote kase Bonamute eto ditiki dísensə ku əsuəale, nya éfo mfo kenke.

Bulə Əbə Lə Efeso.

²¹ Nyamfo eto kamaa, Ləwɔnɔ Kenke ələkə léte Paulo nkə ɔye usu Makedonia ku Akaia lə usu Yerusalem. Nya Paulo leteyi nkə, “Lə ndufə mfó, ele bə nye nsu Roma tsya.” ²² Nya ótsyese wə bawunsəkotsyuə inuə, Timoteo ku Erasto nkə bákato wə lə Makedonia lə ubə. Nya wə letsyime ɔke kama lə Asia mfó itə lefe səke.

²³ Nya lə lefe nəmfó, bulə kplə əbə lə Efeso itsyi lə kusu ko əsuə Kristo nkə bəəsiə nkpə eso. ²⁴ Nwə dínə bulə bomfo óboko ni utidi wə baakpo Demetrio wə ni ɔtsyuentisyue wə lefi sika flubia katsyue Artemi eto esumuyo kəke. Nya nnya bote kənə kutəkə kpə kaboko wə ku wə bawunsəkotsyuə. ²⁵ Diyi lónii, Demetrio ákpadi batsyuentisyue ba kenke bátsya nya

ótɛyi mə nkə, “Bayimi, biyi biə buənyə kutəkə kpə ketsyi lə bo keyifo kamfo əsuə. ²⁶ Nya bənle bɔnɔ, kənyə sitinti kase Paulo əmfo nle bo keyifo kamfo bobiasə kakpe bo kofani, nya ɔnlɛ betidi kpə eto nsusu bobiasə nkə befiə eto asa nnya boeyifo kenke menyifo lesa nə ele bə bakpe disi kasɔ bətə! Lə nyamfo eso bo bikətete ébubə kasɔ! Nya inni Efeso mfo mate ni kaka nyamfo nle bubə. Bomu ɛlɛ bubə lə Asia eto kasɔ kenke! ²⁷ Nya inni bo mate eto keyifo ete lɔɔsɔ kasɔ! Sitintii, Boambe Ufiə Kplɛ Artemi eto diyo ku wə dibu ebonya lə Asia mfo ku lə kawunsia kenke!”

²⁸ Se bánɔ Demetrio eto etiki nyamfoo, ɔblo éfi mə nya bényenki tinti nya báfā bembembe bátɛyi bənkə, “Efoso eto Ambe Artemi ni Ufiə Kplɛ Kenke!” ²⁹ Nya kudu ko bákpo dísensə kófo umə əmə kenke. Nyaso bátsya fe ditsyukpa nya bəmuə Paulo eto bayetsyuə inuə bətsyuə ba baakpo Gaio ku Aristarko ba ditsyi Makedonia. Nya bákpa mə bésuko umə əmə eto katsyakɔ. ³⁰ Nya Paulo tsya léla nkə lə wontsya lə usu mfo, fɛɛ bafokanɔfɔ fɛfɛ mántɔnɔko wə nko. ³¹ Nya lekpake nəmfo eto beninə ba díyifo Paulo eto bayetsyuə tsyaa, léla ɔtɔnkpe bákpe wə bále wə lekpakpa bənkə woensu mfó lə usu ufi wə əsuə okpe lə nnya əsuə kulaa!

³² Nya lə lefe nəmfó əsuəə, diyo nəmə kafa eyi ku kudu. Nya betidi ba díbə bátsya mfóo eto utsyuə saa ku wə lesa nə ɔnlɛ bətɛyi. Nya mə nti kpə mánte lesa nə eso bəbə mfo.

³³ Nya Yudafo bətsyuə díkə Aleksandro bə

usu unyè sètò lè okpasè lesa nè díbè. Nya Aleksandro lébesè ani kato nkè utsyuè saa yè kudu bokpo lè ɔtèyi mè lesatsyuè. ³⁴ Nya se betidi bamfo dínyè bè Yudanyè unii, besi betsyiko kudu bokpo kafa bembembe itè fe abombosɔsɔ ənuè. Nya bátèyi bənkè, “Efoso eto Ambe Artemi ni Ufiè Kplè Kenke!”

³⁵ Efo lefe fè Aba eto unyèsìè ninè wè nkpe mfo léfo mè bəkənsə, nya údi etiki ɔtèyi mè nkè, “Mò bayimi, Efesofò, utsyuè saa lè mi nti yi nkè Efeso mfo ni Ufiè Kplè Artemi eto kəsiəkò. Nya wè kakpakò eto leba kənkəɛ, áfankli ditsyi kato díbè kasò, nya lenkpe lè bo nti. ³⁶ Nya kutsyuè saa əmbə lofo ditiki nəmfo sidia butəkə. Nyaso biyuəsə mi akəsìè nya bieyifo kulesa saa lè ləblɔfi əsuə. ³⁷ Itsyise betidi ba bímuə békpa béboko mfoo, bényu kulesa betsyiko lè Disumuyo nye babiasə bo Ufiè Artemi eto diye tsya. ³⁸ Fɛɛ lə Demetrio ku wè batsyuentsyuə ənyè bè bakpe ditiki ditsyuè lè utsyuə əsuəə, bakponkpo kpe mfo. Nya bonkpe eyi nnya əsuə baakpo akpo. Lə bəyifo kabua kətsyuə, boofò ke buləkə kate mè mfó. ³⁹ Fɛɛ lə lesa bamba ditsyuə kpe bela biə biefi bisukoo, bitə lə bufi busuko umə eto beninə oflò. ⁴⁰ Itsyise nyamfo lə bote fenkə bələ botaka kənyè lə Aba əsuə. Lə Romafò eto bamamanyə əbə bənyə mmi eto diyi nəmfo eto asayifoyifoo, boəmbofo kənyə buləkə, nya buunə bo koto.” ⁴¹ Nya se ɔtèyi etiki nyamfo nkoo, útə bésensə bédú.

20

Paulo Ésu Makedonia Ku Akaia.

¹ Lefe nə bulə bomə díyuə kényeε, Paulo ákpadi bafokanɔfɔ bəbə bátsya læ kalebe kani. Nya se ókpe mə nkεale læ mə bofokanɔ əsuə ólosəə, ókla mə fe údu úsu Makedonia. ² Se údu ɔntɔɔ, Paulo áye læ kəmə ka nkpe læ lekpace nəmfó kenke nya údi mə etiki kpə úfi ókpe mə nkεale fe úsu údufə Akaia. ³ Úsiə mfó fe afa ətsyə. Lefe nə ɔnlε əsuə bumuə nkə læ usu Siria, únyə útsyə lekpo nkə Yudafɔ ba nkpe mfó læ wə ukpə eto esu bəbεbε. Nyaso úfi nsusu bio nkə wesinkli usu ɔye Makedonia. ⁴ Lefe nə ɔnlε buduu, betidi kpə ətəkənko wə. Betidi bamə ni Sopater wə dítsyi Beroia wə ni Piro eto ubi ku Aristarko ku Sekundo ba ditsyi Tesalonika ku Gaio wə dítsyi Derbe ku Tihiko ku Trofimo ba ditsyi Asia eto lekpace ku Timoteo. ⁵ Mba mfo átɔ bo bə beesu bənyə bəsəkə bo læ umə wə baakpo Troa. ⁶ Nya læ Yudafɔ eto Nnamfokuã Eto Abolo Eto Eyididi eto kamaa, búfi ɔklɔ nya búdu læ Filipi, nya búsu bútu mə læ Troa læ eyi anɔ eto kama. Nya búsiə mfó éfo eyi akuanse.

Paulo Ésu Troa Lεfεfε.

⁷ Nya læ Kɔsida eto diyi tutεε, bótsya læ kalebe kani boə læ budi Bonamute eto didisa læ bətsyuə. Nya se Paulo læəbə budu kəsiesə esoo, údi etiki ikulə isu taa ntsyenti. ⁸ Nya báto kakadiε kpə bətsyə læ abanslɔ eto diyo nə əsuə bótsya mfó. ⁹ Nya se Paulo eto etiki nlε bukulə esoo, selabe éfi okosobi wə baakpo Eutiko læ

lefe nə unsi læ diyo nəmə eto mfənsle əsuə. Ófankli utsyi læ abanslo eto botokətəkə tsyəfə mfó úbə ósɔ læ kaso. Nya se bésu bétysi wəə, bənyə bə úkpə. ¹⁰ Fɛɛ Paulo áyifə úsu kasɔɔ, úsu dikpəfi nəmə oflɔ nya úbə kaso óbuta ni nya útsyi ni óboko wə akɔ nya ótəyi mə nkə, “Biankpɔ kudu! Okpə nkpə!” ¹¹ Nya məmblɛ dísinkli bésu kato mfó bésu bédi Bonamute eto lesa nəmə. Lə nnya kama Paulo esi úsiə údi etiki isu ese kalesiəsiə fɛ údu. ¹² Nya se bákpa okosobi əmə ku nkpə besuko diyoo, əsuə əyue mə tinti.

Paulo Etsyi Troa Úsu Mileto.

¹³ Nya Paulo dífi akpa eto kusu úsu Aso. Fɛɛ læ kase útsyue əsuəə, bo éfi ɔklɔ bóto wə setɔ bə læ busu butsyi wə læ mfó. ¹⁴ Nyaso se úbə útu bo læ Aso mfó, údufə læ ɔklɔ əmə əsuə nya bonko wə kenke lídu búsu Mitilene. ¹⁵ Búdu læ mfó nya læ kəsiəsəə, búsu bóyo Kio. Nya læ diyi nəmfo eto kəsiəsə tsyaa, bóyo Samo. Lə diyi tsyəfə əsuəə, búsu búdufə Mileto. ¹⁶ Paulo mánla nkə bobiasə lefe kpə læ Asia mfó nyaso útə bókpa Efeso bófe, itsyise ɔlɛ bɔkɔse. Nya utsyue nkə læ woofoo, ele bə udufə Yerusalem læ Pentekoste eto diyi əsuə.

Paulo Ákla Efeso Eto Bafokanɔfo.

¹⁷ Nya se búsu búdufə Mileto, ókpə batɔnkpə læ Efesofo eto bafokanɔfo eto beninə oflɔ nkə bəbə bənyə wə mfó. ¹⁸ Nya se bəbəə, ótəyi mə nkə, “Bayimi, mímblɛ ta yi kase minke læ mi le nti lefe nə kenke minke mfo əsuə, idu læ diyi tutɛ nə mímblɛ míndufə læ

Asia eto kaso mfo ibe ase momo. ¹⁹ Binye kase mimbokose asue kaso minte Bonamute, le kanyi ku binentu asue eye le Yudafo eto kase bala be balo me eso. ²⁰ Bele ola bebe me. Minni futsye nkpe disiale. Bonamute eto asa nnya minyi le we asue, nnya ni lesa ne minte mi ne, nya memfi kulesa nkula mi. Nte Bonamute eto Ditiki See nemo le betidi nti ku le mi ayo. ²¹ Nya kalebe saa minsuu, nteyi Yudafo ku mba lenni Yudafo keklege minke baye asa bua buyifo le batsyi bawuninse befi me asue bete Onanto, le bafu Bonamute Yesu bano.

²² "Nya momo, Lewono Kenke le me boteyi nke nsu Yerusalem, nya minnyi lesa ne lebe me busu ketu mfo. ²³ Fee le kome ka kenke minye minfee, nyi mie Lewono Kenke alake ote me nke moolabee diyo nye kanyi. ²⁴ Fee meenfi mo nkpe fe lesa ne lefe ite me. Lesa ne lefe ite me ni be nlose keyifo ka Bonamute Yesu lekpe me koni nke nyifo. Nya keyifo ka okpe koni nke nsu nyifo ni be nteyi betidi Ditiki See nemo itsyi le Onanto eto lefone asue.

²⁵ "Nyasoo, nyi mie mimba kenke leno mo asatete itsyi le Onanto eto sekakediko asue, ensie embotsya ku me bio. ²⁶ Nyaso mmii, meete mi bote minke le utsyue ayansa we nkpe eto kusuu, beembufi utidi emfo eto kabua balo me dikpi. ²⁷ Sitintii, memfi Onanto eto sekakediko eto kusu eto asa nkula mi. ²⁸ Le nnya esoo, bebe mi asue kukono. Lewono Kenke diyifo mi mba ni batonkotonko be le bele we bebi ba Onanto difi ute mi nke bele me ola. Bele me kukono, itsyise Onanto eto ubi difi we koto okpo kaso le me disi ufi ulake me utsyiko

lə mə abua əsuə. ²⁹ Nnya minyi ekpa ko mə ni bənkə lə nyani mi ntsyəə, betidi ebubə bataka bənyə bakpɔ mi bələ mi nya boosensə mi fe kase bekiti laakpɔ ku basamu kesensə mə. ³⁰ Nya lə mi nti kulaa tsyaa, mi bətsyuə ébusinkli lə Ditiki Σε nəmə kama bawε mi, bákpa betidi kpə báyenko lə mə kosate eto bidiabidia eto asatete əsuə. ³¹ Bitəkə ənə bikabe lə bekloma kase mínkplatsya ku binəntu lə mi disi nya mínte mi asa ketsye ku kakɔmi itə alə ətsyə nnya minke mi lenti əsuə.

³² “Nya mɔmɔ mfoo, mfi mi nkpe lə Onanto eto ani bə lə ose mi. Lə wə ditiki nə laawun-səko betidii lə lekpe mi nkəale lə bofokanɔ əsuə bo luutə biunyə kedikɔ lə Onanto eto, fe mba úləkə ókpɔ atsyɔ utsyə itə wə əsuə. ³³ Mánssəsə ənəmi lə kuutsyuə saa eto sika sia nye sika flubia nye bikələle əsuə. ³⁴ Mi kosate yi biənkə mɔ ani nyamfo mímfí mínyifo keyifo fe minlə budi nya mimfi minlə betidi ba lətəkəko mə bobə. ³⁵ Nyifo nyamfo kenke lə mfi nte mi kase ele bə bukawunsə ko bakombo, nya lə bekloma ditiki nə Bonamute Yesu lətəyi nkə, ‘Asa butə ətə disuəyuə enso bofo.’ ”

³⁶ Nya lefe nə Paulo dídi etiki nyamfo ólosəə, óse akonki nya wə ku mə léto ola. ³⁷ Nya məmblə ləkəbə wə bále nya béwi nku itsyise balə budu lə bətsyuə ɔflo. ³⁸ Nya nnya kulaa lesə mə nkuenlo bokpe ni nnya ótəyi mə nkə bənsiebunyə wə bio eso. Nya bákpa wə bəsu bətsyə kusu lə ɔklo əmə ɔflo lə lekpo kenye mfó.

21

Paulo Ési Usu Yerusalem.

¹ Nya se bətsyə bo kusu bəlosəə, búsu búdufə lə ɔklo əmə nya bóyila búsu Kos. Se kale dísiəə, búsu búdufə Rodo nya búdu mfo búsu Patara. ² Mfo nya búfi ɔklo wə ntɔ lə Foinike, nya búdu. ³ Se bóntɔɔ, búnyə Kipro eto kasɔ, nya bóyɛ boofe mfo nya búdu bóyɛ ukúe eto lekpa ke búsu búdufə Tiro lə Siria eto kasɔ. Nya búsu kaka booləkə bikə bia nkpe lə ɔklo əmə kafo. ⁴ Se bóyifə búsu uməə, búnyə bafokanɔfɔ ba nkpe mfó. Búsiə lə mə ɔflo eyi akuanse, itsyise Ləwɔnɔ Kenke díkələkə óte bafokanɔfɔ bamfo lesa nə luubə lə Paulo əsuə, nyaso bále Paulo lekpa kpa bə woensu Yerusalem lefe nəmfó. ⁵ Fɛɛ se lefe nə ele bə budu lə mə ɔflo léyoo, bafokanɔfɔ mfó ku mə besio ku bebi kenke ákpa bo esu bətsyə kusu lə lekpo kenye, nya bomble lése akonki bóto ola. ⁶ Nya bútsyə bətsyuə esu fɛ búdufə lə ɔklo əmə kafo, nya məə tsya dísinkli bésu mə ayo.

⁷ Se búdu lə Tiroo, búnyə lə Ptolemai. Mfo búsu búsiəsə bafokanɔfɔ ba nkpe mfo, nya búsiə lə mə ɔflo diyi lóni. ⁸ Nya se kale dísiəə, búdu mfó búsu Kaisarea. Búsu bɔsɔnɔ Ditiki Sɛɛ eto otsyabe Filipino. Uyifo bawunsekotsyue ekuanse ba bələkə lə Yerusalem eto ɔni. ⁹ Ɔkɛ bebisiobi ena ba lensi tɔ bəsə. Beyifo Onanto eto bənyeləkətidi.

¹⁰ Nya búsiə mfó eyi ətsyuə. Lə lefe nə bɔkɛ mfóo, Onanto eto unyeləkətidi utsyuə wə baakpo Agabo étsyi Yudea úbə mfó. ¹¹ Nya se úbə bo ɔfloɔ, ónyankli abɔsu nya Paulo lékle

lè nkè nya úfi óklè wè kosate eto ani ku akpa nya ótèyi nkè, “Lèwónò Kènkè lé bótèyi nkè, ‘Nko ke Yudafo lookle abosu nyamfo eto osate lè Yerusalem nya boofi wè besu bakpe lè mba lenni Yudafo eto beninè eto ani nè.’ ”

¹² Nya se bóno etiki nyamfóo, bo ku betidi ba nkpe mfó kenke ále Paulo lekpa kpa boè wensu Yerusalem. ¹³ Mfó nya ótèyi bo nkè, “Beso bəənle nku buwi nya bənle mē ani bolo mē? Ntónò miə bakle mē lè Yerusalem, lè nsu nkpe lè Bonamute Yesu eso.” ¹⁴ Nyaso lefe nè búnyə boə boəmbəfo wə nsusu bətsyi kawuninsəə, bóyani wə nya bótèyi wə boənkə, “Bonamute Yesu eto lelabi bə itə.”

¹⁵ Lè eyi nyamfo eto kamaa, bomblè əmuə bikè nya búdu búsu Yerusalem. ¹⁶ Nya Kaisarea eto bafokanəfo eto bətsyuə tsya dítənkò bo. Bá kpa bo besuko Kipro eto uninə wə baakpo Mnason bə lè búsu bəsonə wə oflò mfó. Uninə əmfo eyifo ofokanənyə koko. ¹⁷ Nya se búdufə Yerusalem bafokanəfo nkpe mfó áfo bo kukónò tinti.

Paulo Esu Nkè Lè Úsu Unyə Yakobo.

¹⁸ Se kale dísiəə, Paulo ákpa bo nya búsu búnyə Yakobo ku Yerusalem eto bafokanəfo eto beninə. ¹⁹ Nya se búsiəsə mə bólosəə, Paulo átèyi mə asa nnya kenke Onanto leyé lè wə əsuə úyifo lè betidi ba lenni Yudafo nti.

²⁰ Se bətsyuə wə ato balosəə, məmblè kenke átəsə Onanto. Nya bátèyi wə bənkə, “Oyimi lala, ənyə kase Yudafo akpi akpi kpə díkafo bánò nya banlé Moses eto afi lè kóni kekkeke.

21 Bətsyuə átəyi mə bənkə fə letəyi Yudafo ba nkpe lə nlebe nlebe fə bensidi Moses eto afi ku bo akpayifoyifo, nya fátəyi tsya fənkə mba ni Yudafo tsya mensila mə bebi alo. 22 Lə nyamfo eso be ele bə buyifo mómó? Buyi boə bəəbə esu bəbəbə kəbə. Itsyise bəbəbə bə əbə ákpe lə bo oflo mfo.”

23 Nya bətə wə nsusu bənkə, “Bokpe betidi ena bətsyuə lə bo mfo, ba díkaka ntamu.

24 Yenko mə esuko Yudafo eto Disumuyo mfó nya lə fə nku lə bəkpí mi esi nya lə awunsəko mə lə bəfo mə disikpinkpi eto kayo. Nyamfo luutə utidi saa nyə nkə sidia bátəyi lə fə əsuə, nyaso fintsyə lə Moses eto kofi budi lə kəni.

25 Nya bafokanəfo ba lenni Yudafo, bəwəwəni ekue bítə mə bótəyi mə boə, bayè edisa nnya bəfi bətə bəfiə kedi ku kətə ku bebuki ba baawaninsə simuə kaalo eto sinə eto budi, lə baye səsəwə budi.”

26 Nyaso se kale disieə, Paulo ákpa basani bamə nya bəsu bəyifo disikpinkpi eto ləkpa nəmə. Nyamfo eto kamaa, úsu Yudafo eto Disumuyo úsu útə besumunyə bote eyi nnya kama fə disikpinkpi eto ləkpa nəmə loolo itə lə befi kedi eto bikə baboko lə beyifo keditətə eto ləkpa lə mə disi.

Bəmúə Paulo Lə Yudafo Eto Disumuyo.

27 Nya se íbu səkə lə eyi akuanse nyamə lə eyoo, Yudafo bətsyuə étsyi Asia eti bəbə bənyə Paulo lə Yudafo eto Disumuyo mfo. Nyaso bákpadi betidi bətsyuə básə lebo nya bəmuə wə. 28 Nya bənyə mfó banlə kudu bokpo bənkə, “Israel eto basani, bəwunsəko bo!

Osani əmfo ni nwə nle botsyilama kate betidi kenke lə nlebe nlebe asa nnya ńyə lə bo betidi ku afi ku Disumuyo nəmfo əsuə. Nya kama tsyaa, woakpa mba lenni Yudafə kedufənko Disumuyo nnya nle bote nkə bákpe bo Yudafə eto kakenkəkə kamfo kəfiə!" ²⁹ Bátəyi nko itsyise lefe nə lefe məə, bənyə bə Paulo ku Trofimo wə ni Efesonyə balə bəyε kafe lə Yerusalem. Lə nyaso bəfi nsusu bə ókpa wə úsuko Yudafə eto Disumuyo mfó.

³⁰ Nyaso se banle kudu bokpo nkoo, étakasə betidi kenke lə umə əmə nya bátaka ku kudu nya bətsyetsyi bəsu bətsya lə kusumukə mfó. Bətsyuə ənə Paulo babənko lə Disumuyo nya bəti biku kenke. ³¹ Nya lefe nə bála bə lə balo wəə, Romafə eto bamamanyə eto otənkotənkə kplə áno nkə Yerusalemfə kenke átaka bənyə balə bulə bokpe. ³² Lamfolamfo, ókpa bamamanyə ninə ku bamamanyə bətsyuə óyenko nya bəsu kaka banle bulə bokpe mfó. Nya se mba ntənkə mba nle bulə bokpe dínyə bamamanyə bamfóo, báyε Paulo bəblə.

³³ Mfó nya otənkotənkə kplə əmə dítə kusu nkə bəmuə Paulo nya bəfi amana ənuə bákpe wə. Nya fε óto óno utsyə eto okle utidi əmfo ni ku lesa nə úyifo. ³⁴ Nya betidi bamfó eto utsyuə saa eto lesa nə ótəyi ləbə lete. Nya se bamamanyə eto otənkotənkə əmfo mámfo ditiki saa nə banle bətəyi kasə bəno itsyi lə kudu ko betidi bamə nle bokpo esoo, ótəyi nkə bakpa Paulo besu beti bakpe lə bamamanyə eto diyo. ³⁵⁻³⁶ Nya lefe nə báyo kesiee, ibə bə

ele bæ bamamanyə bamə tsi Paulo ku mə ani babesə kato itsyi læ læblɔfi keklege nə sitiditu siamə dífi læ Paulo əsuə eso. Nya bətəkəko mə ku kudu bembembe ku etiki bənkə, “Belo wə!”

Paulo Edi Etiki Uləkə Əsuə Kaso.

³⁷ Nya læ lefe nə baala bæ befi wə besu beti bakpe læ diyoo, Paulo átəyi bamamanyə eto ɔtɔnkɔtɔnko kplɛ nkə, “Əəntə mɛ kusu læ ndinko fə etiki sɛkɛɛ?”

Nya bamamanyə eto uninə əmə lɛtɔ wə nkə, “Bee! Aaɔ Sigriki fɛ?” ³⁸ Nya usi ɔtɔ wə nkə, “Inni fə ni Egiptenyə wə lékpa bewudifɔ akpi ana ba létaka bənyə læ Aba əsuə lefe nə léfe mə læ mfóo, nya bətsyetsyi bédu bésu mfiminti kafo?”

³⁹ Nya Paulo díləkə kənyɛ nkə, “Yudanyə mini. Bále mɛ læ Tarso læ Kilikia eto kaso. Nya umə əmfóo, enni umə keke. Lə nyasoo, lɛkpakpa tə kusu læ ndi ko betidi bamfo etiki.”

⁴⁰ Nyaso uninə əmfɔ átɔɔ útə Paulo kusu nkə udinko mə etiki. Nya Paulo læbɔ úbə únyə læ kesie eto atalakpoe mfo nya óbesə ani kato nya ɔtəyi mə nkə bedi kã. Nya se bédi kãã, údi mə etiki læ Yudafo eto sele əsuə nkə,

22

¹ “Boantomə ku bayimi ba letsya mfo, nɛ mi taflatsyɛ boto! Bitə kusu læ nkpasə mi etiki nyamfo læ bəɔ.” ² Nya lefe nə bəɔ bæ Yudafo eto sele ɔnlɛ budii, bésinkli báyɛ kudu bokpo, bətsyue wə ato. Nya Paulo lɛtəyi mə nkə, ³ “Yudanyə mini, nya bále mɛ læ Tarso læ Kilikia eto kaso. Fɛɛ Yerusalem mfo mínsu suku.

Gamaliel léte me asa. Báte me boantomə eto afi ku mə akpa kenke. Nya mímfí mɔ lekɔəsi kenke míntə Onanto fe kase mi tsya nle buyifo mmi. ⁴ Nya idu lə lefe nəmfóo, ntsyə kaso ku bafokanɔfɔ lə kusu fɔfɔ komfo əsuə butəkəkə, nya mínla miə balo mə. Nyaso múmuə basani ku besio nkpe lə Aba eto diyo. ⁵ Usumunyə Ninə Kenke ku katsyakɔ kamə eto uninə saa ebudi nya minle bɔtɛyi mfo eto adansiɛ, itsyise mə díkawoni ekue kətə me bə nsunkeyifo asa nyamfo. Nya lefe nə míntɔ lə Damaskoo, bətə me əsuəale bənkə nnyə bafokanɔfɔ ba nkpe mfóo, lə mmuə mə, lə nkle mə mfi mboko Yerusalem bə lə bənə mə koto.

Paulo Édi Etiki Itsyi Lə Kase Ótsyi Lekɔəsi Ówuninsə Əsuə.

⁶ “Lə lefe nə mínyɛ míntɔ ibu sɛkɛ lə ndufə Damaskoo, iyifo fe kakəmi eto lefosi abombo ənuəə, lamfolamfo diyənde kekkele ditsyuə dítsyi kato díbə lékpo me lə əsuə! ⁷ Nya míndu míno mínkpo lə kaso nya míno se ɔkɔɛ utsyuə nle etiki budi kátɛyi me nkə, ‘Saulo, Saulo, beso fənyə me lə əsuə mmə?’

⁸ “Nya míntɔ mínkə, ‘Bonamute, owoe feni?’ “Nya usi údi me etiki nkə, ‘Mɔ ni Yesu Nasaretnyə.’ ⁹ Nya betidi ba ku me nyɛɛ, ənyə diyənde nəmfo. Fɛɛ bánno utsyə wə nle etiki budinko mfo eto ɔkɔɛ.

¹⁰ “Nya míntɔ wə minkə, ‘Bonamute, be ele bə nyifo?’

“Nya usi ótɛyi me nkə, ‘Taka, lə esu Damasko. Mfó moote fə lesa nə mínləkə fə miə lə eyifo.’ ¹¹ Diyənde kple nəmfo ába me ənəmi

itə bə betidi ba bonko mə nyεε, ləkəbe mə lə kəni bálε fε búsu búdufə Damasko.

¹² “Nya, osani utsyuə akε mfó wə baakpo Ananias. Uyifo utidi wə leebu Onanto tinti, nya woayε lə bo afi əsuə tsya. Nya Yudafo ba nkpe mfó kenke leebu wə tinti. ¹³ Utidi əmfo əbə únnyə mə lə ɔflo nya óteyi mə nkə, ‘Oyimisani Saulo, sinkli ənyə asa!’ Lə nya koo, mə ənəmi lékpa kε, nya mínyə wə!

¹⁴ “Nya óteyi mə nkə, ‘Bo bana eto Onanto ni futsyə díləkə fə nkə laate wə lelabi, nya lə ənyə wə Ubi Kenke lə ate wə tsya, lə anɔ wə etiki itsyi lə wə kenye. ¹⁵ Ele bə fi nkomə eto ditiki nəmfo esuko kalebe saa fe odansiε esu ateyi betidi kenke lesa nə fənyə nya fanɔ tsya. ¹⁶ Nya məmɔɔ, kulesa mensi bu. Taka ənyə, lə afo ntuflesəfləsə eto lekpa. Lə akpadi wə diye, lə uflə fə abua uwi.’

Onanto Ákpe Paulo Nkə Úsu Mba Lenni Yudafo ɔflo.

¹⁷ “Nyamfo eto kamaa, nsinkli nsu Yerusalem. Nya lefe nə mínsu Disumuyo minle ola botoo, íyifo mə fe selabe minle, nya mínyə buləkəkate butsyuə. ¹⁸ Mfó nya Bonamute kosate leteyi mə nkə, ‘Kəse lə edu lə Yerusalem, itsyise betidi ba nkpe mfo embutsyue fə ditiki nə fɔteyi itsyi lə mə əsuə koto.’

¹⁹ “Nya míntə mbuayε minkə, ‘Bonamute, məmble yi bənkə mə díkesu katsyakɔ isu katsyakɔ kesu kəmuə bafokanɔfo nya mínkable mə. ²⁰ Lə lefe nə banle Otsyabe Stefano boloo,

mintsya átono ku mə, nya bələkə mə awu kato bətə mə mínle fə bákato wə aba kalo.'

21 "Nya Bonamute leteyi mə nkə, 'Taka, lə ama kusu itsyise kaka minle fə botsyese atsyo tinti lə betidi ba lenni Yudafo nti!'"

22 Lə lefe nəmfo kenkee, betidi bamfó nyə kpoo banle wə ditiki ato butsyuə. Fə lefe nə údi wə ditiki nəmfo ólosəə, məmble ákpo kudu bátəyi bənkə, "Aa! Lo wə ku wə ditsyəbi kenke! Yensile bə oké lə kawunsie kamfo kon!"

23 Nya məmble lekpo kudu bembembe ku leblofi bála mə awu lə əsuə, nya bákpa utembu bəsə wə, nya utembu əmə lébe kato ófo mfo kenke. 24 Nya Roma eto bamamanyə eto otónkotónko kplə əmə díte nkə bákpa wə bedufənkə diyó káfo lə bable wə lə babəbe lesa nə eso Yudafo bamfo nle wə kudu bokpo. 25 Fə lefe nə bákple wə bəəbə wə bəble, Paulo áto omamanyə ninə oni wə dińyə mfó nkə, "Kusu kpe bə bable Romanyə wə bánkpronko to lekpo?"

26 Se uninə əmfo leno nyafoo, úsu otónkotónko kplə əmə oflo nya óto wə nkə, "Be biə biyifo mfo mmə? Osani əmfoo, Romanyə uni lo!"

27 Nyaso bamamanyə eto otónkotónko kplə əmfo dísu Paulo oflo nya óto wə nkə, "Be fanle bətəyi? Romanyə feni?"

Nya Paulo díte mbuayə nkə, "Ee!"

28 Nya otónkotónko kplə əmfo leteyi wə nkə, "Mintsya Romanyə mini. Fə mɔɔ, atabi kpə míntə fə mimfiani Romanyə!"

Nya Paulo dítə wə mbuayɛ bio nkə, “Μο αλεε, mo anto ku ambe kenke eyifo Romafɔ.”

²⁹ Lamfolamfo se betidi ba bə bable wə lə batɔ wə kenye eto etiki banɔ léte bə Romanyə unii, difufu əmuə məmblɛ kenke nya bányi besu kama. Nya lefe nə mə ɔtɔnkɔtɔnko kplɛ léte nkə Romanyə unii, sikpi əmuə wə tinti, itsyise wə ni futsyɛ dítə kusu nkə bakpe wə lə amana əsuə.

Bákpa Paulo Bésuko Bakponkpo Ɔflo.

³⁰ Bamamanyə eto ɔtɔnkɔtɔnko kplɛ əmfo ála nkə waate lesa nə díbə fɛ bɛfi etiki lə Paulo əsuə. Nyaso se kale dísiə, ókpadi Yudafɔ eto besumunyə ninə ku mə bakponkpo kenke nya məmblɛ díbə bakɔ. Nya útə nkə banyankli Paulo nya bákpa wə báboko mə ənəmi bə lə bedufə lə wə etiki əsuə.

23

¹ Lefe nə Paulo létsyilamasə ənəmii, únyə Yudafɔ eto bakponkpo ba díkəbə bensi lə lekpokakpokɔ mfó, nya ɔtɛyi mə nkə, “Bayimi, mo lekɔəsi anle mə dikpi bolo lə Onanto eto ənəmi ibə ese lə mmi eto diyi nə mfo.” ² Nya se Ananias wə ni Yudafɔ eto Usumunyə Ninə Kenke lə mə nti mfó lenɔ kase Paulo dítə mbuayɛ bomfoo, ɔtɛyi mba ńyə lə Paulo ɔflo mfo nkə basɔ wə lə kenye. ³ Mfó Paulo letɛyi wə nkə, “Onanto əbɔsɔ fə nko ke! Fə nwə ni ofati wə bákua diflubi futututu! Nte okponkpo wə eto okle fe ni mfo? Nte kɔfi ko eto okle əsuə fáye fanle mə lekpo bokponko, fɛɛ fə əmə ke ńyə lə ko əsuə se fətə kusu fə basɔ mə!”

⁴ Nya mba dínyè lè Paulo òfò mfó létò wè bènké, “Onanto eto Usumunyè Ninè Kenke fanlè boka mmè?”

⁵ Lè nyasoo, Paulo ètè mbuayè nkè, “Mò bayimi, Israelfò, mánte nko minkè wè ni Usumunyè Ninè Kenke. Lè nko inii, eni méndi wè etiki nko. Itsyise bátèyi lè Awónisa Kenké eto Kukue nkè, ‘Mántèyi etiki bua saa nnya dínyè lè mi batónkotónko èsuè.’ ”

⁶ Nya Paulo ènyè nkè, betidi ba díbè bátsya mfó eto bètsyuè eyifò ditsyukpa nè baakpo Sadukifò, nya bètsyuè tsya diyifò Farisifò. Lè nyasoo, ófã bembembe ótèyi nkè, “Mò bayimi, Farisinyè mini! Nya Farisinyè eto kafo bale mè bétsyiko! Nyaso banlè mè lekpo bokponko mmi nè itsyise mfo nnò miè bèkpenké si bootaka betsyi òkómè bèbè bio!” ⁷ Nya lefe nè Paulo létèyi nko eto ditiki nèmfo ólosè, dikunè kèdiè ko dídufè lè etsyukpa ènuè nyamfo eto nti, nya báma lè akpa ènuè. ⁸ Itsyise Sadukifò aatèyi bènké bèkpenké ènsièmbotaka, nya Onanto eto batónkpe ku awónò èmbè, fèè Farisifò áfo nyamfo kenke bánò.

⁹ Mfo nya kèdiè dídufè mè lenti nyanklaa. Mfo nya kòfi eto bateasa ba ni Farisifò dínyè lè Paulo eto ditiki nèmè eto kama bè ònukualè ótèyi. Nya bákpo kudu bembembe bátèyi bènké, “Boènyè lesa bua saa lè wè èsuè! Nya lè lèwónò ditsyuè nye Onanto eto ótónkpe utsyuè nlè wè etiki budinkoo, be lebia lè nnya èsuè?” ¹⁰ Mfóo, etiki eto kènè kamè èbè kake ale tinti. Nyaso bamamanyè eto ótónkotónko kplè èmè áte sikpi nkè boonè Paulo bésense

nyasoo, ótèyi wə bamamanyə nkə bakpa wə besu beti bakpe lə Aba eto diyo.

¹¹ Nya diyi nəmfo eto ntsyəntii, Bonamute əbə Paulo ɔflo nya ótèyi wə nkə, “Paulo, kpe utu! Fe kase fənyə fédi mɔ ditiki nəmə eto adansiə lə Yerusalem, nko ke fuunyə edi ni lə Roma tsya nɛ.”

Yudafɔ Ákpe Disi Bənkə Baalo Paulo.

¹² Nya se kale dísiə, Yudafɔ bətsyuə áka ntamu bənkə bəəmbudi lesa nye bənə ntu isu ese lefe nə eto lefe balo Paulo! ¹³ Nya betidi bamfo ebuyifo fe betidi fosi ana ku kama. ¹⁴ Nya bésu besumunyə ninə kenke ku mə batɔnkotɔnko ɔflo nya bésu bátèyi mə bənkə, “Boka ntamu boənkə boembudi nye bunə kulesa isu ese lefe nə boolo Paulo. ¹⁵ Lə nyaso mi ku bakponkpo tɛyi bamamanyə eto ɔtɔnkotɔnko bə lə okpa Paulo oboko katsyako mfó. Biyifo fenke bela biə bisi biatɔ wə etiki nyamə eto lekpasə. Nya lə bakpa wə balə bobokoo, lə bolo wə lə kusu.”

¹⁶ Nya se Paulo eto utitabo lenɔ etiki nya kenke bátèyi mfo esoo, útsyətsyi úsu Aba eto diyo kaka bákpe Paulo nya úsu úyu ótèyi wə etiki nya bátèyi.

¹⁷ Nyaso Paulo ákpadi omamanyə ninə wə dínyə lə mfó nya ótèyi wə nkə, “Kpa okosobi əmfo esuko mi ununə ɔflo. Ɔyenko ditiki keklege nkə lə ɔtèyi wə.”

¹⁸ Lə nya esoo, omamanyə əmə ákpa okosobi əmfo úsuko mə uninə əmə ɔflo. Nya ótèyi wə nkə, “Paulo wə bákpe lə diyo mfo lekpadɪ mə

nya ótɛyi mɛ nkɛ nkpa dikpɛfi nɛmfo mboko fɛ
ɔflɔ lɛ ɔtɛyi fɛ ditiki ditsyuɛ nɛ ɔnyɛnko.”

19 Nyaso bamamanyɛ ninɛ kenke eto
ɔtɔnkɔtɔnko ɛmfo ákɔbɛ okosobi ɛmfo lɛ
kɔni nya ókpa wɛ usuko lɛkpɔ nya ótɔ wɛ nkɛ,
“Bɛ fanyɛnko fɛ atɛyi mɛ?”

20 Nya ótɛyi wɛ nkɛ, “Yudafɔ bɛtsyuɛ ákle
kenyɛ ku mɛ beninɛ bɛnkɛ bɛɛbɛ balɛ fɛɛ
lɛkpakpa bɛ lɛ akpa Paulo aboko katsyakɔ mfó
kuseɛ ku nsusu bɛ lɛ batɔ wɛ etiki ɛtsyuɛ.

21 Fɛɛ mamfo mɛ etiki, itsyise mɛ betidi fɛ
awosi ana ku kama ɛbɔbiɛ lɛ kusu komɛ kala
wɛ kusu. Betidi bamfo akle kenyɛ bɛ boolo
Paulo fɛ boodi lesa nye bɛnɛ ntu. Nyaso balɛ
kusu bɔbɛbɛ ɛɛɛ lɛ fɛ. Boomuɛ ɛsuɛ besu
babɔ lɛ kusu mfo, itsyise balɛ kusu bobe bɛ
ɛbɔtɔnɔ ɛtɛ mɛ nko.”

22 Bamamanyɛ eto ɔtɔnkɔtɔnko ɛmfo ɛkɛ wɛ
ato nkɛ, “Mɛntɛ lɛ kutsyuɛ saa lɛ usi ɔnɔ ditiki
nɛ fátyi mɛ mfo blɛmblɛ!” Nya útɛ okosobi
ɛmfo kusu dídu.

*Bákpa Paulo Bésuko Aba Eto Unyɛsiɛ Felike
ɔflɔ.*

23 Nyamfo eto kamaa, omamanyɛ ninɛ ɛmfo
ákpadɛ wɛ beninɛ inuɛ nya ótɛyi mɛ nkɛ,
“Bɛbɛbɛ bamamanyɛ alofa ɛnuɛ ba luusu
Kaisarea mmi ku kɛtsyɛ abombo ɔwɔnɔmbɛ.
Bɛbɛbɛ betidi alofa ɛnuɛ ba tsya luutsyi afle
ku betidi fosi akuanse ba lɛɛsiɛ lɛ batɔmini.

24 Bitɛ Paulo batɔmini lɛ usiɛ lɛ bekpa wɛ
bɛyɛnko buɛ bisuko Aba eto Unyɛsiɛ Felike
ɔflɔ.”

²⁵ Nya ówoni kukue kutsyuə nkə befi besuko unyesie əmə nkə,

²⁶ Kukue komfo etsyi mə Klaudio Lisia oflo nya minlə ko bufi katsyese fə Boote kplə Felike minlə fə busiəsə.

²⁷ Yudafə dımuə utidi əmfo nya yoofu budi bə bala bə baalo wə fə mintə bamamanyə miə bafo wə, itsyise nno bə Romanyə uni. ²⁸ Nyaso nkpa wə nsuko mə katsyako bə lə banə lesa nə uyifo. ²⁹ Nnyə ntsyə lekpo minkə nnya eso bəmuə wə mfo ye lə mə Yudafə eto afi əsuə nya inni bota kebu bo eso ele bə bakpe wə lə diyo nye balo wə. ³⁰ Lə lefe nə utsyuə letəyi mə ənkə balə disi bubu lə wə əsuə bə lə balo wə, lamfolamfo mbu disi minkə lə nkpa wə mboko fə oflo nya lə ntəyi mba wə ku mə lekə etiki miə befi kabua ka uyifo baboko fə oflo.

³¹ Nyaso bamamanyə bamfó eyifo lə lesa nə bətəyi mə əsuə. Nyaso ketsye kamfó, bákpa Paulo báyenko taa Antipatri. ³² Nya se kale dísiə, bamamanyə ba nye lə akpa ésinkli bəsu Aba eto diyokakpeko mfó, nya bətə mba ləəsiə lə batəmini bə bayenko Paulo besuko Kaisarea.

³³ Se bəsu bədufə, bákpa Paulo ku kukue ko bətə mə mfo bəsu bətə Aba eto Unyesie əmə. ³⁴ Nya lə lefe nə onlə kukue komə boklaa, óto Paulo kaka útsyi. Se óno nkə Paulo etsyi Kilikiaa, ³⁵ usi ótəyi wə nkə, “Muudufə lə fə etiki nyamfo əsuə nno nya kukəno lə lefe nəmə ayo lə fonko betidi ba lekə etiki mfó əbə.” Nya usi útə wə bamamanyə ba nyə mfó nkə bákpa

Paulo besu beti bakpe læ diyo nɛ Oka Herodes létɔ læ bakase wɛ.

24

Yudafɔ Ála Etiki Bɛtɛkɛ Paulo.

¹ Eyi anɔ eto kamaa, Usumunyɛ Ninɛ Kenke Ananias ku Yudafɔ eto beninɛ bɛtsyuɛ ku mɛ Otsyiami wɛ bákpɔ Tertulo ɛbɛ Kaisarea. Bɛbɛ Felike ɔflo bɛ læ bɛbɛ babɔ wɛ kabua ka Paulo nɛ buyifo.

² Nya se bákpadi Pauloo, Tertulo ákpe kɛnyɛ ɔtɛyi nkɛ, “Bo Ububutidi, lefe kpɛ ni nɛmfoo, diyuɛ akɛ bo lenti ɛyɛ læ fɛ kobe ku bote butsyue bo fefi fanyɛnko bo eso. Nya bunyɛ boɛ bɛtsyikawuninɛ sɛɛ kpɛ tsya ɛbɛ læ bo kasɔ mfo kenke. ³ Nyamfo eso bo Yudafɔ kenke læ fɛ ani bɔsɔ. ⁴ Nya bɔlɛ fɛ lekpa kpa bɔlɛ boɛ læ bɔyɛ fɛ lefe bobiasɛ, læ etsyue ato anɔ etiki nya boɛbɛ bɛtɛyi itsyi læ osani ɛmfo ɛsuɛ.

⁵ “Se bunyɛ wɛ, bunyɛ boɛ uyifo nwɛ laakpe bulɛ, nya woatsyilama kafe lefe saa akabiasɛ Yudafɔ eto nsusu læ kalebe saa læ kasɔ kamfo kenke bɛ læ bɛnɛ asa bua baboko læ bɛnyɛ Aba læ ɛsuɛ. Nya wɛ ni ditsyukpa nɛ baakpo Nasaretfɔ eto ɔtɔnkɔtɔnko. ⁶ Nya búnyɛ tsya boɛ úkatsyilama kɛyifo asa nnya díte bɛ ókpe bo Yudafɔ eto Disumuyo kɔfɔ fɛ búmuɛ wɛ. Bola boɛ eni boeyifo wɛ lesa nɛ dínyɛ itɛ asa bua nnya uyifo únyɛ læ bo afi ɛsuɛ. ⁷ Fɛɛ bamamanyɛ eto ɔtɔnkɔtɔnko ninɛ Lisia díbɛ ólɛ wɛ ófo, nya útɛ ɛsuɛale nkɛ wonko mba lɛkɛ etiki bɛ lekpo eti læ fɛ ɛnɛmi. ⁸ Nyaso

ebfofo wə bəto lə anɔ lə etiki nnya bóteyi mfo eyifo sidia.”

⁹ Nya Yudafɔ bamə kenke ləko bédi adansiə bátəyi bətəkə lə nnya kenke Tertulo létəyi bə iyifo ɔnukuale.

Paulo Édi Etiki Ókpansə Wə Etiki Lə Felike Eto Ənəmi.

¹⁰ Nya lefe nə Aba eto unyəsia emfo diyifo Paulo kɔni nkə udi etikii, Paulo ətsyə kasɔ nkə, “Anto, nnyi miə fə ni futsyue laakpo akpo lə Yudafɔ nti alɛ kpə ni nyamfo. Lə nyaso iyifo mɛ disuəyue bə ndi etiki nləkə mɔ əsue kasɔ lə fə ənəmi. ¹¹ Yuuyifo fə bote bənkə iyifo fe lefosi eyi ənuə ni nyamfo se mimbə Yerusalem mimbə lə Yudafɔ eto Disumuyo mfó bə lə ntə kedi. ¹² Nya kuutsyue mənəyə se bonko kuutsyue nɛ etiki bunə nye minkpe bulə saa lə Yudafɔ eto Disumuyo mfó nye lə Yudafɔ eto ntsyakɔ tsya nnye lə umə əmə kafo. ¹³ Nya betidi bamfo eto kuutsyue saa əmbofo kulesa bunyə kate sitinti, bə etiki nnya bátəyi mfo eyifo sitinti. ¹⁴ Nyaa, ditiki nə əsue mɔɔtɔnɔ ku mə ni bənkə nnyə lə boantomə eto Onanto eto bofokanɔ eto kusu ko mə bənkə iyifo ditsyukpa nə nnyə lə mə əsue. Nnya ni bə mmfo Moses eto kɔfi nno keklege ku asa nnya bawɔni bákpe lə Onanto eto bənyeləkətidi eto ekue əsue. ¹⁵ Mfi ənəmi ntəkə lə Onanto əsue fe kase mə tsya dífi mə ənəmi bətəkə bə betidi ba kenkee, bə basɛ ku babua tã ebotaka betsyi ɔkɔmə bəbə. ¹⁶ Lə nyamfo esoo, mfi mɔ əsueale kenke

nkpe bæ nlækə mɔ nsusu nte læ nkpa læ nyamfo əsuə læ Onanto ku betidi kenke eto ənəmi.

¹⁷ “Alə kpə ni nyamfo mensikə læ Yerusalem. Nya misinkli mimbə miə mufi ətəsa ntə bakombo ba ni mɔ kosate eto betidi nya læ ntə Onanto kedi tsya. ¹⁸ Lə lefe nə mínyifo disikpinkpi eto lekpa mínlosəə, Yudafɔ bətsyuə əbə bənyə mə læ Disumuyo mfó. Nya bonko mba laakpo kudu kakpe bulə saa mányə. Nya mɔ əmə tsya mánkpe bulə saa. ¹⁹ Yoofɔ budi bæ Yudafɔ ba ditsyi Asia eto kasɔɔ, mə ele bæ bebə fə ɔflɔ. Nya læ mɔ ku mə kpe etiki ətsyuəə, nnya booləkə batəyi nə. ²⁰ Nnye betidi ba nsi mfó, yoofɔ budi bæ bɔtəyi asa bua nnya eto dikpi nə bálo mə lefe nə Yudafɔ eto bakpronkpo ninə ba ləkə mfó fə bákpronko mə lekpo. ²¹ Enso ditiki nə mímbesə ɔkɔə kato míntəyi læ lefe nə mínyə læ mə ənəmi minkə, ‘Mbə katsyakɔ mfo læ nlækə mɔ əsuə kənyə minkə mfo nno minkə bəkpənkpə si bootaka bətsyi ɔkɔmə bəbə’ eso bəkpronko mə lekpo?”

²² Nyaso Felike wə nyi kusufɔfotsyɔntsyɔ eto ditsyukpa nya ófo ditiki nəmfo óno tintii, átəyi Yudafɔ bamfo nkə, “Bisinkli bəyɛ isu ese lefe nə bamamanyə eto ɔtɔnkɔtɔnko kplə Lisia luubə fə læ nla ditiki nəmfo nlækə.” ²³ Nya útə kusu nkə omamanyə ninə kpa Paulo usu okpe læ diyo. Fəə balə wə ola kukɔno, læ bətə wə bayətsyuə ba luubə bæ bənyə wə nnye baboko wə asaa, kusu.

Paulo Átəyi Felike Ku Drusila Wə Etiki.

²⁴ Lə eyi asiani ətsyuə eto kamaa, Felike ku wə usiə Drusila wə ni Yudanyə əbə, nya útə nkə bakpa Paulo baboko, nya údi mə etiki itsyi lə Yesu Kristo eto bofokanə əsuə. ²⁵ Nya lefe nə unsi ənlə asa kasə buləkə kate mə itsyi lə nkə səe siəsie ku əsuə ola bələ ku Onanto eto lekpo kponkpo nə ləəbə bubə kama kamaa, sikpi alə Felike tinti. Mfó, nya Felike lətəyi wə nkə, “Taka lə edu. Nya lə nsi nkə lefe səe, muutə bakpadi fə bətə mə.” ²⁶ Nya se úbu nkə Paulo ebuyifo nte butsyuə utə wə esoo, úkəkpe nkə bákakpadi wə lefe saa lə wonko wə lə bəkədi etiki lə bətsyuə.

²⁷ Lə alə ənuə eto kamaa, bələkə Felike bédunko nya báboko Porkio Festo lə wə kənyə. Nya se Felike ləbəbə nkə Yudafo la wə asa esoo, útə kusu nkə Paulo si əkə diyo nəmə mfó.

25

Paulo Éfi Wə Etiki Úsuko Okankplə Kaisare Ɔflo.

¹ Eyi ətsyə eto kama se Festo díbə údufə lə wə sininə kedikə, údu lə Kaisarea úsu Yerusalem. ² Mfó nya besumunyə ninə ku Yudafo eto beninə lətəyi wə etiki itsyi lə Paulo əsuə. Nya bələ wə lekpa kpa bənkə ³ okpa Paulo oboko Yerusalem. Nya mə nsusu ni bənkə bəbə bəsəkə wə lə kusu. Nya lə ubə ələ bofee, lə balo wə. ⁴ Nya Festo lətəyi mə nkə, “Paulo labe lə diyo lə Kaesarea. Nya mintsya luubə mfo lefe kliminti eto kama. ⁵ Nyaso bitə

lə mi beninə lə bəbə mfó lə bəbə bələkə kabua ka úyifo bate.”

⁶ Lə eyi mflamfla nye lefosi eto kamaa, Festo ésinkli úsu Kaesarea. Se kale dísiəə, ókpadi Paulo eto lekpo nəmfo. ⁷ Nya se Paulo díbə údufə lekpokakpoko mfóo, Yudafə ba ditsyi Yerusalem əbə bənyə bətsyilama wə nya báwe etiki kpə bətəkə wə lə əsuə nya bəmfo kenye buləkə kate ənukualə wə nkpe lə nnya.

⁸ Paulo édi etiki ótəyi nkə, “Ményifo kabua saa nta Yudafə eto kəfi nye Disumuyo nye Okankplə Kaisare eto kəfi əsuə mbu.”

⁹ Nya se Festo léla nkə lə Yudafə la wə asa esoo, ótə Paulo nkə, “Ala fənkə eesu Yerusalem lə nsu nkponko fə lekpo nəmə mfó?”

¹⁰ Nya Paulo létəyi wə nkə, “Owo. Iyifo mē kusutətə bənkə kasə kamfo eto Okankplə Kaisare kosate kponko mē lekpo nəmfo. Fə kosate yi sitinti fənkə manta kəfi sa mbu nyifo kabua sa lə Yudafə əsuə. ¹¹ Lə nyifo lesa nə dínyə itə bə balo məə, mətətonə miə balo mē! Fəə lə mánta kəfi saa mbuu, yembutə kusu bə fə nye utidi bamba lə ufi mē utə betidi bamfo lə balo. Lə nyaso mfi mə etiki nlə butsyə lə Okankplə Kaisare eto ənəmi!”

¹² Nyamfo eto kamaa, Festo ku wə beninə ále etiki nyamə bábe nya ótəyi Paulo bənkə, “Se féfi fə etiki fanlə Okankplə Kaisare butə esoo, ebusu Okankplə Kaisare eto ənəmi.”

Oka Agripa Ku Berenike Áno Paulo Eto Etiki.

¹³ Lə eyi ətsyuə eto kamaa, Oka Agripa ku wə ɔyimisio wə baakpo Bernike əbə Festo ɔflo lə Kaisarea bə lə bəbə bənyə wə bəsiəsə.

¹⁴ Bəsiə mfó eyi kpə nya Festo dífi Paulo eto etiki ətəyi Oka əmfo nkə, “Osani utsyuə labe lə Aba eto diyo mfo, nya Felike léyani utsyə.

¹⁵ Lefe nə mínసు Yerusalem, besumunyə ninə ku mə batɔnkotɔnko átəyi mə etiki nnya bála bətəkə wə, nya bátəyi mə bə ntə kusu lə balo wə dikpi.

¹⁶ “Nya mínləkə kasɔ mínte mə miə Romafɔ eto kɔfi məntə kusu bə balo utidi dikpi fə lə bakponko wə lekpo. Ele bə bətə wə kusu lə wə ku betidi ba ləkə etiki lə batsya batəyi nya fə lə balo wə dikpi. ¹⁷ Lefe nə bəbə mfo lə etiki nyamfo əsuə, mintsya mémfi nnya ntsyə lə əsuə. Lə nnya kəsiəsə eto olesiə, ntə miə bakpa osani əmfo baboko mə lekpokakpoko.

¹⁸ Fɛɛ etiki nnya béfi lə wə, menyifo etiki bua nnya mímbu miə nnya boofi lə wə əsuə.

¹⁹ Asa nnya bátəyi mfó eyifo etiki nnya ditsyi lə mə kafokanɔ ku utidi wə baakpo Yesu wə díkpə, nya Paulo, wə nle bətəyi nkə okpe nkpə əsuə! ²⁰ Iyifo mə basaa nya mante kase mɔɔyɛ nla etiki nyamə. Lə nyaso ntə Paulo lə woola nkə woefi ditiki nəmə usuko Yerusalem lə usu uləkə etiki nyamfo kənyə lə Yerusalem mfó.

²¹ Nya Paulo lətəyi nkə óla nkə woefi wə etiki usuko Okankplə Kaisare lə udi, lə nyaso ntə miə beti wə bakpe lə diyo isu ese lefe nə mootsyese wə Okankplə əmə ɔflo.”

²² Nya Oka Agripa lətəyi Festo nkə, “Nla miə mə kosate lə nno wə ditiki nəmə.”

Nya Festo leteyi wə nkə, “Ebono ditiki nəmfo kusee!”

Paulo Ebə Agripa Eto Enəmi.

²³ Nya se kale disieə, Oka Agripa ku Berenike álokɔ ku bekankə bəbə lekayo nya bédufə lekpokakpokɔ mfó. Nya bamamanyə ku umə əmə eto beninə dítəkəko mə bəəbə. Nya Festo dítə əsuəale nkə bakpa Paulo baboko.

²⁴ Nya Festo leteyi nkə, “Oka Agripa ku mi mba kenke díbə bétsya mfo, osani əmfo ni utidi wə Yudafo ba nkpe lə Yerusalem ku Kaisarea mfo kenke tsya léla bə balo! ²⁵ Fəe lə mə nsusu əsuəə, wényifo kulesa nə dítə bə balo wə dikpənkpí. Fəe wə əmə tsya nkə úfi wə etiki útə bo Okankplə. Nya mintsya mánni nko. ²⁶ Fəe be ni lesa nə ele bə nwəni ntə bo Okankplə əmfo? Itsyisee, wényifo tɔ kabua saa mə. Lə nyaso nkpa wə mboko mi ku fə Oka Agripa titlu, minkə lə bidufə lə wə ditiki əsuə lə bete mə ditiki nə ele bə nwəni ntsyese wə. ²⁷ Itsyisee, yanlɛkɛ bə nkpa nwə bákpe lə diyo ntsyese kasɔ kamfo eto Okankplə lə lefe nə eto lefe mənnyə kabua ka úyifo ka mɔwəni ntsyese wə.”

26

Paulo Áta Wə Əsuə Eto Disi Lə Agripa Eto Enəmi.

¹ Nya Agripa leteyi Paulo nkə, “Kusu kpe bə di fə etiki.”

Lə nnya esoo, Paulo ábesə wə kəni kato nya údi etiki óteyi nkə, ² “Bo Oka Səe Agripa, disí

εκρε κρε με mmi bæ moofɔ mɔ ditiki buləkə kate læ fə ənəmi læ nnya eso Yudafɔ dífi etiki læ me əsuə. ³ Itsyise nyi miə fəə, eyi Yudafɔ eto kənə ka nkpe læ mə nti ku mə akpa kenke kukɔɔ. Nyamfo esoo, minlə fə lekprakpa nə. Kpe utu læ anɔ mɔ etiki ətə me.

⁴ “Yudafɔ kenke yi kase mínle mɔ əsuə ola idu læ mɔ sikpefi lefe læ mɔ umə ku læ Yerusalem tsya. ⁵ Lə bɔɔtəyi ɔnukualəε, nko seka mísie nkpe fe Farisinyə itsyi taa mɔ sikpefi lefe nə. Nya Yudafɔ eto afi ku akpa kpe ale eso nsumu bamba saa eto ale kenke. ⁶ Lə nyaso ete béfi etiki nyamfo banlə butəkə me læ əsuə nə læ kase mińyə minlə kusu bobə itə kənyε ka Onanto letəyi bo bana mə utsyə eso. ⁷ Israelfɔ eto lefosi atobi ənuə nnya kenke læ bokplatsya kekkele kətsyə ku kakomi bæ læ mə tsya læ bənyə kusu ko minlə bobə mfo. Bo Oka Σεε, nyamfo eso Yudafɔ nlə me kənyε bola kətəkə me etiki læ əsuə nə. ⁸ Beso ele bæ ilə bæ mi mba nkpe mfo kenke fo bəɔ biə Onanto aatakasə bəkrənkpe?”

⁹ “Lefe nə léfe mməə, mfi nnya ntəkə læ mɔ əsuə miə muuyifo lesa saa nə moofɔ læ nńyə læ Yesu wə ni Nasaretnyə eto mba ntəkəko wə læ əsuə. ¹⁰ Yudafɔ eto besumunyə ninə ətə me əsuəale bæ mmuə betidi kenke kpə nkpe læ diyo læ Yerusalem. Nya mba bálo læ mə nti tsyaa, íyifo mɔ lelabi bæ ibə nko ¹¹ Ntəkəko mə nya mínkpɔ mə nya mínte mə ohiā eyε isu kəmə bamba ka letsyo kulaa tsya. Nya míntə miə beyifo mə asafimfi læ Yudafɔ eto ntsyako kenke. Nya míńyə mə læ əsuə ku ləblɔfi miə

bedi mbusiotiki nnya dińyè læ Yesu əsuə.

Paulo Áteyi Kase Útsyi Ōwuninsə Útəkəko Yesu Kama.

¹² “Nko eto ditsyəbi əsuə minke minye minto læ Damasko ku əsuəale fe kase besumunyə ninə dítə mə. ¹³ Bo Oka Σε, kase minye kusu læ kakəmi eto lefosi ənuə lefee, nnyə diyənde nə lekpa lenso mfenti eto kofe ditsyi kato nya lékpo létsyilama bonko mba nye bəntə. ¹⁴ Nya mfó se bəmbə dídu bónə, nno əkə utsyuə læ Yudafo eto sele əsuə nle bəteyi nkə, ‘Saulo, Saulo, beso fəńyə mə læ əsuə nko? Lə áta biyu kokpaa, fə kosate ete lofo lefabe.’

¹⁵ “Nya míntə wə minkə, ‘Bonamute, owoe fe ni?’

“Nya əkə əmə ləteyi nkə, ‘Mə ni Yesu wə fanle bəkpənko kekleke. ¹⁶ Məmə, taka əńyə! Se mínkələkə əsuə mínte fə esoo, muufi fə nyifo mə uyifoyifo. Eboteyi kawunsie eto betidi kenke lesa nə fənyə mfo ku asa nnya muukələkə nkate fə. ¹⁷ Nya kaka minle fə bətsyese, moose fə, nləkə fə ntsyiko læ fə betidi ku læ bele bamba tsya nti. ¹⁸ Muutə asini mə ənəmi nnya luutə bə ebuləkə mə etsyiko læ Obonsam eto əsuəale ku ketuntu ka bankpe əsuə bə læ bafo Onanto eto əsuəale ku diyənde nə əsuə onkpe banə. Bə læ Onanto læ ufi mə abua ətsye mə itə bə læ bənyə kəsiəkə kato fe mba úləkə óboko wə akə báfiani mba úləkə utsyə itsyise báfo mə bánə eso.’

Paulo Édi Etiki Itsyi Wə Keyifo Əsuə.

19 “Lə nyasoo, Oka Agripa, nyamfo eso mánye buyifo lə nnya Onanto díləkə óte mē itsyi kato əsuə nɛ. 20 Ntsyiko Ditiki Sɛɛ nəmə budi kate Damaskofɔ lə nnya kama Yerusalemfɔ, lə nnya kama Yudafɔ kenke ku mba lenni Yudafɔ tsya miə besinkli lə mə abua əsuə lə befi mə əsuə bətə Onanto, lə bate lə mə asayifoyifo əsuə bə bátsyi báwuninsə sitinti. 21 Nyamfo eso Yudafɔ dímuə mē lə Yudafɔ eto Disumuyo nɛ. Nya bála bə eni baalo mɛ. 22 Fɛɛ Onanto ələkə mē utsyiko lə mə ani. Nyaso minsi minkpe nkpə minlɛ adansie nyamfo budi kate mi beninə ku betidi kenke tsya nɛ. Lesa nə minlɛ bətɛyi mfoo, nnya tututu ni nnya Onanto eto bənyeləkətidi ku nnya Moses lɛtɛyi bə yuubə itə nɛ. 23 Nnya ni bə Nwə Onanto Lékpɔ ɔhile Utsyə ebubə unyə kanyi. Nya wə ni utidi tute wə lootaka utsyi ɔkɔmə ubə, nya wə luunə diyənde oboko Yudafɔ ku mba lenni Yudafɔ kenke.”

24 Lamfolamfoo, Festo áfa ótɛyi nkə, “Paulo, disi ábia fə! Fə sikuenta kplɛ siamə ábiasə fə disi!”

25 Nya Paulo lɛtɛyi nkə, “Ububutidi Festo, disi mambia mɛ. Biemfi ditiki nəmfo fe aytiki. Etiki tinti minlɛ bətɛyi. 26 Sitinti, Oka Agripa yi etiki nnya minlɛ bətɛyi mfo. Nyaso minlɛ wə etiki budinko ku utu faa nɛ. Mfo nnɔ miə nyamfo eto kulesa menyifo wə akulasa, uyi nnya lesa saa. 27 Oka Agripa, áfo nnya Onanto eto bənyeləkətidi lɛtɛyi ánɔ? Nyi miə áfo mə ánɔ.”

28 Nya Agripa lɛtə Paulo nkə, “Ala fə ntsyi

nwuninsə mfiani Ukristonyə lə lefe kliminti nəmfo əsuə?”

²⁹ Nya Paulo dítə mbuayə nkə, “Lefe kliminti dini o-o, ləkentsyε dinii, nle ola boto mmi minkəə, mi mba nkpe mfo kenke tsi bəwuninsə fe mintsya kə. Fεε biunyə kanyi bakpe mi amana fe kase mɔ nle bunyə mə!”

³⁰ Nya Oka Agripa ku Festo ku Bernike ku betidi bamba bamfó kenke létaka bənyə.

³¹ Nya se bataka báɔ lə mfoo, bákpe disi lə Paulo eto ditiki nəmfo əsuə bátəyi bənkə, “Utidi əmfo menyifo lesa saa bua nə ele bə balo wə nye bakpe wə lə diyo.”

³² Nya Agripa letəyi Festo nkə, “Eni boofə wə boyani lenni nya úkefi ditiki nəmfo útsyε Okankplε Kaisare lə ənəmi eso.”

27

Bákpa Paulo Bésuko Roma.

¹ Nya lefe nə báse uyi bənkə ele bə busu Roma lə Italiaa, bákpa Paulo ku mba bákpe lə diyo ku babamba bákpe lə omamanyə ninə wə baakpo Yulio eto ani. We ni Okankplε eto bamamanyə eto ditsyukpa eto uninə. ² Nya búfi ɔklɔ wə dítsyi Adramitio nya útə ənəmi Asia eto lekpake eti. Nya bo ku Makedonianyə wə baakpo Aristarko wə ditsyi Tesalonika dísiə lə ɔklɔ əmə.

³ Nya lefe nə kale dísiəə, bóyo Sidon eto lekpo kenye. Mfó Yulio dítə Paulo kusu kafa faa nkə usu umə lə usu unyə wə bayetsyuə itə lə bətə wə asa nnya wuufi ɔye kusu. ⁴ Nya se busi búdu mfóo lə ɔklɔ əsuə nya lə kase

ufiebi əmə ləkə kənyə ale esoo, bəyε Kipro eto Ɔnwɛdukue eti kaka bóbɔ lə ufiebi əmə əsuə. ⁵ Nya se bófe mfóo, bəyε lə Kilikia ku Pamfilia eto lekpo kənyε, nya búsu búnyə lə umə wə baakpo Mira lə Likia eto lekpake. ⁶ Lə mfó omamanyə ninə wə nyenko bo ənyə ɔklɔ utsyuə wə ditsyi Aleksandria ɔntɔ lə Italia eto kasɔ. Nya útə búsiə lə wə.

⁷ Nya lə eyi kpə eto kamaa, ílə fε búsu bóyo umə wə baakpo Knido. Nya lə ufiebi wə nlε bɔsɔ keklike esoo, bóamfo bəyε kesu setɔ. Nyaso se búdufə Salmonee, bótsyi bóyε búsu Kreta ɔflɔ kaka kasɔ kamə díti ufiebi əmə eso wánkε kənyε ale. ⁸ Disiale fε bóyε búsu búdufə kaka baakpo Ɔklɔ eto Kənyənkɔ ka leleke ka dimensitsyo ku umə wə baakpo Lasea.

⁹ Nya se búkedi eyi kpə lə kusu ko bonyε esoo, Yudafo eto kənyε leklike ébofe. Nya bəyε lə ntu əsuə lə lefe nəmfo ebubə εkε ale eso. Lə nyamfo esoo, Paulo ále mə kɔle nkə, ¹⁰ “Boanto məə, nnyə minkə bo kusu bəyε idu mɔmɔ ɔntɔ əbə ale bɔkε kasɔ, itsyise ɔklɔ əmfo ebudufə lə bulə əsuə, nya asa kpə ku betidi tsya ebɔtsylɔ.” ¹¹ Fεε bamamanyə eto uninə əmfo áfo ɔklɔ əmə eto okanka ku ɔklɔ sate eto lesa nə bátɛyi ɔnɔ enso nnya Paulo létɛyi. ¹² Nyaso se ɔnwəkətsyəkɔ kamə mánleke itə lefe kentsyε se lɛyɔ lefe nlε bubə esoo, mba wə ku mə nyε kusu átɛyi bənkə bala bə baayε besu bedufə Foinike bomu. Mfoti ebɔleke itə mə bɔkε lə lɛyɔ lefe nəmə. Itsyise Foinike eyifo umə lə Kreta eto kasɔ eto kaka kakɔlɔ kpə ləətsyε ɔnwε nnya leeti ufiebi kusu lə kofe eto

diyo kedufəko eti.

Ufiebi Kekleke Áso Lə Lekpo Əsuə.

¹³ Lə lefe nəmfó ufiebi sɛɛ utsyuə etsyiko bɔsɔ ketsyi Ɔnwedikue eti, nya iyifo fe yɔɔlɛkɛ itə kusu bɔyɛ. Lə nyaso bəmuə əsuə nya bədu báyɛ lə Kreta ɔflo. ¹⁴ Fɛɛ lamfolamfoo, ufiebi bua utsyuə ko dítsyiko bɔsɔ itsyi lə kodianɪ eto lekpaɛ itsyi lə Kreta eti. ¹⁵ Nya ɔsɔ útsyi ɔklo əmə eto setɔ óbesə kato. Bala bə lə yɔɔlɛkɛ lə batsyi ɔklo əmə eto ənəmi bawuninsə besuko kasɔ eti, tsya bamfo. Nyaso báyanɪ wə nya ufiebi əmə lɛsɔ útsyi wə ɔyenko. ¹⁶ Nya kama kamaa, búsu búnyə kabɔɔnkɔ sɛkɛ kətsyuə lə kasɔ ka ntu letsyilama ka baakpo Kauda eto kutsyɛ kɔni. Nya disɪəale fɛ bófo bo ɔklo kɛkɛ əmə botsyasə lə ɔkplɛ wə əsuə bunsɪ. ¹⁷ Nya se bənyə bə bulə saa ensibəə, bɛfi kekuə bákɛ ɔklo kplɛ əmə tsya. Báte sikpi bənkə ufiebi ebɔsɔ utsyi wə usu okpe lə kota eto kɔwunimi bua əsuə lə Libia eto lekpo kɛnyɛ. Nyaso bábokosə ufiebi nto mfiə bo bətsyasə lə ɔklo əmə əsuə kasɔ. Lə nyamfo eso ufiebi əmə ənə wə ɔyenko. ¹⁸ Se kale dísiə fɛ ufiebi əmə dímanyɛ tɔ bɔsɔ, bətsyiko bikə bia nkpe lə wə kafo buləkə kato kakpe lə ntu əsuə. ¹⁹ Nya lə diyɪ tsyɛfə əsuəə, bətsyiko ɔklo əmə eto biyifokə kpə tsya bɔsɛ kato kakpe. ²⁰ Lə eyi kpə nnya dítekəə, ufiebi əmə áso kekɛkɛ isi eso itə bə bóənyə kofe nye befandɛbi. Nya itə bə bo kpə ménsibe kusu boə busi bɔkɛ nkpe kon!

21 Nya lefe kpə əbə léfe bankɛ kɔni bendi lesa, mfó Paulo létaka únyə lə mə ənəmi nya ótɛyi mə nkə, “Mɔ bayimi, lə nnya ete bɛnɔ mɔ etikii, eni bóendu lə Kreta, enni asa nyamfo kenke məmbə itsyə bo mmə. 22 Nyaso nle mi lekpa kpa tinti minkə bekpe utu, ɔklo əmə ebonya, fɛɛ bo kuutsyuə saa embukpə! 23 Itsyise kənə ku ketsyee, Onanto wə mbə mɛ ini wə meesumu, wə ɔtɔnkpe əbə únyə mɛ lə ɔflo. 24 Nya ótɛyi mɛ nkə, ‘Paulo, mensite sikpi. Ele bə efi fə ditiki əsuko Kaisare əflo! Itsyise Onanto kpe kafo ekpe, únyə fonko mba nyɛ kusu kaminse eso mi kutsyuə saa embonya.’ 25 Nyaso mɔ betidi, bimue utu bɛle! Mfo Onanto nnɔ, lesa saa ebubə itə fe kase ótɛyi mɛ. 26 Fɛɛ ele bə ɔklo əmə su ɔsi lə kɔwunimi əsuə lə kasɔ ka ntu letsyilama.”

27 Nya ufiebi dísu kəsə bɔsɔ ketinkəsə bo setɔ ku kama lə Adria eto lekpo əsuə itə lefosi eyi ana. Nya lə lefosi diyi nale eto ntsyentii, bo ɔklo əmə eto beyifoyifo ebu bənkə bɔɔnyi bafi kasɔ kətsyuə. 28 Mfo nya bésusu ntu bomə eto letsyobi bábe, nya bənyə bənkə ntu bomə eto letsyobi eyifo fe akpa kolofa akrafosi ənuə. Nya se besi báye bésu setɔ sɛkɛɛ, besi bésusu nya bənyə bə ntu bomə eto letsyobi eyifo akpa afosi ɔwɔnombə. 29 Nya se báte sikpi bənkə ufiebi ebɔsɔ utsyi ɔklo əmə usu ɔsɔ lə abansə ətsyuə əsuə esoo, báyani bitu bena bia nkpe kalende tinti ləəmuə ɔklo kənyənsə lə kalebe kani. Nya bənyə nya bákato ola keklege bə kale lə kəsie mlə. 30 Nyaso se ɔklo əmə eto beyifoyifo léla bə lə betsyetsyi

bedu esoo, bələkə ɔklo kəkə əmə bətəkə lə ntu əsue nya bako bətəyi bənəkə bala bə babe lə ɔklo kplə əmə eto sətɔ sia bəkpe bitu bia nkpe kalende ebofo ɔklo əmə bumue kətsyə. ³¹ Fɛɛ Paulo átəyi bamamanyə ku mə uninə nkə, “Lə betidi bamfo manke lə ɔklo əmfo kafoo, biukpə.” ³² Nyaso bamamanyə bamfo ala ukue wə ləkobe ɔklo kəkə əmə ɔnlə, nya báyani wə bəkpe lə ntu bomə əsue.

³³ Nya lefe nə kale nlə busiəə, Paulo ále mə lekprakpa nkə məmblə di lesa. Nya usi ótəyi mə nkə, “Eyi lefosi ana nə se bəkə lə bulə əsue nya mi kuutsyuə saa ménsifi tɔ kulesa okpe kənyə. ³⁴ Lə nyaso nlə mi lekprakpa minkə, bidi lesatsyuə lə binyə əsueale itə bə biembukpə. Itsyise lə ɔsɔsɔ ɔni embusiə lə mi əsue.” ³⁵ Nyaso Paulo éfi didisa, nya se ósɔ Onanto ani lə məmblə eto ənəmi mfóo, úbudi lesa nəmə ditsyuə údi. ³⁶ Lamfolamfoo, utsyuə saa eto utu əsiəə kasɔ nya məmblə ditsyiko lesa nəmə budi. ³⁷ Betidi ba ləkə lə ɔklo əmə kafo eyifo betidi alofa ənuə awosi akuanse ku ekua. ³⁸ Nya se bədi bəlosəə, betidi bamə esi bələkə bidikə bia kenke díbu lə ɔklo əmə kafo bəkpe lə ntu əsue, itə bə ɔklo əmə átaka kalende.

ɔklo Əmə Ába Úsensə.

³⁹ Lefe nə kale dísiə kakpaa, bənyə lekpo kənyə bətsyə lekpo mfó. Fɛɛ bənyə ɔklo eto ɔnwəkətsyəkɔ kətsyue lə lekpo kənyə mfó kaka beebu bə yɔləkə bə bayə lə besu bənyənsə ɔklo əmə. ⁴⁰ Nyaso bala kəkue ka ləkobe bitu bia ləəmuə ɔklo kənyənsə, nya bányankli

kekue ka lekɔbe ɔklo əmə eto nnya laate wə kusu lə ɔlɛ bɔyɛ. Nya bábesə ɔklo əmə eto mfiá bo ufiebi leetsyi itə lə ufiebi əmə lə unə mə ɔyenko usuko. ⁴¹ Nya se báyɛ bantɔɔ, ɔklo əmə ésu ósi lə kɔwunimi əsuə itə bə wénsifo bɔyɛ bio. Nya se ufiebi tsya nɛ bɔsɔ kəkə wə kama esoo, óba úsensə kenke.

⁴² Nya se bamamanyə bamfo díbu bə mba bákpe lə Aba eto diyo bamə ebutsyetsyi beduu, bələkə nsusu bə lə basɔ mə balo. ⁴³ Fɛɛ se mə ɔtɔnkɔtɔnko əmfo léla nkə woafɔ Paulo lə nkpe esoo, wántɔnɔ ku mə. Nyaso útə kusu nkə nwə kee loofoo, lə basa bedufə lə ntu bomə əsuə lə bake babɔ. ⁴⁴ Nya mba luubu tsyaa, lə bəsia lə ɔklo əmə eto kətsyə ku lesa nə kee lofo mə butsyi kayenko lə ntu bomə əsuə kabɔsə kesuko utuflo. Lə nyaso bomblɛ éyifo nko nya bóbo búsu lekpo kenye mfó, bo kutsyuə saa ménkpə.

28

Paulo Éyifo Ayanisa Ètsyuə Lə Malta.

¹ Lefe nə bóbo bófe lə bulə bomə əsuə, búsu bóte boenkə mfó ni kasɔ ka ntu letsyilama baakpo Malta. ² Nya kasɔ kamfo eto betidi léfo bo kukɔnɔ. Lefe nəmfo eyifo ɔsɔmi ku leyɔ lefe, nyaso bátsyaka ute kplɛ lə lekpo kenye bətə bo nya báfo bo kukɔnɔ. ³ Nya lefe nə Paulo nɛ atɔni ətsyuə bɔsɛ lə ubə okpe lə ute əmə əsuə, owa utsyuə ko lɛbɔ lə atɔni nyamə nti itsyi lə ute əmə eto leyilabi eso, nya óbe óyɛ ókle Paulo eto kɔni. ⁴ Nya se mfó eto betidi dínyə bə owa əmfo faka lə wə kɔni əsuə, bátɛyi bənkə,

“Utidi əmfo eyifo nwə laalo betidi. Nyaso itə bə ɔbo utsyi lə lekpo eto ukpə kəmiə tsyaa, bo Ufiə ɔnukuale embɔtɔnɔ nkə usiə nkpə.”

⁵ Nya Paulo ləwunya wə lə wə kɔni ókpe lə ute əmə kəmiə nya kulesa saa mənɔyifo wə tsya.

⁶ Nya betidi ba dínyə banle wə bobee, díbu bə wɔɔfo nye wɔɔsɔ kasɔ ukpə lamfolamfo. Nya se bənyə bábe wə eklee fe kulesa məmbəə, bətsyi mə nsusu lə wə əsuə bəwuninsə nya bətəyi bənkə ufiə utsyuə uni.

⁷ Nya kaka búsu bóyifə mfóo, éyifo kasɔ ka ləfi Oka Publio eto diyo. Nya oka əmfo tsya léfo bo ku disuəyuə, nya óbe bo itə eyi ətsyə sɔ̃. ⁸ Lə lefe nəmfo tututu, Publio eto anto áno bufi. Atikesi əmuə wə, nya ɔnlɛ kafo boto tsya. Nya se Paulo dísu wə ɔflo lə diyo nya óto ola nya úfi ani útəkə lə wəə, bufi bomə áyɛ wə.

⁹ Se bánɔ bə bufi bomə áyɛ wəə, befimfi ba kenke nkpə lə kasɔ kamə məmble ábo bəbə, nya Paulo létsya mə. ¹⁰ Nya lə eyifosa nyamfo esoo, bətsyɛ bo asa kpə. Nya se lefe léyo bə budu mfoo, báboko bo asa kpə bə bufi bóyɛ kusu.

Bédu Lə Malta Bésu Roma.

¹¹ Búsiə mfó éfo afa ətsyə fe búdu. Lefe nə bɔnlɛ buluu, búsiə lə ɔklɔ wə baakpo bənkə Bafimfi Eto Bəfiə wə dítsyi Aleksandria wə díbə únyə lə kasɔ kamfó lə leyɔ lefe nəmə mfó.

¹² Se búdu mfóo, umənkplɛ wə búsu búnyə ni Sirakusa. Nya búsiə mfo tsya eyi ətsyə. ¹³ Se búdu mfóo, bóyɛ búsu búdufə Regio. Nya se kale dísiəə, ufiəbi sɛɛ etsyiko bɔsɔ ketsyi bo

kama wə ləwunsəko bo, wə lékpa bo úsuko Puteoli læ diyi nuəfə əsuə. ¹⁴ Nya mfóo, búsu búnyə mba bafokanɔfɔ bətsyuə, nya bále bo lékpakpa bə busiə læ mə ɔfɔ eyi akuanse. Lə nyamfɔ eto kama se búdu mfóo, búsu búdufə Roma. ¹⁵ Nya se bayimi ba nkpe læ Roma tsya lenɔ bə bokpe kusu bɔle bubəə, bətsyuə ba dítsyi faa əbə bákɔ læ bo læ Apia eto asi. Nya bətsyuə tsya díbə bákɔ læ bo læ kaka baakpo Nsonɔkɔ Ntsyə. Se Paulo dínyə məə, ɔsɔ Onanto ani, nya isi ékpe wə nkəale enso.

Bésu Bédufə Roma.

¹⁶ Nya lefe nə búsu búdufə Romaa, bətə Paulo kusu bə úsiə kaka woala. Nya bətə kusu bə bamamanyə bamə eto ɔni kase wə.

¹⁷ Lə eyi ətsyə kamaa, Paulo ákpadi Yudafɔ eto batɔnkotɔnko ba nkpe læ mfó kenke bəbə básɔ lebo. Se bátsyaa, ɔtəyi mə nkə, “Mɔ bayimi, Yudafɔ ba nkpe læ Yerusalem dímuə mə nya befi mə bésu bətə Romafɔ eto Aba bənkə okponko mə lekpo læ lefe nə eto lefe nə ményifo bo Yudafɔ eto kutsyuə saa kulesa nye nta bo banamə eto lekpa saa mbu. ¹⁸ Romafɔ bamfó ákponko mə lekpo nya bála bə læ bayani mə. Itsyisee, bənnyə lesa nə əsuə bɔɔyɛ balo mə nye balo mə dikpi fe kase Yudafɔ eto beninə ba dimuə mə lela. ¹⁹ Nya lefe nəmfɔ se Yudafɔ bamfó dímantɔnɔ læ nyamfó əsuəə, ɔtɔnɔ nkə ntəyi mə læ nla miə bakpa mə læ nsu nnyə Okankplɛ Kaisare kosate ɔfɔ. Nya yenyifo mɔ lelabi miə maala bo kasɔ eto betidi kényɛ. ²⁰ Nyamfɔ eso mínkpadi mi læ ndiko mi etiki

nɛ. Itsyise Nwə Onanto Lékpó Ɔhile Utsyə ini Israelfo kenke eto nwə banlɛ kusu bobee, wə ni nwə mimfo mino miə wə ni nwə eso baakpe mɛ lə amana əsuə nɛ.”

²¹ Nya bátɛyi wə bənkə, “Bo alɛɛ, bóamfo tɔ kulesa itsyi lə fə əsuə. Nya bóamfo kukue nye kenye bua saa lə fə əsuə itsyi lə bayimi ba dítsyi Yudea bəbə bo oflo. ²² Fɛɛ bola boə boano lesatsyuə itsyi lə lesa nə fáfo fánɔ mfo əsuə. Itsyise sintintii, baantɛyi kulesa sɛɛ sa itsyi lə ditsyukpa nəmfo əsuə ku kalebe saa.”

²³ Nyaso bətsyə wə diyi loni, nya betidi kpə díbə wə oflo. Mfo nya údi mə etiki itsyi lə Onanto eto sekakediko əsuə. Nya ókpa mə nsusu úsuko kaka Moses ku Onanto eto bənyeləkətidi ləwɔni asa bətsyə itsyi lə Yesu əsuə. Nya údi mə etiki idu lə olesia isu ese lə ditsyitsyo lefe. ²⁴ Nya betidi bətsyuə lə mə nti léfo wə báno, fɛɛ bətsyuə tsya dímamfo lesa nə ótɛyi bano. ²⁵ Nya etiki nyamfo léboko kənə lə mə nti. Nya se banlɛ busənsə keluu, Paulo átɛyi mə etiki fɛfɛ nəmfo nkə, “Ɔnukualɛ uni bə Ləwɔnɔ Kenkɛ ləye lə Yesaya əsuə nya ótɛyi bo banamə bənkə,

²⁶ ‘Bisu bikatɛyi Yudafo bənkə,

“Bionɔ fɛ biəmbonɔ kaso,
nya buinyə nya biəmbunyə fɛ bisu bete.”

²⁷ Itsyise betidi bamfo eto ketu kpe ale,
nya mə ato etidi,
nya bėti mə ənəmi tsya.

Lenni nko innii, eni ele bə mə ənəmi nnyə,
nya mə ato tsya ebɔnɔ,
nya mə nsusu tsya ebokpa kɛ

bə læ batsyi bawuninsə læ bəbə mɔ ɔflɔ bə læ mɔ, Onantoo, læ ntsya mə.' ”

²⁸⁻²⁹ Nya Paulo lélosə wə etiki nyamə nkə, “Ele bə ntəyi mi læ bete biənkə, ditiki nə Onanto luufi ofo betidi læ nkpəə, béfi ni bésuko mba lenni Yudafo. Nya məə, boofu ni banɔ!”

³⁰ Nya Paulo læke mfoó alɛ ənuə læ diyo nə ófo úkafó kayo, nya úkafo betidi ba kenke ba díkəbə wə ɔflɔ. ³¹ Óbe Onanto eto sekakedikɔ letsya ku wə utu ku əsuəale útə mə, nya óte mə asa nnya leyɛ læ Bonanto Yesu Kristo əsuə. Nya kutsyuə saa ménti wə kusu.

**Onanto eto kakle fofó; Sɛkpɛle
Sekpele: Onanto eto kakle fofó; Sɛkpɛle New
Testament**

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Sekpele)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Sep 2022 from source
files dated 13 Jul 2022

5fc03d2a-3cf8-5607-a6e0-9e1e197140bd